

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Historický ústav

Michaela Zronková

Paměť o městě (Soběslav v měšťanských pamětech 1632-1752)

Vedoucí diplomové práce
PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.

České Budějovice 2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím uvedených pramenů a literatury a v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 7.8.2007

Michaela Zronková

Chtěla bych poděkovat PhDr. Josefu Hrdličkovi Ph.D. za cenné rady a za půjčování literatury, která mi pomohla při psaní mé diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala pracovníkům Státního okresního archivu v Táboře a Státního oblastního archivu v Třeboni. Můj dík také patří zaměstnancům regionálního oddělení Vědecké knihovny v Českých Budějovicích.

Anotace

Paměť o městě (Soběslav v měšťanských pamětech 1632-1752)

V předkládané diplomové práci s názvem Paměť o městě (Soběslav v měšťanských pamětech 1632-1752) jsem se věnovala edičnímu zpřístupnění soběslavské městské kroniky. Tuto kroniku sepisovali v průběhu let 1675-1752 tři soběslavští měšťané. Zabývali se léty 1632-1752 a těžištěm jejich zájmu bylo jihočeské město Soběslav a jeho nejbližší okolí. Ač se jedná o městskou kroniku, všichni autoři podle dobového úzu používali označení paměť. Proto v celé diplomové práci používám pro jejich kroniku označení *Soběslavské paměti*.

I když byla tato městská kronika ostatním zájemcům o historii města Soběslavi známa a bohatě z ní čerpali, je tato moje diplomová práce první kritickou edicí. Jednotlivé pamětní zápisy jsem porovnávala s prameny uloženými ve Státním okresním archivu Tábor ve fondu Archiv města Soběslavi. Kromě edičního zpřístupnění a interpretace *Soběslavských pamětí* jsem se věnovala osobám jednotlivých autorů, jejich rodinnému zázemí a důvodem sepsání *pamětí*. V práci jsem neopomněla zmínit dějiny Soběslavi, české teoretické práce zabývající se dějinami měst a literaturu týkající se dějin města Soběslavi.

Annotation

The following dissertation Remembrance of the town (Soběslav in the townsman's memoirs in 1632-1752) deals with memoirs of the four townsmen who wrote mainly about their town Soběslav and its nearest surrounding. This town chronicle was written from 1675 to 1752 and deals with the period from 1632 to 1752.

Although their work has a character of a town chronicle, according to the contemporary usage, its authors used the term *memoirs*. That is why I use the term *Soběslav's memoirs* through the whole dissertation.

Even if this town chronicle has been known among the regional historians, my dissertation is its first critical edition. I have compared memorial notes with the historical document and records in Record District Office in Tábor (Státní okresní archiv Tábor) in the fund Archive of the Town Soběslav (fond Archiv města Soběslavi). Besides the edition, my dissertation includes information about the authors and their family background. In addition, I have added a capture about the town Soběslav, Czech theoretical works dealt with the history of towns and the literature connected with Soběslav.

Obsah:

1.	Úvod	10
2.	Dějiny města Soběslavi	13
	Hospodářský vývoj města	17
	Dějiny městské samosprávy v Soběslavi	18
	Světské památky Soběslavi	25
	Církevní dějiny Soběslavi	26
	Církevní památky Soběslavi	27
3.	Literatura k dějinám měst	32
4.	Literatura k dějinám města Soběslavi	36
5.	Narativní prameny 17. a 18. století	42
6.	Autoři pamětí	47
	Rodina Václava Františka Ignidese Vobratánského	47
	Rodina Librů ze Sabinova	48
7.	<i>Soběslavské paměti</i>	56
8.	Závěr	74
9.	Seznam pramenů a literatury	75
10.	Přílohy	85
	Edice <i>Soběslavských pamětí</i>	85
	Obrazové přílohy	157

1. Úvod

Města a jejich obyvatelé si odedávna žili svým vlastním životem utvářeným vlastním právním systémem.¹ Svými majiteli byla obdarována městskými privilegii, která mohla zvyšovat například jejich prestiž nebo hospodářskou produkci jejich řemeslníků. V opačném případě vrchnost městská práva odebírala, což bylo například z důvodu neposlušnosti nebo účasti na povstání vůči majiteli. Každý takový zásah do práv měšťanů byl důkladně písemně zaznamenán právním dokumentem. Listiny však nejsou jedinými důkazy o právním systému měst. O svých právech si vedli záznamy i samotní příslušníci městského stavu. V takovém případě se jednalo o narativní prameny poznamenané větší či menší mírou subjektivity. Jejich pamětní zápisy jsou vedle diplomatických a normativních pramenů dalším cenným materiálem k dějinám městské společnosti.

Podle dobového úzu autoři své zápisy nazývali paměti. V současné době v závislosti na charakteru pořízených zápisů hovoříme o narativních pramenech městské provenience jako o městských knihách a městských kronikách.² Do městských knih jejich autoři opisovali prameny institucionální provenience, tedy většinou městská privilegia in extenso. Městské kroniky naopak obsahují prameny vyprávěcího charakteru a jejich jádro tvořily informace o neobvyklých situacích, které se odehrály ve městě nebo jeho okolí. V období 17. a 18. století, tedy období, kterému se věnuji ve své diplomové práci, si autoři zápisů zaznamenávali především události z třicetileté války. Tato doba v lidech zanechala nepříjemné zážitky, o které se chtěli podělit s budoucími čtenáři. Mezi nejčastěji zaznamenané události patřily průtahy vojsk, které finančně zatěžovaly obyvatelstvo. V některých případech se tyto narativní prameny prolínají s prameny osobního charakteru a to v momentě, kdy do svých pamětí začal

¹ Josef JIREČEK (ed.), *Práva městská království českého a markrabství moravského Pavla Kristiána Koldína spolu s krátkou sumou*, Praha 1876.

² Narativními prameny městské provenience se zabývali ve svých člancích Marek ĎURČANSKÝ, *Kolektivní paměť měst? Narativní prameny městské provenience, jejich autoři a vztah k pramenům diplomatické povahy na příkladu středních Čech v první polovině 17. století*, in: Václav BŮŽEK – Pavel KRÁL (edd.), *Společnost v zemích habsburské monarchie a její obraz v pramenech (1526-1740)*, České Budějovice 2006 (=Opera historica 11), s. 375-388.; Marie TOŠNEROVÁ, *Měšťanské paměti raného novověku – pramen poznávání každodennosti*, in: Kateřina HANDLOVÁ (ed.), *Paměti – způsob zobrazení skutečnosti* Brno 2001 (=Problematika kritických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2001), s. 83-91.

autor zapisovat i informace o své osobě a rodinných příslušnících. V každém případě nám jejich práce nechávají nahlédnout do světa a myšlení tehdejších lidí, popisují jejich starosti a v leckdy i radosti.

Narativní prameny přitahují historiky již od druhé poloviny 19. století, kdy se začaly tyto písemnosti objevovat v nově vznikajících archivech a muzeích.

V Knihovně Národního muzea v Praze se nachází také městská kronika jihočeského města Soběslavi známá pod názvem *Soběslavské paměti Řehoře Smrčky a jeho pokračovatelů*.³ Tato kronika obsahuje celkem pět rukopisů, z nichž byl až do doby, než vznikla tato diplomová práce, znám pouze Řehoř Smrčka, jakožto autor první části. Věnoval se v nich událostem z let 1587-1604.⁴ *Soběslavské paměti* z let 1632-1752 jsou součástí této diplomové práce. Obsahují čtyři rukopisy, z nichž jeden tvoří pouze obsah jedné strany a proto zůstal na okraji mého badatelského zájmu a nepodařilo se mi určit ani jeho autora. Ze zbývajících tří rukopisů se mi podařilo určit s jistotou dva autory, soběslavské měšťany Václava Františka Ignidese Vobratánského a Jana Libru. U třetího autora se nabízí hypotéza, že se jedná již o zestárlého Jana Libru, kterému se změnil rukopis a je ze všech nejméně čitelný.

V druhé kapitole této diplomové práce se věnuji městu Soběslav a jeho hospodářským a církevním dějinám a dějinám městského zřízení od jeho počátku do druhé poloviny 18. století, kdy končí i poslední zápis *Soběslavských pamětí*. Třetí kapitola obsahuje některé obecné české práce k dějinám měst. Ve čtvrté kapitole jsem nastínila práce, které se zabývaly dějinami Soběslavi a zmínila jsem regionální historiky, kteří se *Soběslavskými pamětmi* zabývali. V páté kapitole jsem se věnovala narativním pramenům 17. a 18. století a porovnávala jsem jejich obsah s obsahem *Soběslavských pamětí*. Šestá kapitola se věnuje osobám a rodinám autorů Václava Františka Ignidese Vobratánského a Jana Libry. V sedmé kapitole jsem tématicky rozebrala *Soběslavské paměti* zápis po zápise s odkazem na literaturu a prameny, které se nacházejí převážně ve Státním okresním archivu v Táboře ve fondu Archiv města Soběslavi. Po závěru a po seznamech pramenů a literatury následují přílohy s kritickou edicí *Soběslavských pamětí* spolu s ediční poznámkou. Součástí příloh jsou také rodokmeny Václava Františka Ignidese Vobratánského a Jana Libry a ukázky rukopisů

³ Knihovna Národního muzea v Praze, sign. IV C 23.

⁴ Jeho paměti budou součástí edice, kterou ve své diplomové práci připravuje Lenka Novotná, studentka Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity.

všech čtyř autorů. Do obrazových příloh jsem také připojila fotografie významných stavebních památek Soběslavi.

2. Dějiny města Soběslavi

Zakladatel města Soběslavi není znám. Jméno napovídá, že to mohl být nejstarší bratr sv. Vojtěcha Soběslav nebo kníže Soběslav I. či II. Jisté však je, že již roku 1293 patřila Soběslav pánům z Rožmberka jako součást příběnického panství. Bratři Petr, Jan, Jošt a Oldřich z Rožmberka založili v Soběslavi roku 1367 kaplanství a nechali ve městě postavit farní chrám sv. Petra a Pavla a v gotickém slohu kostel sv. Víta. Při kostelu sv. Víta nechal Oldřich z Rožmberka založit špitál a věnoval mu jako záduší ves Chlebov. Za Oldřichova syna Jindřicha z Rožmberka byl postaven hrad s okrouhlou věží Hláskou, který se stal součástí městských hradeb.⁵

Soběslav byla povýšena na město listinou Jindřicha z Rožmberka z 18. září 1390.⁶ Bylo jí uděleno privilegium podobné jako dostávala města královská. Měšťané za udělení zaplatili 96 kop grošů pražských.⁷ Město od té doby spravovalo dvanáct konšelů a rychtář. Na konšele byla přenesena soudní moc, mohli přijímat a propouštět měšťany z městské obce. Obec mohla nabývat svůj vlastní majetek a volně s ním disponovat. Dalším významným pozvednutím obchodu bylo vlastní vaření piva. V právních sporech byla městská rada první instancí a odvolací soud byl v Českých Budějovicích a až poté následovalo odvolání k rožmberské vrchnosti.

Těžké časy postihly Soběslav za husitských válek, kdy nedaleko Soběslavi roku 1419 založil Žižka nové město Tábor. Po nezdařilém útoku Oldřicha z Rožmberka na husitský Tábor se mu Žižka pomstil tím, že koncem srpna 1420 husité Soběslav vypálili a mnoho měšťanů přišlo o život. Roku 1421 a 1435 napadli husité město znovu. Roku 1421 dokonce Žižka nakázal zbořit městské hradby a kostelní věž jakožto důležitý strategický bod obrany města.⁸ Roku 1436 došlo mezi oběma stranami k příměří a v Soběslavi byly přijaty čtyři pražské artikule a část měšťanů začala přijímat podobojí. Po husitských válkách se Jan z Rožmberka postavil na stranu Jiřího z Poděbrad a tím na celé panství uvalil válečnou hrozbu. Narychlo se začalo s opravou městských hradeb, které byly opatřovány střelivem a ozbrojenou hlídkou na parkánech, měště a předměstí. Dne 4. července 1467 byla u Soběslavi svedena bitva, kterou Jan z Rožmberka prohrál a

⁵ Jan LINTNER, *Pět set padesát let města Soběslavi*, Soběslav 1941, s. 10.

⁶ Originál listiny je uložen v SOkA Tábor ve fondu Archivu města (dále jen AM) Soběslav, inv. č. 1, sign. I A 1/1, kart. 1.

⁷ J. LINTNER, *Pět set padesát let*, s. 14.

⁸ TAMTÉŽ, s. 22.

byl nucen opustit stranu Jiřího z Poděbrad a podporovat Jednotu Zelenohorskou. 4. října 1468 proto nedaleký hrad Choustník a Soběslav svěřil dřívějšímu nepříteli Zdeňkovi ze Šternberka na čas války k vojenským potřebám. Tyto časy pro Soběslav nebyly nejšťastnější, neboť měšťané museli ubytovávat vojáky jako například polské žoldnéře. Roku 1481 Janův syn, Vok z Rožmberka, Soběslav ze zástavy vykoupil a ve městě opět zavládl klid.

31. října 1549 potvrdil císař Ferdinand I. Soběslavským jejich práva s výjimkou odvolacího soudu, ke kterému se odvolávali od budějovických konšelů do Prahy a ne před rožmberskou vrchnost.⁹ 27. května 1555 dovolil Ferdinand I. na přímluvu Viléma z Rožmberka¹⁰ pečetit červeným voskem namísto vosku zeleného.¹¹ Roku 1565 postoupil Vilém z Rožmberka panství Choustník s městem Soběslav, Vimperk a Želeč svému mladšímu bratru Petru Vokovi.¹² Ten 28. září 1569 potvrdil Soběslavským jejich dosavadní privilegia¹³ a 14. února 1594 jim daroval výsadu, podle které neměli přijímat žádné nové dávky.¹⁴ Díky Petru Vokovi získali Soběslavští četný majetek poté, co začal rozprodávat choustnické panství. Když 6. listopadu 1611 Petr Vok z Rožmberka zemřel, byla v Soběslavi postavena Rožmberská škola, na níž svou poslední vůlí z roku 1610 odkázal 4000 kop grošů míšenských z novohradského panství. Kromě toho škole odkázal celou svou knihovnu, která však nikdy nebyla do Soběslavi z Třeboně převezena. Jako správci odkazu byli ustanoveni Jan Jiří ze Švamberka, Děpolt Švihovský z Riesenberka, Václav Budovec z Budova, Václav z Roupova, Adam Linhart starší a Adam mladší Linhart z Neuperka.¹⁵ Každý dostával za tuto práci 50 kop míšenských ročně, které byly vypláceny z úroků z oněch 4000 kop grošů.

Při škole stál i penzionát, v němž měli žáci zdarma byt a stravu. Na živobytí stipendistů byla vyhrazena 1 kopa grošů míšenských týdně a nadace tak vystačila pro 40

⁹ Originál listiny uložen v SOKA Tábor, AM Soběslav inv. č. 4, sign. I A 1/4, kart. 1.

¹⁰ K osobě Viléma z Rožmberka Jaroslav PÁNEK, *Vilém z Rožmberka. Politik smíru*, Praha 1998; TÝŽ, *Poslední Rožmberkové. Velmoži české renesance*, Praha 1985; TÝŽ (ed.), *Václav Březan. Životy posledních Rožmberků I-II*, Praha 1985.

¹¹ Listina uložena v SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 5, sign. I A 1/5, kart. 1.

¹² K osobě Petra Voka J. PÁNEK, *Poslední Rožmberk. Životní příběh Petra Voka*, Praha 1996.

¹³ Listina uložena v SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 6, sign. I A 1/6, kart. 1.

¹⁴ Listina uložena TAMTÉŽ, inv. č. 7, sign. I A 1/7, kart. 1.

¹⁵ Josef LINTNER, *Škola rožmberská v Soběslavi*, in: Karel LUSTIG, *Výstava v Soběslavi. Z místních dějin, Soběslav 1898*, s. 145.

stipendistů, z čehož 12 míst bylo vyhrazeno pro žáky podobojí víry z rožmberského panství Jana Jiřího ze Švamberka a Jana Zrinského.¹⁶ Stipendisté měli být propuštěni z poddanství po dosažení věku dvaceti pěti let a věku měli dovršit v penzionátu. Dále byl zakoupen dům, který sloužil jako špitál pro stipendisty. Škola měla též sloužit i pro externí studenty ze všech zemí a třech stavů podobojí a za učení neměli nic platit. Ve škole mělo být vyučováno latinsky, řecky a hebrejsky. K přezkoušení studentů mělo docházet vždy po půl roce kurátory.

Roku 1612 byli v Soběslavi určeni dva úředníci, Jan Hradský a Jan Roubík Blovský, kteří dohlíželi na výstavbu školy. Škole bylo věnováno rozpadlé křídlo Soběslavského hradu, z něhož měla být škola nově vystavena. Od roku 1613 se začali sjíždět první učitelé, kteří již začali vyučovat v najatém domě ve městě. První patro bylo slavnostně otevřeno první adventní neděli roku 1614, kdy za přítomnosti Jana Jiřího a Petra ze Švamberka a Václava Budovce z Budova byli uvedeni rektor a profesori. První rok se zapsalo 12 žáků. Celá kolej byla dokončena na zimu roku 1615. Téhož roku předal své panství Jan Jiří ze Švamberka na starost svému synu Petrovi a pražští profesori z pražské univerzity naléhali, aby byla Rožmberská škola připojena k pražské univerzitě. Proti tomu se však tvrdě postavil Jan Jiří ze Švamberka s odkazem na testament Petra Voka. Ještě během stavby si správci často stěžovali na průtahy ze strany Soběslavských a na jejich neochotu poskytnout na stavbu materiál, ač jim byl vždy proplacen.¹⁷ O konci školy bohužel nevíme nic, protože utonula ve všeobecném zmatku po bitvě na Bílé hoře. Během třicetileté války zpustlou školu věnoval císař Ferdinand III. soběslavským měšťanům.

Během stavovského povstání se páni ze Švamberka přidali na stranu odbojných stavů proti císaři a Soběslav musela na povstání půjčovat nebo ručit svým pánům. Po porážce na Bílé hoře v listopadu 1620 Soběslavští neváhali a přihlásili se hejtmanu Zdeňku Lvu Libštejnskému z Kolovrat v Českých Budějovicích, že se uchylují pod ochranu císaři. 20. listopadu přislíbili poslušnost generálu Don Baltazaru de Marradas,¹⁸ ale statky jim byly stejně zkonfiskovány. Císařským patentem z roku 1621 měli být všichni faráři a

¹⁶ Manžel Evy, sestry Viléma a Petra z Rožmberka. Jan Jiří z Švamberka měl za manželku druhou sestru obou bratří Elišku.

¹⁷ J. LINTNER, *Škola rožmberská*, s. 150.

¹⁸ K jeho osobě a pobytu v Čechách Jiří FORBESKÝ, *Španělé, Říše a Čechy v 16. a 17. století, Osudy generála Baltasara Marradase*, Praha 2006.

predikanti víry podobojí z měst vypovězeni a tím také skončilo přijímání podobojí v Soběslavi s odchodem faráře Prokopa Cetorazského v únoru 1622.¹⁹ Za čtyři roky nato byli do města vysláni misionáři z Tovaryšstva Ježíšova Adam Kravařský a Jan Antali, aby město rekatolizovali. Soběslavští muži ochotně vyznali katolickou víru, avšak jejich manželky byly na dvacet dní vsazeny do vězení pro odmítnutí vrátit se ke katolické víře. Jednalo se asi o dvacet měšťanek v čele s manželkou primátora Václava Prokécia ze Šnéperka. Když roku 1628 obec prokázala, že se bez odporu vrátila do lůna katolické církve, byla jim 20. prosince navracena jejich privilegia a všechny statky.²⁰

Za třicetileté války bylo město stejně jako celá země velmi zpusťošené. Nejvíce na obyvatelstvo doléhaly neustálé průtahy vojsk. Po válce bylo ve městě ze 118 domů tři pohořelé a 18 zcela zpustlých. Na předměstí z 92 domů zůstalo 10 pohořelých a 55 pustých.²¹ Ze zprávy Jana Měděnce z Ratibořic a Adama Šebestiána Řepického ze Sudoměře, kteří byli pověřeni hejtmanem třeboňského panství zjišťovat škody, je jasné, že situace byla pro obyvatelstvo velmi špatná.²²

¹⁹ K osobě kněze Prokopa Cetorazského více Josef LINTNER, *Duchovní správa v Soběslavi za faráře Prokopa Cetorazského 1612-1618*, Sborník historického kroužku 8, 1899, s. 25-30.

²⁰ Listina uložena v AM Soběslav inv. č. 10, sign. I A 1/10, kart. 1.

²¹ J. LINTNER, *Pět set padesát let*, s. 36.

²² Ve zprávě z 19. prosince 1645 píše: „*Předně v městě domy všechny jsme přehlídli a v nich velikou ruinu, zboření, popálení a větším dílem míst pustých, z kterýchžto lidé nemoha s soldáty vystáti, pryč odcházeli a ti až posavád se nenavracejí (nemajíce již k čemu), očitě spatřili. Z ostatních pak sousedů, kteří by kus chleba svého jmíti a při tom se v městě zdržovati mohli, málo která osoba se nachází; snad devět nebo deset osob, více se jich nenachází, neboť co tíž sousedé v městě od dobytčův, obilí, šatstva i jakýchkoli nábytečků měli, do komor se jim mocí dobývali, truhly vyloupali, a všecko, co téměř jeden peníz platilo, pobrali. Dům radní a v něm všechny pokoje zotvírali, dveře posekali, zámky zodmykali; obzvláště pak do jednoho sklepa bezpečného, slove sirotčího, skrze pivovar zdí 1 ½ lokte silnou se vlámali a sirotčích věcí za některé sto pobrali. Pivovar pokazili, při ovčínu městském na dobytku ovčím velikou škodu učinili a jeho 2 ½ sta pobrali a zbili. Co se vesnic zádušních i městských dotýče, ty větším dílem pusté a prázdné jsou podobně jako město; lidé z nich se rozběhli. A tak ty vesnice pusté a v nich dvory pokažené zůstávají, načež hleděti, že tudy lidé k žebrotě přivedeni jsou, lítostivé jest.“; TAMTÉŽ, s. 37.*

Roku 1660 panství koupil hrabě Jan Adolf ze Schwarzenbergu. 27. listopadu 1669 potvrdil nový pán Soběslavským nová privilegia²³ a zapůjčil jim peníze na zaplacení dluhů, do kterých se obec dostala během třicetileté války. Kníže Adam František udělil téměř všem řemeslům další cechovní výsady. Roku 1706 věnoval městu zdejší hrad a Rožmberskou školu, která během válek zanikla, na vybudování městského pivovaru, který byl do té doby na radnici. 29. srpna 1748 potvrdila Marie Terezie Soběslavi její dosavadní práva.²⁴

Hospodářský vývoj města

S povýšením na město získala Soběslav právo kupoval majetek a volně s ním disponovat. Poprvé tohoto práva Soběslav využila roku 1414, kdy koupila od Čenka z Vartenberka dvůr na Petříně, který byl později zrušen a pozemky byly rozděleny mezi měšťany. Roku 1480 koupili pustou ves Lhotu na Lejči (1467 vypálenou), kde se dodnes říká ve Lhotách, od Bohuslava Ojře z Očedělic. V této době také následovali svou vrchnost a začali s budováním rybníků. Byl zřízen rybník Starý a přehrazením Dírenského potoka vznikla soustava rybníků táhnoucí se až k samému městu.²⁵ Roku 1496 koupili ves Radimov od Jiříka Víty od Dubu a jeho matky Kláry z Bydlína. Ves Záhoří jim roku 1514 postoupil Petr z Rožmberka. K dalšímu posílení hospodářství došlo za Viléma z Rožmberka, který na žádost soběslavské městské rady přiřadil 44 okolních vesnic, v nichž mohlo město Soběslav prodávat pivo. Pod pokutou museli obyvatelé vesnic prodávat své zboží výhradně jen v Soběslavi. V této době došlo také k rozkvětu řemesel, zvláště soukenického. Zdejší soukeníci své zboží dováželi až na trhy do Lince a odtud přiváželi převážně vlnu, koření a mýdlo.

Když začal Petr Vok své panství rozprodávat, uvědomili si Soběslavští, že by mohlo jejich město zůstat obklíčeno cizími majiteli a proto se rozhodli okolní vsi odkoupit sami. Za těmito koupěmi stáli hlavně Řehoř Smrčka ze Sabinova a Šebestián Roubík. Roku 1594 prodal Petr Vok za 10 000 kop grošů českých Soběslavským vsi Klenovice, Čeraz, Debrník, Vesce, Mokrý, Skalici, Řípec, Nedvědice, Záluží, Vlastiboř, část Roudné, pustou ves Svákov, Panský mlýn, mlýn pod Skalicí a Svákovský mlýn, lesy, řeku, potoky a rybníky k tomu přínaležející. Krátce nato, roku 1597 koupila obec ještě

²³ Listina uložena v SOKA Tábor, AM Soběslav inv. č. 11, sign. I A 1/1, kart. 2.

²⁴ Listina uložena TAMTÉŽ, inv. č. 13, sign. I A 1/13, kart. 2.

²⁵ J. LINTNER, *Pět set padesát let*, s. 23.

Rybovu Lhotu od Jeronýma Makovského z Makové. Roku 1613 zvětšila obec svůj majetek naposledy a koupila ves Zvěrotice s poplužním dvorem, ovčínem, dvěmi výsadními krčmami, dvěma mlýny a lesem Liboušem od Jindřicha Opršála z Jetřichovic. Příjmy obce z těchto vsí byly dvakrát do roka o sv. Jiří a sv. Havlu.

První výroční trh Soběslavským povolil Ladislav Pohrobek 15. července 1454 na pondělí po Povýšení sv. Kříže, jenž trval osm dní před svátkem a osm dní po tomto svátku.²⁶ 1. listopadu 1523 vysadil král Ludvík Jagellonský městu další dva trhy.²⁷ Jeden v pondělí po sv. Brikci a druhý v den Obrácení sv. Pavla na víru. 10. února 1605 udělil Rudolf II. právo dobytčího trhu.²⁸ Trh se měl konat každé pondělí od druhé neděle postní až do pondělí po svaté Trojici. Leopold I. 17. prosince 1678 dovolil,²⁹ aby se po každých čtyřech výročních trzích konal následující den trh dobytčí.³⁰

Na základě práv královských měst, která měla i Soběslav, mohl každý měšťan vařit pivo. Pivovar však nemohl být zřízen v každém domě, proto měšťané vařili u souseda, který pivovar ve svém domě měl. Slad si nechávali dělat u sladovnických mistrů. Později dala obec zřídit pivovar na radnici pro všechny měšťany a také pro obec. Ve vaření se měšťané střídali na tzv. pořádky. Během třicetileté války se obec dostala do finančních potíží a sousedské pořádky byly stále více omezovány, až nakonec po válce prosadil primátor Zachariáš Marek Markovský, aby pivo vařila jen obec.

Na pořádku bylo sousedům povolováno vaření jen určitého množství a případ od případu byl povolován i přívarek jako zvláštní výpomoc k svatbám, k opravě domu apod. Od roku 1754 obec pivovar pronajímala. Nájemce byl kromě zaplacení ročního nájmu povinen odvádět obci 120 sudů piva ročně.

Dějiny městské samosprávy v Soběslavi

Přímým zástupcem rožmberské vrchnosti ve městě byl hejtman, který sídlil na Soběslavském hradě. Funkce hejtmana je písemně doložena roku 1440 a na počátku 16. století jeho jméno z listin mizí. Do jaké míry hejtmani zasahovali do městské správy není známo. Autonomní správu města měl na starost úřad konšelů, který byl nazýván

²⁶ Listina uložena v SOKA Tábor, AM Soběslav inv. č. 2, sign. I A 1/2, kart. 1.

²⁷ Listina uložena TAMTÉŽ, inv. č. 3, sign. I A 1/3, kart. 1.

²⁸ Listina uložena TAMTÉŽ, inv. č. 8, sign. I A 1/8, kart. 1.

²⁹ Listina uložena TAMTÉŽ, inv. č. 12, sign. I A 1/12, kart. 2.

³⁰ Ottův slovník naučný, XXIII, Praha 1905, s. 561.

radou a titul na listinách zněl „*purkmistr a konšelé*“ a později „*purkmistr a rada města Soběslavě*“.³¹ Právo dosazovat a obnovovat radu příslušelo vrchnosti. Termín obnovení rady nebyl vždy stejný, někdy se uskutečnila počátkem ledna, někdy i koncem roku. Z toho vyplývá, že doba jednotlivých rad nebyla stejně dlouhá. Teoreticky se měla rada obnovovat po roce, až se vystřídali všichni členové rady v purkmistrovském úřadě, ale v praxi se rada obnovovala třeba i po více letech. Při obnovení rady odstupující konšelé požádali vrchnost, aby mohli být propuštěni a na jejich místa ustanoveni jiní. Zároveň odstupující předložili vrchnosti seznam se jmény nových členů, kteří sami navrhli. V městské radě pravidelně zasedali příslušníci nejvýznamnějších rodin ve městě, jejichž jména se rok od roku opakovala s výjimkou úmrtí některého z členů. To byl také jeden z důvodů obnovy městské rady.³² Každý měšťan pak na hlasovací lístek napsal jméno kandidáta, kterého navrhl na místo rychtáře, primase, obecního staršího a člena rady. Hlasy se sčítaly, ale do jaké míry se k volebním výsledkům přihlíželo, není známo.

Nejstarší známá rada je z roku 1456. Až do poslední renovace městské rady roku 1779 byla rada dvanáctičlenná. Pokud ovšem mezi dvěma renovacemi nedošlo k úmrtí některého z členů rady.³³ První osobou v radě byl primas nebo také primátor, který měl na starosti obecní hospodářství. Měl také na starosti poddanské vesnice. K jednání se rada scházela na radnici. O staré radní budově není nic známo. Roku 1497 koupili radní novou radnici – dům Marků vedle špitálního kostela sv. Víta, a dům sloužil městské samosprávě až do roku 1850. Do roku 1706 byl součástí radnice i obecní pivovar. V radě seděli konšelé podle pořadí, ve kterém byli do úřadu jmenováni. Od druhé poloviny 17. století se začala rada scházet i v domě primátora či purkmistra.³⁴ Rada se svolávala podle potřeby a od poloviny 18. století se ustálil zvyk scházet se každý měsíc, vždy pro postoupení úřadu purkmistra dalšímu členu městské rady. Ostatní schůze byly mimořádné. Průběh jednání rady se zapisoval do radních manuálů nebo protokolů. Do zápisů se zapisovali i přítomní radní. Sbor radních se zpočátku nazýval „*přísežní a konšelé*“ a od poloviny 15. století byl jejich přední titul „*purkmistr a rada (zřídka konšelé) města Soběslavě*“. Ve zdvořilostním oslovení se přidávalo „*opatrní*“, „*slovutní*

³¹ Jan LINTNER, *Archiv města Soběslavi 1371-1945 (1950)*, Tábor 1966, s. 4.

³² TAMTÉŽ, s. 6.

³³ TAMTÉŽ, s. 8.

³⁴ TAMTÉŽ, s. 9.

a opatrní“, „*moudří a opatrní*“ a při soudních jednáních „*Vaše Milosti*“.³⁵ Schůzím předsedal purkmistr. V úřadě purkmistra se jednotliví konšelé střídali po čtyřech týdnech tak, jak byli zvoleni a tak i seděli v lavicích. Po dobu svého úřadu purkmistr přijímal dopisy, které byly adresovány úřadu a obci. K němu přicházeli lidé se žádostmi, stížnostmi, žalobami. Měl u sebe městskou pečeť, avšak pečetit bez vědomí rady nesměl, neboť za platnost aktu zpečetěného městskou pečeti ručil celý úřad. Nejdříve se používal vosk přírodní, od 15. století zelený vosk a od roku 1555 vosk červený.³⁶

Za práci nebyl purkmistr placen hotovými penězi, ale v naturáliích a to především v pive. Do třicetileté války dostával čtyři sudy, což bylo asi 40 zlatých. Dostával však peníze za úřední výkony jako za udělení městského práva, zápis domu ve městě, publikování kšaftu, od výhostu na cizí panství dostával až 12 zlatých.³⁷

Poradním a kontrolním úřadem byl sbor obecních starších. V Soběslavi je tato instituce známa od roku 1575. Původně, jak název napovídá, byli starší obecní členy městské rady a v pokročilejším věku zastávali úřad obecních starších a měli na starost dozor nad hospodařením obce. Nescházeli se pravidelně, pouze v případě potřeby, zvláště když se jednalo o finance společně s městskou radou. Od poloviny 17. století se sbor obecních starších měnil a kromě starších zkušených mužů zde byli i mladší muži, pro které bylo členství v radě starších stupínkem ke konšelskému úřadu.³⁸ Nejširším sborem městské správy bylo shromáždění celé obce, tedy všech plnoprávních osedlých měšťanů z vnitřního města. Obyvatelé předměstí byli zváni jen výjimečně; scházeli se zpravidla při obnově městské rady, při oznámení císařských mandátů, patentů, nařízení vrchnosti. Znamení se dávalo zvoněním zvonu na radnici. Účast měšťanů byla povinná pod hrozbou pokuty.

V některých správních a hospodářských otázkách přenášela rada svou pravomoc na volené úředníky vybírané z obecních starších i prostých měšťanů, zpravidla po dvou osobách. Byli to například úředníci, kteří měli dohled nad pivní várkou, prodejem ryb a nad solním obchodem. Kromě těchto úředníků byli zaměstnáváni placení úředníci v závislosti na růstu úřední agendy. Pomocník purkmistra se nazýval služebník pana purkmistra nebo jen služebník, služebník radní, servus, frater curiae. Vykonával

³⁵ TAMTÉŽ, s. 10.

³⁶ TAMTÉŽ, s. 11.

³⁷ TAMTÉŽ, s. 11.

³⁸ TAMTÉŽ, s. 12.

pochůzky, obsílky, vyvolával strany do rady a když bylo potřeba, vymetl i kamna na radnici. V 18. století dostával ročně 27 zlatých a 40 grošů v penězích, v naturáliích pak jeden sud a dvě vědra piva, šest žejdlíků másla, 20 liber sýra a dvanáct sáhů dříví. Ročně také dostával pár stěviců a od obsílky tři krejcarey.³⁹

Radní písař je jako zaměstnanec doložen až roku 1501. Předtím službu písaře vykonávali písaři rožmberského hejtmána. Hlavním úkolem městského písaře bylo vedení městských knih, pořizování zápisů o úředních jednáních v radě i na městském soudě, přijímání a zapisování svědectví, vyhotovování úředních listin a vyřizování běžné korespondence.⁴⁰ V Archivu města Soběslavi jsou dochovány městské knihy, kam byla zapisována jednání a schůze rady i celé obce a veškerá agenda purkmistrů. Jedná se o konceptáře, urbáře, gruntovní knihy, knihy svatebních smluv a knihy kšaftů. Od roku 1621 dostával městský písař ročně 39 kop, roku 1655 45 zlatých a roku 1791 činil jeho roční plat 350 zlatých. Dále dostával peníze za úkony a deputát.

Městská obec se také musela starat o zdroje příjmů, které plynuly z nově zakoupených vesnic. Od konce 15. století vybírali obecní příjmy volení úředníci, kteří je odváděli do obecní truhly anebo je dávali úřadujícímu purkmistru jako zálohu na běžná obecní vydání. Kdo obhospodařoval truhlu, není známo. Purkmistr po čtyři neděle svého úřadu vedl tzv. purkmistrovská registra, do nichž se zapisovalo od koho a kolik peněz přijal a kolik a na co z nich vydal. Písemně tuto práci vykonával městský písař. Po čtyřech týdnech registr a peníze předal dalšímu purkmistru. Od druhé čtvrtiny 16. století vedli tyto účty starší obecní. Když se koupí vesnic roku 1594 rozrostlo obecní hospodářství a s tím i úřední agenda, byl zaveden úřad důchodního písaře.⁴¹ Počty

³⁹ TAMTÉŽ, s. 13.

⁴⁰ Od třicetileté války se v úřadu radního písaře vystřídali Valentin Koptiades Přeštický 1625-1633, Tomáš Ignác Salomovides 1633-1635, Jan Vobratánský 1636-1642, Ondřej Lanz Krumlovský 1643-1649, Jan Klement z Ernštejna 1649-1657, Lukáš Zikmund Zahradka Prachatický 1657-1669, Petr Vojtěch Hoffmann 1669-1676 (byl zároveň členem městské rady), Od konce 17. století se začíná užívat označení syndik – Jan Jiří Hodkovský 1682-1708, Jan Zelenka 1709-1719, František Antonín Hetzendorfer 1720-1729, Václav Jan Grüholtzer 1730-174, Václav Felix Favoth 1744-1757; TAMTÉŽ, s. 14.

⁴¹ Prvním důchodním písařem byl Jan Hradský v letech 1597-1610, dále Jiří Ježek 1611-1620, Jan Vrabc 1621, 1626-1631, Václav Libra 1622-1626, Simon Hradský 1631-1636, Václav Bufler 1636-1649. Po třicetileté válce to byli Václav František Jignides Vobratánský 1655-1656, Jan Hendrich Ovčička 1666-1670, J. F. Wajsmon 1681-1702, Jan František Mařík 1703-

důchodního písaře byly rozděleny podle druhů příjmů a vydání na určité oddíly.⁴² Účetní rok byl od sv. Jiří jednoho roku do sv. Jiří roku následujícího. Od druhé poloviny 17. století do roku 1753 se počítalo první účetní pololetí od ledna do června (účet svatojánský) a druhé účetní pololetí bylo od července do prosince (účet vánoční). Od roku 1754 do roku 1831 se účetní rok kryl s rokem občanským.⁴³ Celoroční nebo pololetní účet sestavoval důchodní písař na základě čtyř nedělních počtů, které se při postupování úřadu uzavíraly a revidovaly. Všechny příjmy a vydání důchodní písař zapsal do týdenních účtů, které purkmistr a primas zkontrolovali. Za čtvrt roku účty překontrolovala celá městská rada. Na každé vydání a příjem od jednoho krejcaru se dávala aprobace podepsaná purkmistrem a primasem. Od druhé poloviny 17. století bylo účetnictví vedeno dvojmo a jedno se předkládalo vrchnostenské kanceláři do Třeboně, od roku 1750 pak také i ke krajskému úřadu.

O stránku věcnou, tedy o produkty, které obec vyráběla, pěstovala a chovala (obilí, dobytek, rybářství, výroba piva), se nejprve staral primas. Obilná produkce se vedla v obilních či obročních registrech. Základem byly měsíční obilní účty, z nichž se sestavoval pololetní (svatojánský a vánoční) nebo celoroční počet. Od poloviny 17. století vedl obilní registra obroční písař. Kromě deputátu dostával obroční písař ročně 20 zlatých.⁴⁴

1717, Jan Josef Pelikán 1720-1730, Ignác Libra 1730, Mikuláš Josef Kovařík 1731-1741, Vojtěch Angel 1742-1747, Petr Kopecký 1747-1767; TAMTÉŽ, s. 40.

⁴² Roku 1611 byly v příjmech tyto oddíly: Příjem platů stálých od poddaných městu přináležejících, Příjem úroků z jiter, příjem platů z řek, příjem platů z chalup, krámců, zahrádek, lesů, příjem za roboty, příjem z masných krámů. To vše byly platy stálé, které byly každý rok stejné. Vedle toho byly i platy běžné, které se rok od roku měnily. Byly to např. zemské sbírky, domovní berně, úroky z obecních pohledávek, příjem veruňků z města a vesnic, jarmareční a tržní příjem, příjem ze složené soli, v obecní váhy a valchy, z pivovaru. Příjmy z hospodářství se dělily na příjem z obecní obročnice (za obilí), z obecních dvorů (za dobytek, mléko a drůbež), příjem z ovčína, mlýna a rybníků; TAMTÉŽ, s. 39.

⁴³ TAMTÉŽ, s. 20.

⁴⁴ Prvním obročním písařem se stal roku 1666 Lukáš Ryba. Setrval ve svém úřadě do roku 1697, Jakub Konrád Favoth 1698-1711, Jakub Pelikán 1712-1719, Ignác František Libra 1719-1723, Jan Libra 1724-1754; TAMTÉŽ, s. 40.

O hospodářství při obecních dvorech se staral hospodářský úředník, který byl nazýván jen „*ouředník*“.⁴⁵ Dohlížel na dvory a vedl měsíční účty a celoroční dobytčí počet nebo dvorská registra. Měl na starost i správu městských poddaných. Zemědělské hospodářství provozovala obec ve čtyřech dvorech (Městském, Klenovickém, Radimovském a Veseckém), a ve dvou ovčinech v Klenovicích a Vesci. Kromě robotníků zde městská obec zaměstnávala stálé pracovní síly za plat – šafáře, šafářky, pacholky, pohůnky, mistry, ovčáky, chmelaře a děvečky.⁴⁶

O lesní hospodářství se staral od 16. století myslivec, který měl ale na starosti jen lov zvěře a ptáků, ochranu lesů před pytláky a krádežemi dřeva. K soustavnějšímu lesnímu hospodaření došlo až v 18. století ze strany vrchnosti, kdy začínali být najímáni odborníci.⁴⁷ Jejich cílem bylo zabránit nepřetržité živelné těžbě palivového a stavebního dříví, jehož potřeba neustále stoupala.

Rybní hospodářství měl na starosti primátor a volení úředníci. Jeden z nich byl z rady, jeden z obecních starších a třetí z městské obce. Obec zaměstnávala fišmistra a rybní účty vedl hospodářský úředník nebo důchodní písař.

Správa policejní a soudní byla svěřena rychtáři.⁴⁸ Rychtáře nejprve s novu radou jmenovali páni z Rožmberka a od konce 17. století mohli do volby zasahovat i radní, kteří písemně hlasovali, koho chtějí za svého nového rychtáře. Úřad rychtář zastával podobně jako městská rada jeden rok a pokud nebyla rada obnovena, čekal až do jejího

⁴⁵ Mezi úředníky byli Josef Pechmon 1652, Jan Drobný 1654-1658, Jan Ježek 1659, Mates Gotfr 1662, Jindřich Masopust 1666, Andreas Volf 1671, Jan Jiří Golfinger 1672, Jan Jiří Fabera 1676, Jan Maxmilián Stanislav 1684, Jan Fridrich From 1685, Jan František Mařík 1696, Jan Antonín Hořický 1705, Jakub Pelikán 1706, Mikuláš Kovařík 1720, Vojtěch Antonín Angel 1731, Petr Kopecký 1742, Josef Favoth 1747. Roční služba kromě deputátu činila 50 kop grošů míšenských a později 40 zlatých; TAMTÉŽ, s. 40.

⁴⁶ TAMTÉŽ, s. 22.

⁴⁷ Roku 1798 byl zaměstnán geometr František Josef Matz; TAMTÉŽ, s. 22.

⁴⁸ V úřadu rychtáře jsou v pramenech uvedeni Bartoloměj Libra 1581, Řehoř Smrčka 1584, Michal Horzapfl 1588, Štěpán Knobloch 1590, Jan Čapek 1591, Jan Kuchař 1597, Václav Hron 1600, Jan Vrabc 1603, Pavel Mašek 1606, Jan Blovský 1611, Jan Roubík 1614, Zachariáš Markovský 1623, Adam Dvorský 1625, Hendrich Ovčička 1626, Jakub Šlechta 1631, Václav Buzek 1642, Pavel Pacovský 1658, Ondřej Ilgner 1662, Řehoř Martínků 1668, Jan Chládek 1675, Pavel Vojtěch Libra 1679, Jiří Weigl 1695, Václav Vojtěch Rieb 1709, Pavel Zelenka 1722, Matěj Frostl 1729, Jan Rieb 1731; TAMTÉŽ, s. 41.

obnovení. Nebylo nic neobvyklého, když jedna osoba rychtářský úřad zastávala vícekrát za svůj život. Vedle řádně zvoleného rychtáře ložního působil v Soběslavi i rychtář přidáný, který zastupoval ložního rychtáře v jeho nepřítomnosti. K ruce měl rychtář právního posla, který se nazýval biřic. Biřic byl stálým placeným zaměstnancem obce a chodil s rychtářem na pochůzky, pomáhal při zatýkání osob, přiváděl vězně na soud, střežil městské vězení a znamením ukončoval městské trhy. Mezi rychtářovu povinnost patřila kontrola hlásky, dohlížel na branné a hlásné. Branní byli dva. Jeden střežil Táborskou bránu a druhý Veselskou. Branní dohlíželi na otevírání a zavírání bran a pouštění cizinců po předložení fedrovních listů. O jarmarcích si k sobě přibírali na pomoc měšťany a poddané.⁴⁹

Rychtář měl na starost i řádnou službu hlásných a trubačů. Hlásní měli službu na věži přes den a trubači přes noc. V 16. století zaměstnávala obec dva až čtyři trubače. Od druhé poloviny 17. století se tato služba omezila na jednoho věžného, který zároveň zastával službu zvoníka. Rychtář též dohlížel na požární ochranu města a nad dostatkem vody v kašně a nad plnými džbery před každým domem. Na určených místech měly stát žebříky a háky. Určoval také osoby, které pravidelně prohlížely domy a komíny.

Nejvíce práce měl s dohledem nad živnostmi a trhy. Dozíral na míry a váhy a na dodržování tržních pravidel. Urovnával hospodské rvačky, přestupky proti mravopočestnosti, sousedské sváry a drobné škody na majetku.⁵⁰ Z instrukce z roku 1662 vrchního hejtmana vyplývá, že rychtář měl na starosti i řádné plnění náboženských povinností. Do jeho soudní kompetence však náleželo jen nižší soudnictví. Vážnější spory řešila městská rada.

Všechny převody movitého a nemovitého majetku se uskutečňovaly v přítomnosti purkmistra a alespoň dvou členů městské rady. Jejich přítomnost vedle rychtáře a písaře byla též nutná při pořizování poslední vůle. Byli přítomni i u inventarizace majetku nebožtíka, publikování kšaftu a při rozdělování majetku mezi dědice. V případě, že po zemřelém zůstali nedospělé děti, byli radní jejich poručníky. Do jejich pravomocí patřil i souhlas s novým sňatkem vdov a sirotek. V záležitosti movitého a nemovitého majetku se vedla rozsáhlá agenda, která byla zapisována např. do gruntovních knih, knih svatebních smluv, domovních trhů a sirotčích knih. Na městský soud se mohl každý měšťan obrátit, pokud měl pocit, že mu bylo odepřeno jeho právo. Nejčastěji se

⁴⁹ TAMTÉŽ, s. 26.

⁵⁰ TAMTÉŽ, s. 27.

řešily nezaplacené pohledávky, dluhy, škody na majetku. Potrestán byl každý, kdo se dopustil činu ve městě, na předměstí a na soběslavském panství. Pokud stála podezřelá osoba na vyšším stupni, měla se městu pouze zaručit, že se dostaví před zemský soud. Nejčastějšími trestnými činy byly urážky na cti, rvačky, podvody, krádeže, smilstvo a cizoložství, méně se jednalo o vraždy, rouhání a svatokrádeže. K vyřizování obecních záležitostí u zemských úřadů v Praze vysílala původně obec někoho z řad měšťanstva a jelikož se jednání protáhla i na několik dní, zakoupila obec na počátku 16. století v Praze za masnými krámy u kostela sv. Havla dům.⁵¹ Později měla obec v Praze své právníky, tzv. solicitátory. Za své služby dostávali od města ročně 12 kop a později 24 zlatých vedle naturálií jako máslo, ryby apod.

V padesátých letech 18. století bylo obecní hospodářství postaveno pod přímý dohled krajského úřadu a roku 1765 byla Soběslavi odejmuta pravomoc hrdelního soudu. K dalším změnám v městské správě došlo 14. dubna 1783 dekretem, podle kterého politická a soudní správa měla být vykonávána zkušených magistrátem. Členem takového magistrátu mohl být jen přezkoušený právník.⁵²

Světské památky Soběslavi

Soběslavský hrad byl patrně vystavěn v druhé polovině 14. století Jindřichem z Rožmberka, který tu věznil roku 1394 krále Václava IV.⁵³ Za válek byl vypálen a ještě roku 1478 byl bez krovu. Roku 1604 byl takřka neobyvatelný a proto Petr Vok z Rožmberka nařídil, aby v něm nikdo nepřebýval a aby byl uzavřen.⁵⁴ Nejzachovalejší částí hradu je věž zvaná Hláska. V nejvyšším patře věže byla světnice pro hlásného opatřená pěti okny. V jižním traktu byla vystavěna již zmiňovaná Rožmberská škola. Roku 1706 obci hrad věnoval kníže Adam František ze Schwarzenbergu a ta zde zřídila městský pivovar.

Na náměstí vedle kostela sv. Víta stála budova staré radnice, původní dům měšťana Marka, který obec koupila v roce 1497. Roku 1720 byla radnice poškozena požárem a musela být proto opravena a dostala dva nové štíty. Téhož roku namaloval malíř z Tábora na průčelí znak Rožmberků, Schwarzenbergů a městský znak. V loubí, kde

⁵¹ TAMTÉŽ, s. 28.

⁵² TAMTÉŽ, s. 29.

⁵³ Ottův slovník naučný, XXIII, Praha 1905, s. 561.

⁵⁴ J. LINTNER, *Pět set padesát let*, s. 50.

byly čtyři oblouky, stála městská váha a duté míry. V první polovině 19. století bylo loubí zazděno a věžička na svolávání obce byla stržena. Kromě úřadoven a velké městské síně zde sídlil do roku 1706 městský pivovar. Městská pivnice byla umístěna v přízemí na rohu radniční budovy. Sklep radnice sloužil na ukládání sirotčích majetků a také jako úložný prostor pro důležité listiny.

Na náměstí stojí Smrčkův dům, který byl vystavěn Řehořem Smrčkou starším v roce 1564. Dům byl opatřen dvěma renesančními štíty. Uprostřed náměstí byla roku 1724 postavena barokní kašna z dílny počáteckého kameníka Gotfrieda Ohnesorcha. Sochu sv. Floriána zhotovil téhož roku Josef Antonín Koranda z Německého Brodu. Před tím tu stávala dřevěná kašna, která byla napájena z Nového rybníka. Roku 1587 zde nechal purkmistr a rada postavit klec pro bezbožné a cizoložné lidi. Hlavně ale sloužila pekařům, kteří šidili sousedy malým pečivem.⁵⁵

Mariánský sloup s korintskou hlavicí a s pozlacenou sochou Panny Marie byl postaven roku 1713. Podle pověsti ji nechal postavit tehdejší purkmistr jako projev díky za uzdravení svého syna.⁵⁶

Církevní dějiny Soběslavi

Soběslavské paměti obsahují časté zmínky o církevních památkách a církevních hodnostářích a náboženský život silně ovlivňoval život ve městě. Stačí připomenout snahu husitů o dobytí katolické Soběslavi nebo výstavbu bratrské Rožmberské školy.

Náboženská reformace v době husitské nenalezala příznivce v Soběslavi hlavně ze sympatie k rožmberské vrchnosti a k nenávisti k nově založenému Táboru, který se snažil reformační myšlenky vnutit Soběslavským silou. Jednotliví přívrženci českých Bratří, starých katolíků protestantů a pikartů se v Soběslavi objevili v první polovině 16.století. Roku 1528 odstupující konšelé žádali Jana z Rožmberka, aby povolil jinověrcům zasedat v radě.⁵⁷ Proti jinověrcům však zasáhl Jošt z Rožmberka roku 1539, když vydal konšelům instrukce, v nichž jim zakazoval do městské rady přijímat

⁵⁵ TAMTÉŽ, s. 52.

⁵⁶ TAMTÉŽ, s. 54.

⁵⁷ „*Také Vaší Milosti oznamujem, že jsú někteří mezi námi mocní lidé, ale u víře se s námi nesrovnávají. I ti jsú při Vaší Milosti, ráčíte-li je vaše Milost v týž úřad usaditi.*“ Jan LINTNER, *Komisionelní protokol katolické reformace v Soběslavi*, Jihočeský sborník historický 8, 1935, s. 91.

vyznavače jiné víry než katolické. Ke konci 16. století se situace výrazně změnila a jinověrci nabývali v Soběslavi na síle. Podporu měli na nejvyšších místech ve správě města. Do jejich čela se postavil primátor Řehoř Smrčka ze Sabinova, který po vzoru Petra Voka z Rožmberka podporoval české Bratry a k jejich shromáždění jim půjčoval i svůj dům. Čeští Bratři ovládli křesťanský život v Soběslavi a katoličtí a starokališničtí kněží opouštěli město. Roku 1610 odešel poslední katolický farář Jakub z Hrádku. Před svým odchodem rozdal věřícím svícenou vodu, za oltářem spálil svaté oleje a napomínal katolíky ke stálosti ve víře.⁵⁸ Do Soběslavi přišel nový kněz podobojí Adam Špacier, ale již po dvou letech znechuceně odešel do Říčan. Po něm přišel Prokop Ceterazský, za něhož byla zvelebena především městská škola. Po bitvě na Bílé hoře byl nucen odejít. Pražský arcibiskup do města dosadil katolického faráře Jana Wrabliciusa, po němž roku 1626 následoval Jakub Vodáček. Za něho byla v Soběslavi provedena úplná katolická obroda za přispění dvou jezuitů z jindřichohradecké koleje Adama Kravařského a Jana Antaliho. Podle soběslavského historika Jana Lintnera jim to nedalo velkou práci, neboť Soběslavští nebyli ve své víře stálí a dokládá to příkladem nezájmu o výstavbu Rožmberské školy.⁵⁹

Po skončení jezuitské misie byl vyhotoven latinský protokol.⁶⁰ Z něho vyplývá, že svaté přijímání 8. listopadu 1626 opět získala většina obyvatel města. Spis obsahuje jména všech osob, které absolvovaly přijímání. Vedle celé městské rady a obecních starších to byli obyvatelé města i předměstí. Zvlášť jsou vypsáni dospělí muži, mužská mládež a mužská čeládka. Po nich následuje ženská část obyvatelstva rozdělené na manželky, vdovy a svobodné. Nakonec jsou jména ženských služebných. Protokol se však nezmiňuje o odmítnutí asi dvaceti měšťanek, které musely být vsazeny do vězení dokud nepodlehly naléhání jezuitů. Protokol obsahuje i jména osob z okolních vsí, které se podařilo navrátit do lůna katolické církve. Jelikož těchto jmen není tolik, je možné usuzovat, že zde jinověrci neměli početnější zastoupení.

Církevní památky v Soběslavi

Jelikož Soběslavské paměti obsahují zmínky o záduší soběslavských kostelů a stavbu hřbitovního kostela svatého Marka, připojila jsem i zmínku o soběslavských kostelech.

⁵⁸ TAMTÉŽ, s. 92.

⁵⁹ TAMTÉŽ, s. 92.

⁶⁰ Jeho český překlad je součástí článku Jan LINTNER, *Komisionelní protokol*, s. 91-96.

Děkanský kostel svatého Petra a Pavla

Děkanský kostel svatého Petra a Pavla byl vystavěn na místě staršího kostela roku 1493. Při opravě kostela roku 1912 byly objeveny nástěnné malby v kněžišti a lodi s datem 1598, který nechal vyhotovit primátor Řehoř Smrčka ze Sabinova. Roku 1606 byl kostel opatřen varhany. K lodi přiléhá z pravé strany kaple svatého Jana Nepomuckého, která byla postavena v barokním stylu roku 1727 děkanem Jakubem Václavem Hettigem. Po levé straně pod věží se nachází gotická kaple svatého Jana Křtitele, nyní Panny Marie Lurdské. Na severní straně kostela je přistavěna osmdesát metrů vysoká věž. Původní byla za husitských válek stržena a nová byla postavena v letech 1485-1487 mistrem Benešem z Trhových Svinů a Burianem z Tábora.⁶¹ Cibulovitá bání je z roku 1750. Věži dominuje zvon Petr Pavel, který byl ulit v roce 1491. Věž byla opatřena hodinovým strojem roku 1676. V okolí kostela stával i hřbitov, který byl roku 1838 zrušen.⁶²

Špitální kostel svatého Víta

Kostel byl postaven v letech 1374-1390 při městském špitále, jemuž Oldřich z Rožmberka udělil štědrá nadání. Po husitských válkách byl kostel proměněn v seník a v 16. století byl opuštěn úplně. V květnu roku 1719 vyhořel a roku 1785 byl zrušen a proměněn na obytné stavení.⁶³ Největším dobrodincem byla Dorota z Hobzí, která věnovala kostelu ves Bečice u Týna a je v kostele pochována.⁶⁴ O obnovení kostela se zasloužil v sedmdesátých letech 19. století českobudějovický biskup Jan Valerián Jirsík. Roku 1901 byl založen spolek na obnovu kostela a v letech 1936-1937 se navrátil svému účelu.

Hřbitovní kostel svatého Marka

Jednolodní chrám je sedmnáct metrů dlouhý a osm metrů široký. U lodě stojí osmiboká barokní rotunda svaté panny Barbory. Presbyterium je zakončeno třemi stranami

⁶¹ Josef LINTNER, *Obraz církevních dějin*, in: Karel LUSTIG, *Výstava v Soběslavi. Z místních dějin*, Soběslav 1898, s. 157.

⁶² V kronice Františka Šifaura se k roku 1838 píše: „*Toho roku zbořena jest kostnice a zdi krchovní u velkého kostela a krchov srovnán. Mnoho vozů lidských kostí se dobylo, kteréž byly odvezeny ke sv. Marku na krchov, jdouc z pravé strany v cípu krchova jsou složeny a zemi přikryté.*“; SOkA Tábor, Sběrka rukopisů, č. 212.

⁶³ Jan LINTNER, *Pět set padesát let*, s. 54.

⁶⁴ K záduší kostela blíže Josef LINTNER, *Kostel svatého Víta v Soběslavi*, Musejní sborník 6, 1903, s. 1-13.

osmiúhelníku. Jednoduchá okna v lodi i presbytáři jsou klenuta gotickými oblouky. K presbytáři po obou stranách přiléhá malá sakristie. Vchod do sakristie ze hřbitova je obložen renesančním ostěním. U sakristie vně kostela stojí kazatelna, jejíž spodní část je ozdobena dvěma pětilistými růžemi a letopočtem 1660. Jádru kostela působí starším původem, ale z pramenů vyplývá, že nejsou starší než rok 1650. Kostel svatého Marka stojí na místě hřbitova, který zde byl vybudován roku 1570, kdy ve městě udeřila morová rána. Původní hřbitov byl na náměstí kolem děkanského kostela svatého Petra a Pavla. Toho roku však na hřbitově žádný kostel ještě nestál a lidé žádali kostel nový a odkazovali mu peníze. Ondřej Havlů odkázal již roku 1587 10 kop a Marjána Rozoumková roku 1599 10 kop.⁶⁵

Začátkem února roku 1649 po dohodě s obcí zažádal soběslavský děkan Jan Václav Midlent gubernátora treboňského panství Jana z Eckersdorfu jménem Zachariáše Markovského, aby vymohl na pražském arcibiskupovi kardinálu Harrachovi povolení ke stavbě kostela. Tuto žádost později opakovala i rada města. Začátkem března toho roku přišlo povolení od arcibiskupa a 10. března byla stavba zadána zednickému mistru Františku de Carde z Jindřichova Hradce. Ve smlouvě se zavázal postavit kostelík za 210 kop míšenských, 2 sudy piva starého, 4 strychy žita, 2 strychy pšenice, 3 strychy ječmene, 2 strychy hrachu, 40 žejdlíků másla a 2 centýře sýra.

Dle ujednání měla být délka kostela 9 sáhů, šířka 4 sáhy a výška od dláždění 5 sáhů. Kůr měl být sklenut a po stranách postaveny 2 sakristie, v presbytáři 2 velká okna, za oltářem jedno okno poloviční, v lodi 2 velká okna, nade dveřmi jedno okrouhlé, ve dveřích kamenné okrouhlé veřeje, zvenku kolem kostela římsa. 9. května 1650 jindřichohradecký probošt Jan Puš posvětil základní kámen. Kromě prací uvedených ve smlouvě dal Markovský postavit v kostele krucht, spočívající na dvou kamenných sloupech a předsín před hlavním vchodem. Hřbitov nechal ohradit zdí v délce 170 sáhů na níž bylo pořízeno 7 božích muk. Směrem ke špitálu a na cestu ke Chlebovu byly pořízeny brány. Jako stavební materiál bylo z části použito zdivo pustých domů z města a předměstí. Hlavní oltář vyhotovil Wolfgang Eck, řezbář a měšťan z Jindřichova Hradce, a 2 postranní oltáře sv. Zachariáše a Anny byly dovezeny z Čáslavi.

Markovský nebyl na celý náklad sám. Obec poskytla na stavbu naturálie a pivo v celkové hodnotě 126 zlatých a 9 krejcarů. Také jednotlivci poskytovali finance na stavbu. Roku 1651 byl kostel slavnostně posvěcen arcibiskupem kardinálem

⁶⁵ Jan LINTNER, *Hřbitovní kostel sv. Marka v Soběslavi*, Soběslav 1936, s. 8.

Arnoštem z Harrachu. Vždy na den svatého Marka se konala ke kostelu procesí, které Markovský hostil na náměstí a ve svém domě. Aby tato pohoštění nezanikla, odkázal na ně svou poslední vůlí ze 17. prosince 1664 500 zlatých, které mu obec dlužila. 24. dubna 1659 učinil Markovský ke kostelu nadaci. Obec mu z dob třicetileté války dlužila 1000 kop míšenských a tyto peníze věnoval záduší kostela a kapli. Po jeho smrti byl v kostele pověšen jeho votivní obraz. Z příjmů kostela od zvonění při pohřbech, ze sbírek a nadání se tvořilo samostatné jmění kostela. Prvním správcem (kostelníkem) byl určen Daniel Hoffmann a poté Petr Vojtěch Hoffmann.

Roku 1724 byla ke svatyni přistavěna sakristie. Roku 1730 celé jmění odkázal Pavel Ček záduší, což napadli jeho příbuzní, ale se svou stížností neuspěli. Jeho nemovitý majetek byl prodán v dražbě a suma šla na výstavbu nové kaple sv. Barbory. Jmění dělalo 1204 zlatých a 6 krejcarů.

Je na místě napsat něco k osobě Zachariáše Marka Markovského. Rod Marků byl v Soběslavi usazen již v druhé polovině 15. století. Roku 1497 koupila obec od Marka sladovníka dům na náměstí vedle špitálu a zřídila zde radnici. Roku 1576 se připomíná Václav Marek a jeho sourozenci Tomáš, Blažej, Šimon, Markyta a Anna. Václav se ujal otcovského domu v Soběslavi a bratr Šimon se učil v Čáslavi a Blažej ve Slaném. Václav Marek měl syny Matěje, Prokopa, Zachariáše, Jana a dceru Marjánu. Matěj byl držitelem otcova domu a po jeho smrti roku 1600 prodali dědicové dům Janu Vrabčovi. Prokop se usadil v Čáslavi, Jan ve Strakoniciích, dcera Marjána si vzala Petra Škorpu ze Soběslavi, s nímž měla syna Jakuba a dceru Kateřinu, kterou Zachariáš Markovský později adoptoval.

Zachariáš Marek Markovský se narodil roku 1590 a vyučil se řezníkem. Roku 1612 koupil dům v Choustnické ulici od Václava Libry za 330 kop a roku 1617 směnil tento dům s Matiášem Knoblochem. Roku 1612 koupil od svého bratra Jana Baršovský dvůr se zahradou za 50 kop, roku 1626 za 20 kop masný krám, štěpnici u nového hřbitova, za 30 kop zahradu mezi špitálem a Chláňovským dvorečkem. Roku 1627 mu dědici po Eliášovi Pavlovském prodali pozemek od silnice k Propadlicům až k řece za 45 kop a Václav Agnický mu prodal sousední pole za 46 kop.⁶⁶ Dalšího významného majetku nabyl výhodným sňatkem s první manželkou Evou, sestrou Václava Sumsara

⁶⁶ TAMTÉŽ, s. 10.

z Rozenfeldu. Po její smrti se oženil s dcerou Václava Hrona, Žofíí.⁶⁷ Tímto sňatkem získal celé Smrčkovské a Hronovské jmění, což obsahovalo Smrčkův dům na náměstí, městský mlýn, dva Smrčkovské dvory u splavu a dva dvory Alše Olbráma na Veseckém předměstí, několik chalup na Pršíně a mnoho polí. Za třicetileté války obec často zakládala peníze a nesl i největší podíl při ubytování vojsk. 6. června 1625 přijal po Václavu Librovi úřad purkmistra a od té doby pravidelně zasedal v městské radě a několikrát byl i primasem.

S manželkou Žofíí měl dceru Annu, která však zemřela daleko dříve než její otec. Žofie zemřela 29. října 1657 a je pochována v kostele sv. Marka. Po smrti dcery Anny Markovský adoptoval dceru své sestry Kateřinu, která se provdala za městského syndika Petra Vojtěcha Hoffmanna.⁶⁸ Vzali se roku 1666 a podle svatební smlouvy dostala Kateřina 100 kop zlatých rýnských. Roku 1664 odkázal Markovský část svého majetku rovným dílem mezi Kateřinu a její matku. Ve svatební smlouvě Kateřiny a Petra Vojtěcha o dva roky později upravil Markovský svůj odkaz s tím, že po sestřině smrti mělo vše připadnout Kateřině a jejímu manželovi. V kšaftu z 17. prosince 1664 rozdělil svůj majetek mezi příbuzné tak, že Čapkovský dvůr měl dostat Václav Sumsar z Rozenfeldu, první švagr, s podmínkou, že pokud Sumsar zemře bez závěti nebo dědiců, měl dvůr připadnout soběslavským záduším. Dva dvory na táborském předměstí dal zapsat Janu Zahradníkovi a Prokopovi Markovskému, synu bratra z Čáslavi, a to tak, že pokud by se Prokop usadil v Soběslavi, měl si vybrat dvůr a pokud ne, měl mu Zahradka vyplatit 200 kop míšenských po 10 kopách ročně. Masný krám a dva haltýře měli užívat společně. Danielu Hoffmannovi, bratru Petra Vojtěcha Hoffmanna, věnoval některé vsi a 80 zlatých rýnských. Zachariáš Marek Markovský zemřel 11. června 1670 ve věku 80 let a je pochován v kostele sv. Marka.

⁶⁷ Její matka byla vdova po Řehořovi Smrčkovi starším, Anna, dcera Filipa Bednáře. Žofie, dcera Řehoře Smrčky mladšího a Doroty, jež se narodila 20.4.1602, si vzala Hendricha Ovčičku; TAMTÉŽ, s. 11.

⁶⁸ Petr Vojtěch Hoffmann zemřel 27.7.1687 ve věku padesáti let a je pochován v kostele sv. Marka.

3. Literatura k dějinám měst

Dějiny měst a městeček v českých zemích včetně Soběslavi, které jsem věnovala pozornost na předchozích stránkách, se začaly badatelskému zájmu historiků těšit přibližně od druhé poloviny 19. století. Počátky bádání byly převážně soustředěny na právní postavení měst a jejich politická a hospodářská práva a svobody. Od roku 1886 začal vydávat Jaromír Čelakovský edici *Codex iuris municipalis regni Bohemiae*. První svazek byl věnován Praze a byla zde vydávána její privilegia. Na Čelakovského navázal nejprve Gustav Friedrich a poté Antonín Haas, ale bohužel byly součástí této edice pouze prameny, které byly vydány do roku 1526.⁶⁹ Jednotným městským právním systémem Pavla Kristiána Koldína pro země Českého království se ve stejném období zabýval Josef Jireček, který připravil jejich edici.⁷⁰ Vedle diplomatických pramenů se v tomto období začal soustředit zájem na každodenní život ve městech. Zásahu na tom měl kulturní historik Zikmund Winter.⁷¹ Těžiště jeho zájmu spočívalo především ve středověku a raném novověku. Vedle zájmu o každodenní kulturu městské společnosti se soustředil na řemeslnou výrobu a živnosti raného novověku.⁷² Od této doby také vznikalo první velké množství pozitivisticky zaměřených dějin jednotlivých měst českých zemí. Jde převážně o díla, která se zabývají regionálními dějinami bez širšího historického kontextu.⁷³

⁶⁹ J. ČELAKOVSKÝ – G. FRIEDRICH – A. HAAS (edd.), *Codex iuris municipalis regni Bohemiae* I-IV, Praha 1886-1961.

⁷⁰ Josef JIREČEK, *Práva městská království českého a markrabství moravského spolu s krátkou sumou*, Praha 1876.

⁷¹ K osobě Zikmunda Wintra J. V. ŠIMÁK, *Materiály k vypsání života a díla*, Praha 1913; Dagmar BLÜMLOVÁ, *Zikmund Winter – tvůrce nového typu výpovědi o české historii*, Tvar 8, č. 11, s. 13; V. BROŽOVÁ, *Zikmund Winter a jeho rakouský kult*, *Dějiny a současnost* 16, č. 5, 1994, s. 31-35; Vladislav SAKAŘ, *Zikmund Winter*, *Český zápas* 76, č. 26, 1996, s. 4,7.

⁷² Z jeho četných prací například Zikmund WINTER, *Zlatá doba měst českých*, Praha 1991; TÝŽ, *Kulturní doba českých měst I-II*, Praha 1890,1892; TÝŽ, *Řemeslnictvo a živnosti 16. věku v Čechách 1526-1620*, Praha 1909; TÝŽ, *Český průmysl a obchod v 16. věku*, Praha 1913.

⁷³ Například K. KULHÁNEK, *Královské město Nymburk* I-II, Nymburk 1910-1911; S. SAKAŘ, *Dějiny Pardubic* II, Pardubice 1924; TÝŽ, *Dějiny města Týna nad Vltavou* I, Týn nad Vltavou 1935; A. SEDLÁČEK, *Dějiny královského města Písku nad Otavou* I, Písek 1928; V. NIKODEM, *Dějiny města Třebíče* I, Třebíč 1931; V. MOSTECKÝ, *Dějiny města Vodňan* I, Praha 1940; F. ŠTĚDRÝ, *Dějiny města Loun*, Louny 1930; F. TEPLÝ, *Dějiny města*

S marxistickým dějepisectvím přišel nový pohled na městskou společnost jako na hospodářský organismus, ve kterém probíhaly sociální zápasy, jenž ovlivňovaly ekonomickou produkci města. Z tohoto důvodu se badatelský zájem upínal na zkoumání pramenů k městským financím, obchodu a výrobě.⁷⁴ Zápas měl probíhat mezi městskou radou, která symbolizovala moc ve městě, a cechy, které na sobě nesly břímě hospodářské produkce. Ta přinášela městu především hospodářskou prestiž. Cechy z tohoto důvodu přirozeně žádaly větší politickou kontrolu a moc nad městským obyvatelstvem. Do mocenského zápasu se zapojila i městská obec, která žádala otevření politického systému pro své širší vrstvy.⁷⁵

Od sedmdesátých let 20. století se historici začali věnovat městům jako subjektu, který se od husitských válek začal podílet také na politické moci v raně novověkém státě.⁷⁶ Zároveň rostl zájem o správní dějiny českých zemích.⁷⁷

Od osmdesátých let se začíná se zkoumáním každodenního života a hmotné kultury městské společnosti.⁷⁸ Za zmínku určitě stojí práce Josefa Petráně věnovaná každodenní

Jindřichova Hradce I, Jindřichův Hradec 1935; TÝŽ, Dějiny města Volyně a okolí, Písek 1933; J. VANČURA, Dějiny města Klatov I-II, Klatovy 1933-1936; J. DOBIÁŠ, Paměti města Pelhřimova, Praha 1954.

⁷⁴ Josef JANÁČEK, *Řemeslná výroba v českých městech v 16. století*, Praha 1961; TÝŽ, *Města v českých zemích v 16. století*, *Hospodářské dějiny* 4, 1979, s. 165-197.

⁷⁵ TÝŽ, *K problému sociálních zápasů ve městech v první polovině 16. století*, *ČSČH* 12, 1964, s. 516-519; Jaroslav DRÍMAL, *Sociální boje v moravských královských městech ve 20. letech 16. století*, *Brno v minulosti a dnes* 5, 1963, s. 114-167.

⁷⁶ Jaroslav PÁNEK, *Politický systém předbělohorského českého státu*, *Folia historica bohemia* 11, 1987, s. 41-101; TÝŽ, *Města v politickém systému předbělohorského státu*, in: Jaroslav Pánek (ed.), *Česká města 16.-18. století*, Praha 1991, s. 16-35.

⁷⁷ Souhrnně Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945*, Praha 1964; Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích. Od počátků státu po současnost*, Praha 2005.

⁷⁸ Václav BŮŽEK, *Každodenní kultura jihočeských měšťanských domácností v předbělohorské době*, *Opera historica* 1, 1991, s. 43-73; TÝŽ, *Městské domácnosti úředníků a dvořanů posledních Rožmberků*, in: Pocta Josefu Petráňovi, *Sborník prací z českých dějin k 60. narozeninám prof. dr. Josefa Petráně*, Praha 1991, s. 301-325; TÝŽ – Hana BŮŽKOVÁ – Jana STEJSKALOVÁ, *Měšťanské domácnosti v předbělohorských jižních Čechách (Prameny, metody, stratifikace)*, *Jihočeský sborník historický* 59, 1990, s. 65-80; TITÍŽ, *Interiéry domů*

kultuře od pravěku do 18. století.⁷⁹ Zájmu se začala těšit i městská vzdělanost a kulturní vyspělosti měšťanských domácností.⁸⁰ Začíná zájem o měšťanské kšafy jako důležitý pramen ke zkoumání právní praxe v měšťanské společnosti.⁸¹ Testamenty jsou také cenným pramenem ke zkoumání vybavenosti měšťanských sídel.

Od osmdesátých let 20. století vznikají první syntézy, které dosavadní bádání shrnují.⁸² Od roku 1996 začaly vycházet encyklopedie k českým, moravským a slezským městům⁸³ a ve stejném roce začal vycházet také Historický atlas měst České republiky.⁸⁴ Současný historik Jaroslav Miller se poprvé zabývá komparací českých a

v jihočeských předbělohorských městech. Životní styl měšťanů v době pozdní renesance a manýrismu, Jihočeský sborník historický 59, 1990, s. 113-126.

⁷⁹ Josef PETRÁŇ, *Vymezení kulturních dějin. Kultura každodenního života od pravěku do 15. století I (1)*, Praha 1985; TÝŽ, *Kultura každodenního života od 13. do 15. století I (2)*, Praha 1985; TÝŽ, *Kultura každodenního života od 16. do 18. století II (1)*, Praha 1995; TÝŽ, *Kultura každodenního života od 16. do 18. století II (2)*, Praha 1987.

⁸⁰ J. PEŠEK, *Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách 1547-1620. Všední dny kulturního života*, Praha 1993; Zdeněk HOJDA, *Výtvarná díla v domech staroměstských měšťanů v letech 1627-1740. Příspěvek k dějinám kultury barokní Prahy I*, Pražský sborník historický 26, 1993, s. 38-102; TÝŽ, *Kulturní investice staroměstských měšťanů v letech 1627-1740*, Pražský sborník historický 27, 1994, s. 47-104; Václav BŮŽEK, *Renesanční domácnost soběslavského primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova*, Tábořský archiv 3, 1991, s. 34-51.

⁸¹ Michaela HRUBÁ, *“Nedávej statku žádnému, dokud duše v těle.” Pozůstalostní praxe a agenda královských měst severozápadních Čech v předbělohorské době*, Ústí nad Labem 2002; Marta HRADLOVÁ, *Soběslavské kšafy z let 1455-1523*, Tábořský archiv 4, 1992, s. 47-107.

⁸² Pavel BĚLINA, *Česká města v 18. století a osvícenské reformy*, Praha 1985; M. KOKOJANOVÁ, *Měšťané, šlechta a duchovenstvo v rezidenčních městech raného novověku (16.-18. století)*, Prostějov 1997; Josef VÁLKA, *Česká společnost v 15.-18. století. Předbělohorská doba*, Praha 1982; TÝŽ, *Česká společnost v 15.-18. století. Bělohorská doba. Společnost a kultura „manýrismu“*, Praha 1983; Petr VOREL, *Rezidenční vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.-17. století*, Pardubice 2001; *Česká města 16.-18. století*, Sborník příspěvků z konference v Pardubicích 14. a 15. listopadu 1990, Praha 1991; František HOFFMANN, *České město ve středověku*, Praha 1992.

⁸³ Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, I-VI, Praha 1996-2005.

⁸⁴ *Historický atlas České republiky I-XV*, Praha 1996-2005.

moravských měst raného novověku se středověkými městy, především v sousedním Polsku a Uhrách.⁸⁵

⁸⁵ Jaroslav MILLER, *Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500-1700)*, Praha 2006; TÝŽ, *Raně novověká městská migrace – české země, královské Uhry, polsko-litevský stát: Pokus o základní komparaci*, ČČH 100, 2002, s. 522-554; Jaroslav MILLER – Petr ČERNIKOVSKÝ, *Přehled bádání. Urbánní historie (raného novověku) ve středovýchodní Evropě: Stručná úvaha o minulosti, současném stavu a perspektivách oboru*, ČČH 103, 2005, 861-884.

4. Literatura k dějinám města Soběslavi

K dějinám města Soběslavi existuje převážně starší literatura z přelomu 19. a 20. století. Jedná se z větší části o drobné články, které byly uveřejňovány v tehdy vycházejících regionálních periodikách jako byl *Musejní sborník*. Ten se později přejmenoval na *Staré a nové zvěsti ze Soběslavě a okolí* a poté na *Soběslavskou hlásku*, která vychází do dnešní doby. Práce můžeme tématicky rozdělit do několika oblastí podobně, jako to udělal Roman Cikhart k bibliografii města Soběslavi.⁸⁶

Obecnými dějinami města se na přelomu 19. a 20. století zabývali historikové jako pedagog Roman Cikhart (1886-1957),⁸⁷ který působil v Táboře a učitelský ústav vystudoval v Soběslavi. Byl kulturním historikem převážně Táborska.⁸⁸ Dalším obdivovatelem soběslavské historie byl pracovník soběslavského muzea Karel Lustig.⁸⁹ Nejvíce článků z této doby však pocházejí z pera Josefa Lintnera (1868-1927), který se stal ředitelem měšťanské školy v Kolíně a převážně o prázdninách uspořádal soběslavský městský archiv.⁹⁰ Od třicátých let na tyto tři historiky navázal archivář schwarzenberského archivu v Třeboni, správce muzea v Soběslavi, ředitel Okresního archivu v Soběslavi a naposledy pracovník Okresního archivu v Táboře Jan Lintner (1909-1977).⁹¹ V žádných pramenech není uveden jejich příbuzenský vztah a ani Jan Lintner nikde o Josefu Lintnerovi nepíše jako o svém příbuzném nebo dokonce jako o otci. Vždy jen jako o svém nadřízeném.⁹² Z novějších prací k dějinám města vyšel sborník na oslavu šestistého výročí města Soběslavi, který převážně vychází ze starších děl výše zmiňovaných autorů.⁹³

K nejčastěji zpracovaným tématům v jejich pracích patřilo období husitských válek, bitva na Bílé hoře a třicetiletá válka, reformace. Dějinami husitství se zabýval nejvíce Jan Lintner. Práce s názvem *Petr Maxant a jeho doba* byla na pokračování

⁸⁶ Roman CIKHART, *Bibliografie města Soběslavě*, Jihočeský sborník historický 9, 1936, s. 58-62.

⁸⁷ K jeho osobě *Roman Cikhart 1886-1957*, Jihočeský sborník historický 27, 1958, s. 107-108.

⁸⁸ Roman CIKHART, *Město Soběslav*, Soběslav 1907.

⁸⁹ KAREL LUSTIG, *Soběslav. Z místních památek*, Soběslav 1917.

⁹⁰ O Josefu Lintnerovi napsal Jan LINTNER, *Vzpomínka na ředitele Josefa Lintnera*, *Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí* 25, 1934, s. 73-76.

⁹¹ Jan LINTNER, *Pět set padesát let města Soběslavi*, Soběslav 1941.

⁹² Jan LINTNER, *Archiv*, s. 108.

⁹³ Václav BOUŠKA a kol., *Soběslav 1390-1990*, Soběslav 1990.

uveřejňována ve *Starých a nových zvěstech*.⁹⁴ Petr Maxant byl ve službách Oldřicha z Rožmberka a za svou pomoc proti husitům byl Zikmundem Lucemburským povýšen do šlechtického stavu. Jeho osoba se navzdory názvu v práci objevuje jen okrajově a má za úkol spojovat Soběslav s celozemskými událostmi. O husitství se zajímali i další historikové.⁹⁵ Události po Bílé hoře a třicetiletá válka nejvíce přitahovala Romana Cikharta a Josefa a Jana Lintnerovi.⁹⁶ O tom, jak byla v Soběslavi úspěšná reformační snaha dvou jezuitů, vypovídá komisionální protokol, který oba jezuité pořídila následně po udělení zpovědi soběslavským měšťanům.⁹⁷ Zájem historiků se upínal i na dějiny soběslavských kostelů, jako byl děkanský kostel sv. Petra a Pavla, špitální kostel sv. Víta či hřbitovní kostel sv. Marka⁹⁸ a na významné osoby z řad místního duchovenstva.⁹⁹

Stěžejní literatura sloužící k identifikaci osob zmiňovaných v *Soběslavských pamětech* se zabývá historií domů¹⁰⁰ a jednotlivých rodin v Soběslavi.¹⁰¹ Jsou zde

⁹⁴ Jan LINTNER, *Petr Maxant a jeho doba*, Staré a nové zvěsti ze Soběslavi a okolí 24, č 1933, s. 56-58, 67-69, 82-85, 103-104; Staré a nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 4-5, 55-56, 86-87.

⁹⁵ R. CIKHART, *Soběslav za válek husitských*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 4, 1908.

⁹⁶ TÝŽ, *Reformace v Soběslavi*, Věstník jihočeských museí 2, 1911; TÝŽ, *K dějinám Soběslavě v 18. a 19. století*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 9, 1908; Josef LINTNER, *Příspěvek k dějinám města Soběslavě let 1600-1626*, Sborník historického kroužku 5, 1896, s. 97-108; TÝŽ, *Památný rok 1620*, Sborník historického kroužku 10, 1901; TÝŽ, *Po bitvě na Bílé hoře*, Sborník historického kroužku 13, 1905; TÝŽ, *Reformace v Soběslavi*, Věstník jihočeských museí 10, 1910.

⁹⁷ Jan LINTNER, *Komisionální protokol katolické reformace v Soběslavi*, Jihočeský sborník historický 8, 1935, s. 91-96.

⁹⁸ Josef LINTNER, *Kostel svatého Víta*, Musejní sborník 6, 1903, s. 1-13; Jan LINTNER, *Hřbitovní kostel svatého Marka*, Soběslav, 1936.

⁹⁹ Josef LINTNER, *Duchovní správa v Soběslavi za faráře Prokopa Cetorazského v letech 1612-1618*, Sborník historického kroužku 8, 1899, s. 25-30; R. CIKHART, *Duchovní správa v Soběslavi*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 5, 1909, s. 17-18, 33-34, 51-52, 68-69; TÝŽ, *Duchovenstvo soběslavské v 17. století*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 4, 1908, s. 8-10.

¹⁰⁰ Jos. LINTNER – Jan LINTNER, *Dějiny soběslavských domů*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 2-5, 17-19, 29-31, 41-44, 53-56, 65-67, 71-72, 101-103, 113-114; TITÍŽ, *Dějiny soběslavských domů*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 1-2, 13-

vypsání majitelé domů, které stále stojí na soběslavském náměstí a v jeho blízkém okolí. Nejvíce prostoru bylo věnováno nejvýznamnějším rodinám, k nimž patřili Smrčkové a Librové. K zajímavostem města patří, že v nejvýznamnějším domě, kterým Smrčkův dům beze sporu je, se vystřídaly tehdejší nejzámožnější rodiny. Nejprve dům patřil Librům, poté ho koupil Řehoř Smrčka starší¹⁰² a nakonec dům zdědil Zachariáš Marek Markovský.¹⁰³ Obširně byl také popsán tzv. Rožmberský dům, který Petr Vok daroval Zuzaně Vojířové, člence fraucimoru Kateřiny z Ludanic.¹⁰⁴

Nejpřínosnějším příspěvkem k dějinám Soběslavi je průvodce po fondech a sbírkách soběslavského archivu od Jana Lintnera,¹⁰⁵ který mimo jiné pracoval i v soběslavském okresním archivu.¹⁰⁶ Obširně zde popsal dějiny Soběslavi od první písemné zmínky až do jeho současnosti. Těžištěm jsou dějiny soběslavské městské správy¹⁰⁷ se seznamy primátorů, důchodních a obročních písařů, které posloužily k identifikaci jednotlivých

14, 37-38, 61-62, 85-86, 97-98; Tyto příspěvky byly s menšími úpravami uveřejňovány v Hlásce od roku 1993; R: CIKHART, *Smrčkovský dům v Soběslavi*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě i okolí 3, 1907.

¹⁰¹ Karel VODIČKA, *Rodina Špačkova*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 44-45; R: CIKHART, *Nejstarší rody na Soběslavsku*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 6, 1910, s. 4; TÝŽ, Šlechtické a erbovní rodiny z Táborska, Jihočeský sborník historický 5, 1932, s. 61-68, 104-110, 131-149.

¹⁰² K Smrčkově osobě více R: CIKHART, *K rodopisu Soběslavska*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 4, 1908, s. 115-116.; ke Smrčkově knihovně Václav BŮŽEK, *Renesanční domácnost soběslavského primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova*, Táborský archiv 3, 1991, s. 34-51.

¹⁰³ Josef LINTNER – Jan LINTNER, *Zaniklá historie: dějiny domů, které stávaly na severní straně soběslavského náměstí, zpracované Josefem a Janem Lintnerovými*, Hláska 5, 1994, s. 11.

¹⁰⁴ Václav KRIŠA, *Dějiny rožmberského domu v ulici Petra Voka, zpracované Václavem Krišou*, Hláska 5, 1995, s. 12; K dějinám rožmberského rodu Jaroslav PÁNEK (ed.), *Václav Březan. Životy posledních Rožmberků I-II*, Praha 1985; TÝŽ, *Poslední Rožmberkové. Velmoži české renesance*, Praha 1985.

¹⁰⁵ Jan LINTNER, *Archiv*, s. 6.

¹⁰⁶ Soběslavský městský archiv založil v sedmdesátých letech 17. století Pavel Vojtěch Libra. Více TAMTÉŽ, s. 68.

¹⁰⁷ J. LINTNER, *Vývoj městského zřízení v Soběslavi*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 58-60, 89-91, 106-107, 114-116.

radních zmiňovaných v *Pamětech*. Zabýval se i řemeslnickými cechy a každodenním životem města.¹⁰⁸

Novější práce, které se dotýkají dějin města Soběslavi, se zabývají marginalitou¹⁰⁹ a vztahem města Soběslavi k ostatním městům.¹¹⁰

Historiky pochopitelně také zajímaly *Soběslavské paměti*, u kterých však znali jen prvního autora Řehoře Smrčku ze Sabinova a ostatním říkali skromně Smrčkovi pokračovatelé. Porovnáním rukopisů pamětí a rukopisů, které jsou uloženy ve Státním okresním archivu v Táboře ve fondu Archiv města Soběslavi, jsem zjistila, že na Smrčku navázal nejprve Václav František Ignides Vobratánský a poté Jan Libra mladší. Jako první uveřejnili jejich paměti Ferdinand Menčík a Karel Lustig v *Musejním sborníku* na počátku minulého století.¹¹¹ Nejedná se však o úplnou edici, ale pouze o výběr některých zápisů.

Pamětních knih k dějinám Soběslavi je však v českých archivech více.¹¹² Ve Státním okresním archivu Tábor ve Sbírce rukopisů jsou uloženy paměti Antonína Lekeše a Františka Šifaura. Oba *Soběslavské paměti* znali. Antonín Lekeš¹¹³ si pořídil obsáhlé výpisky, které jsou nyní uloženy v Rakouské Národní knihovně.¹¹⁴ Právě tyto výpisky

¹⁰⁸ J. LINTNER, *Jak se páni radní města Soběslavě r. 1693 s mistry počestného řemesla nepohodli*, Jihočeský sborník historický 2, 1929, s. 63-64; TÝŽ, *Něco o soběslavských řeznících*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 8-10; TÝŽ, *Dějiny vaření piva*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 14-16, 40-41; Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 77, 98-100; TÝŽ, *Popraviště*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 22-23; TÝŽ, *Něco o soběslavských studentech*, Staré i nové zvěsti ze soběsalvě a okolí 25, 1934, s. 116-117.

¹⁰⁹ Rudolf TECL, *Poznámky k historii soběslavského, tábořského a mladovožického pranýře*, Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích 30, č. 3, 1993, s. 172-174; TÝŽ, *Soběslavské středověké leprosarium*, Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích 30, č. 2, 1993, s. 129-130.

¹¹⁰ Miroslava CTIBOROVÁ, *Korespondence mezi purkmistrem a radou města Českých Budějovic a purkmistrem a radou města Soběslavi*, Tábořský archiv 11, 2002, s. 147-153.

¹¹¹ Ferdinand MENČÍK, *Řehoře Smrčky Letopisy města Soběslavě*, Musejní sborník 4, 1901, s. 21-71; K. LUSTIG, *Z pamětní knihy města Soběslavě*, Musejní sborník 6, 1903, s. 55-65.

¹¹² Více Marta HRADILOVÁ, *Narativní prameny k dějinám města Soběslavi*, Tábořský archiv 11, 2002, s. 191-203.

¹¹³ Antonín Lekeš se narodil v roce 1733 a zápisky končí rokem 1782.

¹¹⁴ Österreichische Nationalbibliothek Wien, Series nova 4035.

sloužili Ferdinandu Menčíkovi k jeho edici v Musejním sborníku. Poté Lekešovy výpisky věnoval Rakouské Národní knihovně.¹¹⁵ Další část Lekešových výpisků se nachází v Knihovně Národního muzea v Praze.¹¹⁶ Třetí část Lekešových poznámek je ve Státním okresním archivu Tábor ve fondu Archiv města Soběslavi. Jedná se však o nerozsáhlý rukopis o rozsahu dvacet pět stran, který se soustřeďuje na třicetiletou válku v pražských městech a fundace k soběslavským kostelům.¹¹⁷ Rakouský rukopis činí pouhých osmnáct stránek. Nejobsáhlejší je rukopis uložený v Knihovně Národního muzea v Praze.

V první polovině 19. století začal sepsovat paměti soběslavský soukeník František Šifaur (1804-1875). Také on znal *Soběslavské paměti* a bohatě z nich čerpal. Zajímala ho především městská privilegia, fundace soběslavských kostelů, stavba kostela sv. Marka, kriminální delikty a živelné pohromy. Nečerpal však jen ze *Soběslavských pamětí*, ale i z jiných zdrojů, nejspíše z Antonína Lekeše.¹¹⁸ Je možné, že mu za vzor sloužily jeho výpisky stejně jako Ferdinandu Menčíkovi.

Podobný charakter mají i paměti dalšího soběslavského rodáka Josefa Hoffmanna, uložené v Knihovně Národního muzea v Praze.¹¹⁹ I on vycházel ze *Soběslavských pamětí* a stejně jako Šifaur své paměti bohatě ilustroval. Oba byli členy Vlasteneckého kroužku v Soběslavi společně s Martinem Tetíkem. Ten byl nejspíše dalším autorem výpisků Smrčkových pamětí, uložených dnes taktéž v Knihovně Národního muzea.¹²⁰

Jako první tedy ze *Soběslavských pamětí* čerpal Antonín Lekeš. K objasnění, zda Lekešovy výpisky sloužily Františku Šifaurovi nebo jestli Šifaur čerpal přímo ze *Soběslavských pamětí*, by byla potřeba pečlivá komparace všech výše zmíněných prací. Stejnou otázku si můžeme položit v případě částečných edic Ferdinanda Menčíka a Karla Lustiga. Jisté však je, že v časopise *Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí*, který vycházel v první polovině dvacátého století v Soběslavi, byly použity údaje ze Šifaurovy kroniky, což dokládají přiložené ilustrace, které s jistotou pocházejí ze Šifaurovi kroniky.

¹¹⁵ M. HRADLOVÁ, *Narativní prameny*, s. 193.

¹¹⁶ Knihovna Národního muzea Praha, sign. V D 31.

¹¹⁷ SOkA Tábor, Sběrka rukopisů, č. 265.

¹¹⁸ M. HRADLOVÁ, *Narativní prameny*, s. 198.

¹¹⁹ Knihovna Národního muzea Praha, sign. XIV A 15.

¹²⁰ TAMTÉŽ, sign. XVIII A 28; M. HRADLOVÁ, *Narativní prameny*, s. 198.

Výpisky Antonína Lekeše jsou uloženy jednak v SOkA Tábor ve Sbírce rukopisů, v Praze v Knihovně Národního muzea a v Národní knihovně ve Vídni. Kronika Františka Šifaura je uložena v SOkA Tábor ve Sbírce rukopisů č. 212. Kroniky Josefa Hoffmana a Martina Tetíka jsou součástí rukopisných sbírek Knihovny Národního muzea v Praze.

Je tedy zřejmé, že autorů pamětí, které se dotýkaly města Soběslavi, bylo mnoho. Nicméně *Soběslavské paměti* drží svůj primát v tom, že jsou nejstarší a nejvíce citované ostatními autory.

5. Městské narativní prameny 17. a 18. století

V raném novověku se v městském prostředí začaly objevovat městské a rodinné paměti, deníky a kalendářové záznamy.¹²¹ Ve všech případech se autoři snažili o uchování informací pro další generace, ať už z řad vlastní rodiny nebo ostatních měšťanů. Se vznikem městských muzeí a archivů od konce 19. století se tato memoárová literatura dostávala ze soukromých rukou do jejich sbírek. Postupem doby neunikly zájmu historiků a začaly být zpřístupňovány širší vrstvě zájemců. Podle raně novověkého úzu byly tyto prameny označovány souhrnným názvem paměti.¹²² Jednotlivé paměti se však od sebe lišily tématicky a byly ovlivněny případ od případu osobou pisatele. Některé paměti jsou spíše pamětmi rodiny než města a nechávají více nahlédnout do soukromého života pisatele.¹²³ V opačném případě osoba autora ustupuje do pozadí a jedná se spíše o kroniky města v širším dějinném kontextu.¹²⁴

V posledních letech bylo edičně zpracováno několik pamětí českých a moravských měšťanů ze 17. a 18. století, tedy z období, jemuž jsou věnovány rukopisy, kterými jsem se ve své diplomové práci zabývala.¹²⁵ Někdy se v nich rodinné paměti, dějiny města a celozemské události prolínají. Například pelhřimovští měšťané Filip Ignác Dremsa a Antonín Štěpán na stránky svých zápisů vedle zpráv o vlastní rodině připojili i zápisy týkající se každodenního života ve městě. Vedle informací o spoluměšťanech,

¹²¹ Oblíbenou pomůckou pro zapisování pamětí sloužil zejména Veleslavínův *Kalendář historický* z let 1578 a 1590. Do tohoto kalendáře své zápisky pořizoval například písecký měšťan Jiří Tesák Mošovský; Marie TOŠNEROVÁ, *Měšťanské paměti raného novověku – pramen poznávání každodennosti*, in: Kateřina HANDLOVÁ (ed.), *Paměti – způsob zobrazení skutečnosti*, Brno 2001 (= *Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska* 2001), s. 83-91.

¹²² TAMTÉŽ, s. 84.

¹²³ Zdeněk KAMPER (ed.), *Kronika mladoboleslavská Jiřího Kezelia*, Mladá Boleslav 1935; Jiří MIKULEC (ED.), *Mikuláš Dačický z Heslova. Paměti (S úvodem Josefa Janáčka)*, Praha 1996; Antonín REZEK (ed.), *Paměti Mikuláše Dačického z Heslova I-II*, Praha 1878-1880.

¹²⁴ Alexandr STICH – Radek LUNGA (edd.), *Jan Kořínek. Staré paměti kutnohorské*, Praha 2000; Marie TOŠNEROVÁ (ed.), *Paměti města Žatce (1527-1609)*, Žatec 1996.

¹²⁵ Martin ŠTINDL (ed.), *Velká Meziříč Františka Ignáce Konteka 1401-1723. Městská kronika barokní Moravy*, Tišnov 2004; Tilman BERGER – Tomáš MALÝ (edd.), *Historia Chrudimská I-II*, Chrudim 2005; Lenka MARTÍNKOVÁ (ed.), *Paměti pelhřimovských měšťanů z přelomu 18. a 19. století. Filip Ignác Dremsa & Antonín Štěpán*, Brno-Pelhřimov 2005.

duchovenstvu, městské radě, kriminálních deliktech a řemeslnících se objevují i krátké zprávy o městských privilegích. V tomto případě vznikly paměti z vlastní vůle pisatelů.

V případě městské kroniky Velké Meziříče ji psal František Ignác Kontek na požádání o výpisy z městských análů. V tomto případě se jedná o stručné sepsání dějin Velké Meziříče od roku 1401 do Kontekovy současnosti do roku 1723. Kronika obsahuje záznamy o privilegích, kostelech a duchovní správě, městských právech a městské samosprávě, přehled meziříčské vrchnosti, válečné události, přírodní katastrofy, neúrodu a mor. Na rozdíl od Dremsy a Štěpána se zde neobjevily žádné zprávy o obyvatelích města ani o Kontekově rodině a proto se v jeho případě jedná o městskou kroniku.¹²⁶

Další kronika, která byla psána na zakázku, je kronika města Chrudimi. Začal ji roku 1771 psát chrudimský měšťan Josef Ceregetti na popud městské rady a jejího primátora. Tato kronika má podobné složení zápisů jako kronika Velké Meziříče s tím rozdílem, že postihuje širší časové období od roku 888 do roku 1789.¹²⁷

Léty 1425-1639 se zabývaly *Paměti Rakovnické*, které zpracoval Josef Emler.¹²⁸ Autoři *Pamětí* jsou neznámí a Josef Emler odhadl, že se jednalo o tři až čtyři pisatele. Pravidelně od roku 1425 do roku 1683 byli zapisováni městští rychtáři. K jednotlivým letům poté byly připisovány významné události města. Vedle kriminálních deliktů například zprávy o stavební činnosti ve městě, městská privilegia, přírodní živly a mor.

Pamětní zápisy Ondřeje Sivého z let 1593-1653, Jana Fučíka z let 1539-1635 a neznámého autora z let 1621-1648 jsou cenným pramenem k dějinám třicetileté války v okolí Valašského Meziříčí.¹²⁹ První dva autoři vycházeli ze starších nedochovaných pamětí, ze kterých čerpali informace převážně ze 16. století. Událostmi z let třicetileté války byli však již všichni tři přímými účastníky. V jejich zápisech se prolínají informace o rodinných příslušnících, městských privilegích, městské radě a kriminálních deliktech. Těžištěm jejich prací však byly válečné a náboženské události v okolí Valašského Meziříčí. Poté, co Ondřej Sivý přešel roku 1638 do emigrace

¹²⁶ L. MARTÍNKOVÁ (ed.), *Paměti*.

¹²⁷ T. BERGER – T. MALÝ (edd.), *Historia*.

¹²⁸ Josef EMLER (ed.), *Paměti Rakovnické 1425-1639*, Věstník královské české společnosti nauk 1894, s. 1-43.

¹²⁹ František DOSTÁL (ed.), *Valašské Meziříčí v pamětech třicetileté války*, Ostrava 1982.

do slovenského Trenčína, popisoval život nekatolíka, který s nadějí sledoval události v jeho rodném městě a čekal na návrat, kterého se však nikdy nedočkal.

Třicetileté válce se také věnoval volyňský měšťan Bartoloměj Prokop.¹³⁰ Ve svých pamětech popsal léta 1617-1647. Tento sladovník a městský radní popsal život v poddanském městě Maltéžského řádu se sídlem v nedalekých Strakonících. Kromě válečných událostí v okolí a v jihočeských městech, o kterých se dověděl z doslechu, připojil i zprávy z rodinného života o narozeních a úmrtích svých blízkých.

Válečné události třicetileté války v městě Slaném popsal ve svém *Historickém kalendáři* Daniel Vepřek.¹³¹ V zápisech převážně z dvacátých a třicátých let 17. století se vracel i ke starším událostem hlavně z rodinného života. Na Vepřka poté volně navázal neznámý autor, který popsal léta 1642-1645. Oba autoři pamětí se převážně věnovali rodinným pamětem, každodennímu životu během válečných let, stavební činnosti ve městě a přírodním katastrofám. Daniel Vepřek do svých zápisů připojil i události, které se týkaly Slaného z Paprockého *Diadochu*.

O obležení Prahy Švédy roku 1648 zanechal cenné svědectví přímý účastník a kancléř Starého města pražského Jan Norbet Zatočil z Löwenbrucku.¹³² Poprvé vyšel jeho denopis tiskem roku 1685. Chronologicky popsal události v pražském Starém a Novém městě od 26. srpna do 2. listopadu roku 1648. Po vylíčení obléhání připojil také vypsání škod, které obě města utrpěla. Zatočil také vypsání seznamu privilegií, kterými císař Ferdinand III. obdařil pražská města.

Moravským kronikám ze 17. století se věnoval také historik Josef Polišínský.¹³³ Chronologicky od roku 1600 do roku 1683 vybral z církevních a městských kronik zprávy k nejvýznamnějším událostem 17. století. Kromě zpráv o válečných letech, se autoři kronik zmiňovali o moru, nevysvětlitelných úkazech, hladu a špatné úrodě.

¹³⁰ Jan Bohuslav MILTNER (ed.), *Volyňské paměti (1617-1647) Bartoloměje Prokopa*, Památky archeologické a místopisné 13, 1885-1886, s. 4, 52-64, 164-170, 256-262, 316-320.

¹³¹ Jan Bohuslav MILTNER (ed.), *Kalendář historický Daniela Vepřka, měšténina Slanského*, in: Výroční zpráva gymnásia v Hradci Králové 1883, s. 1-19.

¹³² Jan HERBEN (ed.), *Leto- a denopis celého královského Starého i Nového měst Pražských léta Páně 1648 patnácte neděl, dnem i nocí trvajícího obležení Švédského. Pravdivé a ubezpečlivé vypsání léta 1685, původem a nákladem Jana Norberta Zatočila z Levenburku*, Praha 1914.

¹³³ Josef POLIŠENSKÝ (ed.), *Knih o bolesti a smutku. Výbor moravských kronik XVII. století*, Praha 1948.

Těžiště Polišenského práce však tvoří vojenská střetnutí za třicetileté války a turecká hrozba v roce 1663 a 1683.

Odlišný charakter mají Kořínkovy *Staré paměti kutnohorské*.¹³⁴ Jan Kořínek (1626-1680) byl jezuitský kněz a jeho dílo vyšlo poprvé tiskem v roce 1675. Od ostatních městských kronik se liší svou vysokou literární hodnotou. Vedle několika stovek veršů, které jsou ukázkou české barokní poezie, jsou cenné informace o hornictví a mincovnictví v Kutné Hoře. Těžištěm pro Kořínkovy *Paměti* jsou 15. a 16. století a svůj rukopis dovedl do roku 1614. Čerpal proto zejména z Hájkovy *Kroniky české*, Bartoloměje Paprockého, Martina Kuthena, Daniela Adama z Veleslavína a Pavla Stránského.

Každá z těchto městských pamětí má svůj osobitý charakter stejně jako *Soběslavské paměti* Václava Františka Ignidese Vobratánského a Jana Libry. Václav Vobratánský začal psát *Paměti* v sedmdesátých letech 17. století v době, kdy byl uspořádán soběslavský městský archiv. Snad proto se rozhodl vrátit o několik desítek let zpět do roku 1632 a začal opisovat některé prameny městské provenience. Jednalo se například o opisy tržní smlouvy, instrukce řeznickým cechům, instrukce městskému písaři a kontribuční účty. Jedna z domněnek je, že tyto prameny byly poškozeny a proto je Václav Vobratánský přepsal do *Pamětí*. Nevěnoval se však jen opisování úředních pramenů, ale připojil zápisky z každodenního života města Soběslavi jako mor, kriminální delikty a průtahy vojsk. Prolínají se zde narativní prameny s prameny institucionální provenience.¹³⁵ Více narativní charakter mají zápisky Jana Libry a následného neznámého autora. Oba dva se více věnovali informacím o přírodních pohromách, neúrodě a mravních deliktech. Výjimku tvoří jen opisy účtu stavby kostela svatého Marka, dopis tureckého vládce císaři Leopoldu I. a soupisy členů městské rady. Ani jeden ze tří autorů svou práci nepodepsal. Jejich zápisky byly s největší pravděpodobností uloženy na radnici a sloužily členům městské rady. Je jisté, že Jan Libra zápisky Václava Vobratánského znal, neboť v sepisování pokračoval na stejné

¹³⁴ Alexandr STICH – Radek LUNGA (edd.), *Jan Kořínek*, Praha 2000.

¹³⁵ K tématu narativních pramenů více Marek ĎURČANSKÝ, *Kolektivní paměť měst? Narativní prameny městské provenience, jejich autoři a vztah k pramenům diplomatické povahy na příkladu středních Čech v první polovině 17. století*, in: Václav BŮŽEK – Pavel KRÁL (edd.), *Společnost v zemích habsburské monarchie a její obraz v pramenech (1526-1740)*, České Budějovice 2006 (= Opera historica 11), s. 375-388.

stránce, kde jeho předchůdce skončil, avšak s časovým odstupem téměř padesáti let. Třetí neznámý autor stejným způsobem pokračoval v zápisech po Janu Librovi.¹³⁶ Vobratánského a Libru spojoval stejný úřad obročního písaře, který Václav Vobratánský zastával v letech 1648-1651 a Jan Libra v letech 1724-1754.

Pokud bychom se chtěli pokusit jejich zápisy typologicky zařadit do narativních pramenů městské proveniencie, jednalo by se podle Marka Ďurčanského o narativní pramen na rozhraní městské knihy a městské kroniky.¹³⁷ Prolínají se zde totiž opisy pramenů městské agendy se zápisy narativního charakteru, jako byly zprávy o každodenním životě ve městě. V porovnání s ostatními měšťanskými paměťmi, které v nedávné době vyšly, by se *Soběslavské paměti* nejvíce blížily *Chrudimské kronice* Josefa Ceregettiho a *kronice Velké Meziříče* od Františka Ignáce Konteka. Oba dva se pohybovali v prostředí městské samosprávy a stejně jako Václav Vobratánský a Jan Libra nezanechali na stránkách svých kronik žádné osobní informace, které by se daly charakterizovat jako rodinné paměti.

¹³⁶ O hypotéze, že byl Jan Libra autorem třetí části pamětí, viz. níže.

¹³⁷ Marek ĎURČANSKÝ, *Kolektivní paměť*, s. 377.

6. Autoři *Soběslavských pamětí*

Rodina Václava Františka Ignidese Vobratánského

Kdy se narodil autor první části *Soběslavských pamětí*, Václav František Ignides Vobratánský není známo, neboť matriky narozených jsou pro město Soběslav a okolní farní vsi dochovány až od roku 1639. Poprvé se jeho jméno v matrice narozených objevuje v zápisu ze 30. září 1649, kdy se mu narodil syn Jan. Jako jeho matka a tedy Vobratánského manželka je uvedena Rozina. Toto jméno je uvedeno u všech dalších dětí.¹³⁸ Jelikož je matrika oddaných vedena až od roku 1664,¹³⁹ nevíme, zda se Václav Vobratánský neoženil vícekrát. Z matriky zemřelých, které jsou dochovány od roku 1665,¹⁴⁰ je však jisté, že manželka Rozina Vobratánská zemřela 19. září 1702.¹⁴¹ Od narození jejího prvně zapsaného potomka uplynulo 53 let a pokud počítáme průměrný věk prvorodičky 18 let, dožila by se Rozina na tu dobu úctyhodného věku okolo 70 let.

Prvně zapsané dítě byl syn Jan, ale nemusí jít nutně o první dítě Václava Vobratánského, neboť matriční zápisy nebyly vedeny vždy úplně přesně. Další děti na sebe nenechaly dlouho čekat a 19. října 1651 se Vobratánskému narodil syn Daniel, 23. srpna 1653 dcera Voršila, 9. července 1655 syn Jakub, 29. září 1657 dcera Kateřina, 1. května 1663 syn Václav, 30. června 1665 dcera Dorora a 12. října 1667 je zapsán poslední syn Ferdinand Lukáš.

Každé dítě Václava Vobratánského mělo jiného kmotra, ale na místě svědků se jednalo o stálý okruh měšťanů. Prvnímu synu Janovi byl za kmotra Zachariáš Markovský, který se ještě dvakrát objevil na místě svědka u syna Daniela a Jakuba. Pravidelně se u prvních šesti dětí objevují Vilhelm a Mikuláš Barvířovi nebo Alena Barvířka. Dcerám Voršile a Kateřině byla kmotrou Alena Barvířka. Synu Jakubovi byl kmotrem Mikuláš Barvíř a Václavu šel za kmotra Vilhelm Barvíř. Šlo nejspíš o bližší přátele, neboť se jejich jména objevují nejčastěji. Dceři Dorotě byla kmotrou Dorota Peršlová, manželka Jana Jiřího Peršle, za jehož primátorství začal Václav Vobratánský sepsovat *Soběslavské paměti*. Poslednímu synovi Ferdinandu Lukáši byl svědkem Jan

¹³⁸ SOA Třeboň, Matriky Soběslav, sign. I 135, kniha 1.

¹³⁹ TAMTÉŽ.

¹⁴⁰ TAMTÉŽ.

¹⁴¹ TAMTÉŽ, kniha 2.

Jiří Peršle, tehdejší soběslavský radní. Kmotrem byl Ferdinandu Lukáši rytíř Ferdinand Netolický z Netolic.

Ferdinand Lukáš byl posledním Vobratánským uvedený v matrice narozených. Poté děti nejsou zapsány ani v matrice oddaných ani zemřelých. V matrice zemřelých není ani jméno Václava Vobratánského, tudíž nevíme, kdy zemřel. Ke dni 12. dubna 1669 je uvedeno, že zemřela Anna Vobratánská. Zda se jedná o matku či neprovdanou sestru Václava Vobratánského není jasné. Její jméno ale není neznámé. Objevuje se i v *Pamětech* na folii 35, kdy je k roku 1650 uvedena v pořádku na vaření piva. V letech 1632-1642 je v Soběslavi doložen také Jan Vobratánský, který v těchto letech zastával úřad radního písaře.¹⁴² Snad šlo o otce Václava Vobratánského a manžela Anny Vobratánské. Ale v tomto případě jde víceméně o spekulaci.

Václav František Ignides Vobratánský zastával v letech 1655-1656 úřad soběslavského důchodního písaře.¹⁴³ V letech 1648-1651 se jeho rukopis objevuje na obilních registrech,¹⁴⁴ které v té době podle Jana Lintnera vedl ještě primátor.¹⁴⁵ Registra však Václav Vobratánský vedl nejspíše jako písař. Jeho rukopis se také objevuje v seznamu škod napáchaných po krupobití v roce 1656.¹⁴⁶

Vzhledem k tomu, že se Václav František Ignides Vobratánský ani jeho děti v matrikách už dále neobjevují, můžeme usuzovat, že se rodina ke konci 17. století přestěhovala jinam.

Rodina Librů ze Sabinova

První Libra, který se v matrice narozených objevuje, je Václav, který se narodil 15. listopadu 1656 otci Zachariášovi Librovi a matce Evě. Za kmotra mu šel Jakub Šlechta a za svědky křtu byli Šimon Slavík a Anna Wajsmonová. Dalším dítětem byla dcera Eva, která se narodila 25. února 1659. Zde byla chybně jako matka zapsána Mariána. U zbylých dětí Daniela (1. září 1661) a Žofie (3. května 1664) je opět napsána jako matka Eva Librova. Mezi kmotry a svědky se objevují Anna a Žofie Wajsmonovy,

¹⁴² Jan LINTNER, *Archiv*, s. 14.

¹⁴³ TAMTÉŽ, s. 40.

¹⁴⁴ SOkA Tábor, Archiv města (dále jen AM) Soběslavi, inv. č. 1205, sig. III F 2, kart. 535.

¹⁴⁵ Jan LINTNER, *Archiv*, s. 20.

¹⁴⁶ TAMTÉŽ, inv. č. 1091, sign. III I 8, kart. 188.

Bartoloměj Wajsmoň a Alena Barvířka.¹⁴⁷ Jednalo se, podobně jako u rodiny Václava Vobratánského, o stejný okruh kmotrů a kmoter, pravděpodobně z okruhu jejich nejbližších přátel. Výše jmenované děti však nebyly jedinými dětmi, které Zachariáš Libra měl. Z knihy, do které se zapisovaly prodeje a koupě měšťanských domů,¹⁴⁸ se dozvídáme, že Zachariáš Libra měl ještě syna Pavla Vojtěcha, který je zřejmě neslavnějším mužem ze svého rodu. Jak je možné, že v matrice narozených není zapsán? Možným vysvětlením by mohl být fakt, že se Pavel Vojtěch Libra narodil před rokem 1639, od kterého jsou matriky narozených dochovány. Tím pádem by byl o více než 17 let starší než jeho bratr Václav. Pro tuto domněnku mluví i fakt, že Pavel Vojtěch nesl i přídomek Libra ze Sabinova, který se u rodiny Librů objevoval vždy jen u jednoho mužského příslušníka jedné generace, nejspíš nejstaršího syna.¹⁴⁹ Mohl být ale i bratrem Zachariáše Libry. V takovém případě by byl ale bratrem mladším. Domněnku, že se jednalo o syna, však potvrzuje další fakt. Roku 1707 nápadníci Librovští, jak byli v dobových pramenech označováni, prodali dům po Zachariášovi Librovi za 420 kop grošů míšenských. Zachariášův syn Daniel měl dostat 32 a půl kopy grošů, dcera Žofie stejnou sumu a dědici tehdy již zemřelého Pavla Libry všichni po stejné sumě. Tedy František 32 a půl kopy grošů, stejně tak Ignác, Jan mladší (nejspíše Jan Štěpán) a Pavel. Jak je možné, že suma nebyla rozpočítána na tři stejné díly mezi děti a vnuky Zachariáše Libry? Zda měl děti Daniel Libra, se v matrikách nepíše, ale Žofie měla podle matriky narozených děti dvě a ještě roku 1721 žily. Záhadu by pomohl objasnit Zachariášův kšaft, který se však bohužel nedochoval.

Další záhadou je osoba Jana Jiřího Libry staršího, který měl z prodeje získat dvojnásobek sumy než ostatní, tedy celých 65 kop míšenských. O Janu Jiřím víme, že se v únoru 1684 oženil s vdovou Voršilou. O jejich dětech z matrik opět nic nevíme. V knize prodejů a kupů měšťanských domů se striktně odlišuje Jan Libra starší a Jan Libra mladší, který byl synem Pavla Libry.¹⁵⁰ V jakém příbuzenském vztahu byl Jan Libra starší k Zachariáši Librovi, je nejasné. Z matrik se dovídáme pouze o jeho sňatku.

¹⁴⁷ SOA Třeboň, Matriky Soběslav, sign. I 135, kniha 1.

¹⁴⁸ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 640, sign. II A 1/2, kniha 306.

¹⁴⁹ Znak a příjmení získal Bartoloměj Libra 24. srpna roku 1603. Stejný znak a příjmení téhož roku získali Smrčkové, Hronové, Lekešové a Korandové; Roman CIKHART, *Šlechtické a erbovní rodiny z Táborska*, Jihočeský sborník historický 5, 1932, s. 110.

¹⁵⁰ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 640, sign. II 1/2, kniha 306.

Roku 1716 prodal zpustlý dům, který dříve patřil rodině Roubíků, Danielu Hoffmannovi za 300 kop míšenských. Vymínil si zde ale doživotně místnost, sklep a jeden chlív. Dále měl Daniel Hoffmann nechat sloužit za života Jana Libry deset mší za otčíma. Či byl tento otčím, není jasné. Po smrti Jana Libry staršího měl za něho nechat sloužit také deset mší. O Janu Librovi starším se zmiňuje i Jan Libra mladší ve svých pamětech. Na folii 64 z roku 1706 je jeho jméno mezi obecními staršími a stojí zde Jan Libra, jinak Roubík. Měl tedy mezi sousedy přízvisko po domě, ve kterém bydlel, což nebylo v této době nic neobvyklého. Jakýsi Jan Roubík zemřel 9. března 1716 ve věku 83 let.¹⁵¹ Tyto zmínky nám ale neříkají nic o příbuzenském vztahu s ostatními Libry.

Nyní se vrátíme k osobě Pavla Vojtěcha Libry. Kdy se narodil nevíme, zato je známo datum jeho svatby. K 22. květnu 1674 v matrice oddaných stojí, že se oženil „urozený pan“ Pavel ze Sabinova s „poctivou pannou“ Žofíí, pozůstalou dcerou po Václavovi Vejšírovi. Za svědky jim šli Jan Jiří Peršle, Jan Šlechta a jakási Kateřina. Manželka Žofie však nebyla Pavlovou jedinou ženou. Jméno předchozí manželky se z matriky oddaných ani zemřelých opět nedovídáme. Z matriky zemřelých jen víme, že Pavlovi Librovi zemřela v červnu 1665 dcera Kateřina a v prosinci téhož roku syn Maxmilián. Z toho je zřejmé, že byl ženatý minimálně dvakrát. Žofie, kterou si vzal roku 1674, je však zapsána u všech ostatních narozených dětí Pavla Libry. 23. září 1675 se jim narodila dcera Polyxena, která ale zemřela v červenci následujícího roku. Poté byl oběma rodičům osud milosrdný a 21. listopadu 1676 přišel na svět syn František, který se později stal duchovním. Roku 1720 byl již po smrti. Na Vánoce roku 1678 se narodil syn Jan Štěpán a 30. ledna 1680 poslední syn Ignác František. Z knihy prodejů a kupů domů, které Librové uskutečňovali, se dovídáme ještě o synu Pavlovi, o kterém však v matrikách není žádná zmínka. Víme jen, že byl stejně jako František duchovním a roku 1726 byl již mrtvý. Pavel Vojtěch Libra zemřel 9. května 1697 a jeho manželka Žofie ho následovala 1. června téhož roku.

Pavel Vojtěch Libra získal vzdělání v jezuitské koleji v Jindřichově Hradci¹⁵² a později, 6. května roku 1649, dosáhl na pražské filozofické fakultě titulu bakalář.¹⁵³ Pavel Vojtěch Libra v sedmdesátých letech 17. století uspořádal soběslavský archiv a

¹⁵¹ SOA Třeboň, Matriky Soběslav, sign. I 135, kniha 2.

¹⁵² TAMTÉŽ, s. 7.

¹⁵³ Karel BERÁNEK, *Mistři, bakaláři a studenti pražské filozofické fakulty 1640-1654*, Praha 1998, s. 144.

ve stejné době zastával primátorský úřad. Inventář archivu se nedochoval, zachovalo se jen několik balíčků, které očísloval arabskými číslicemi a nadepsal. Za tento počin mu bylo dokonce připsáno sepisování *Soběslavských pamětí*. Od kdy a jak dlouho úřad primátora zastával, nevíme. Nebyl to však jeho jediný úřad. Roku 1679 je doložen jako soběslavský rychtář.¹⁵⁴

Dospělého věku se dožili jeho synové František, Pavel, Jan a Ignác. Rodové přízvisko ze Sabinova ze všech bratrů nosil jen Jan. V matrice oddaných stojí u data 15. července 1699, že byl oddán „urozený pan“ Jan Libra s „pocitivou pannou“ Aničkou Wajsmonovou. Označení urozený se v matrikách a při prodeji a koupi domů objevuje pouze u otce Jana, Pavla Libry, poté u Jana a později u Janova syna Zachariáše.

Jan Libra, který je označován jako mladší, se narodil 25. prosince 1678, ale podle matriky zemřelých by se měl narodit o deset let dříve. Je zde totiž uvedeno, že zemřel 4. října 1756 ve věku 88 let.¹⁵⁵ Pokud bychom se drželi údajů matriky narozených, bylo by mu v době smrti 78 let. Zřejmě došlo v zápise jeho smrti k chybě faráře, když zapsal chybně jeho věk. O tom, že Jan Libra ze Sabinova zemřel v roce 1756, není pochyb. Dokládá to i nová držba domu po jeho smrti, kde je uveden i jeho skon. Poprvé se oženil v roce 1699 s Aničkou Wajsmonovou, která je později jako matka Janových dětí uváděna jako Anyžka. První syn Daniel se narodil v červenci 1700 a za rok v srpnu zemřel. V prosinci 1701 se manželům narodil další syn Jan. Pravděpodobně zemřel i ten, neboť v listopadu 1706 byl uveden další syn téhož jména. I ten ale zemřel v červenci 1708. V říjnu 1703 se narodila dcera Kateřina, která se dožila dospělého věku. V lednu 1705 umřela manželka Anyžka a Jan Libra se oženil podruhé 9. ledna 1706 s Annou, dcerou Jana Jiříka Hanza z Roudného. V listopadu 1706 se jim narodil již jednou zmiňovaný syn Jan, který zemřel v červenci 1708. Poté následovaly dcery Alžběta 8. listopadu 1708 (pravděpodobně zemřela do roku 1715), Anna 7. května 1710, Lidmila 2. června 1712, Dorota 19. října 1713, Alžběta 17. srpna 1715, Žofie 17. března 1717, Rozina 17. prosince 1719 (pravděpodobně zemřela před rokem 1727). 31. srpna se Jan Libra dočkal opět syna jménem Zachariáš, který byl nositelem rodového jména. 30. srpna 1722 se narodila dcera Barbora Rozálie, 2. června 1725 Eleanora (zemřela

¹⁵⁴ Jan LINTNER, *Archiv*, s. 6.

¹⁵⁵ SOA Třeboň, Matriky Soběslav, sign. I 135, kniha 3.

v dubnu 1732) a 21. srpna 1727 Rozálie (zemřela v březnu 1728).¹⁵⁶ Dospělého věku se však z uvedených dětí dožily jen Zachariáš, Kateřina, Anna, Lidmila, Alžběta a Žofie.

Jan Libra mladší ze Sabinova byl v letech 1724 až 1754 soběslavským obročním písařem, což z něj dělalo nejdéle sloužícího soběslavského měšťana v určitém úřadu. Toto místo převzal po svém bratru Ignácovi. Pokud jde o jeho povolání, z pramenů k obnovám městské rady z let 1736 a 1748 se dozvídáme, že byl pekařem. Zároveň je v seznamech navržených kandidátů z roku 1736 uvedeno, že byl radním a obročním písařem.¹⁵⁷

O tom, že rodina Librů dbala na vzdělání svých příslušníků, dokládá fakt, že otec Jana Libry, Pavel Vojtěch Libra byl studentem jezuitské koleje v Jindřichově Hradci a v letech 1647-1649 studentem pražské filozofické fakulty. Jestli studoval i Jan Libra, nemáme bohužel zprávy, ale svého syna Zachariáše, který se narodil 31. srpna 1720, nechal učit v jezuitské koleji v Jindřichově Hradci a roku 1732 studoval gramatiku. Roku 1732 poslali studenti, kteří pocházeli ze Soběslavi, městské radě žádost, ve které požadovali občerstvení v podobě piva. Měštští radní jim přislíbili sud piva.¹⁵⁸ Kromě Zachariáše Libry, studoval roku 1732 v jezuitské koleji František Libra.¹⁵⁹ Pravděpodobně se jedná o syna Ignáce Libry a narodil se 14. října 1719.¹⁶⁰ Ignác Libra byl bratrem Jana Libry a tudíž František a Zachariáš Librovi byli bratřenci. Na žádosti stálo ještě jméno Ignáce Libry, který byl studentem filozofie.¹⁶¹ Nejednalo se však o Ignáce Libru, který byl otcem Františka Libry, ale snad to byl jeho syn stejného jména. V matrikách narozených se však jeho jméno neobjevuje.

Po smrti svého otce Pavla Vojtěcha zůstal Jan Libra v otcově domě a roku 1701 začal vyplácet své sourozence. Dům byl ohodnocen na 450 kop míšenských, z kterých byl sražen Janův podíl 112 a půl kopy. Vždy na svatého Havla měl svým bratrům Františkovi, Ignácovi a Pavlovi vyplatit jejich podíl 7 kop čítající na každého dohromady 112 a půl kopy. Po smrti bratrů Františka a Pavla dával každý rok za nesplacené peníze sloužit mše, zřejmě na základě jejich kšaftů. Po smrti bratra

¹⁵⁶ TAMTÉŽ, kniha 2.

¹⁵⁷ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 42.

¹⁵⁸ Jan LINTNER, *Něco o soběslavských studentech*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 117.

¹⁵⁹ TAMTÉŽ, s. 117.

¹⁶⁰ SOA Třeboň, Matriky Soběslav, sign. I 135, kniha 2.

¹⁶¹ Jan LINTNER, *Něco o soběslavských studentech*, s. 117.

Ignáce, který zemřel 11. června 1737, splácel jeho podíl Ignácově manželce Kateřině. 20. října 1750 kvitancí dokázal, že podíl bratra Ignáce celý splatil. Až do své smrti roku 1756 splácel podíl zemřelých bratrů Františka a Pavla a nechával sloužit mše, což dokládal kvitancemi od děkana. Po jeho smrti Jana Libry potomci dům prodali Josefu Favothovi za 800 kop míšenských. Z kupní smlouvy se dovídáme, že dům i s krámem stával poblíž farního kostela Petra a Pavla. Josef Favoth byl manželem dcery Jana Libry, Barbory Rozálie, která se narodila roku 1722. V roce 1757, kdy dům koupil, byl již vdovcem. Podíl z 800 kop byl rovným díle rozdělen mezi Josefa Favotha, vdovce po zemřelé Barboře Rozálii, a ostatní děti Jana Libry; jednalo se o Zachariáše, provdané dcery Kateřinu Tešnerovou, Annu Hofmannovou, Ludmilu Hofmannovou, Alžbětu Pokornou a Žofii Angelovou.¹⁶²

Roku 1721 pomáhal Jan Libra své tetě Žofii Librové, provdané Příhodové. S Janovou pomocí napadla poslední vůli svého bratra Daniela Libry. Daniel i Žofie byli potomky Zachariáše Libry a sourozenci Pavla Vojtěcha Libry. Daniel Libra 7. března 1721 podepsal svůj kšaft,¹⁶³ ve kterém za své univerzální dědice určil sirotky po svém zemřelém švagru Mikuláši Hoffmannovi. Daniel se do rodiny Hoffmannů přizemnil 13. ledna 1693, když si vzal Kateřinu Hoffmannovou. Pravděpodobně neměli žádné děti a proto Daniel odkázal svůj majetek sirotkům Jiřímu, Jakubovi a Zuzaně. Jednalo se o dům se vším vybavením, maštal, kolnu, dva tažné voly a dvě pole. Masný krám se vším příslušenstvím odkázal Jiřímu a Jakubovi. Sirotkům Librovským nechal pole o rozloze osmi strychů a dvou věrtelů. Sestře Žofii daroval dvě pole ve Lhotách v celkové rozloze dva strychy a dva věrtelky a pětistrychové pole nad rybníkem Nadýmačem. Většinou polí obdaroval také své dva švagry z rodiny Hoffmannů a tetu Rozinu Šlechtovou.

Poté, co byl testament v domě Josefa Nestlera veřejně přečten před pozůstalými, Žofie s pomocí svého synovce Jana Libry závěť napadla a rozpoutala se série stížností posílaných na zámek do Třeboně. Předmětem sporu byl majetek, který Daniel Libra do své pozůstalosti nenechal zapsat. Předně to byly peníze, které Žofie Příhodová odhadla nejprve na tisíc a později na dvanáct set až třináct set zlatých, louku a několik polí. Tento majetek si nárokovala na základě faktu, že Daniel dědil po jejích bratru Václavovi a Žofii z dědictví nedal nic. Jestliže tedy platilo, že bratr dědil po bratru, měla

¹⁶² SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 640, sign. II 1/2, kniha 306.

¹⁶³ Kšaft je uložen TAMTÉŽ, inv. č. 1084, sign. III I 3, kart. 138.

by dědit po bratru i ona jako sestra. Ve dvou stížnostech, které byly odeslány hejtmanu třeboňského panství, se odvolávala na městské právo. Na tento spor si najala právníka Ludvíka Jana Hubatiuse z Hradiště u Tábora, kterému se smlouvou zavázala zaplatit po skončení sporu 100 kop míšenských.¹⁶⁴ První stížnosti, kterou psal její právník, se odvolávali na městské právo známé pod písmenem E 43. Toto městské právo upravovalo postup při napadení testamentu. Žalující strana měla svou stížnost nejprve podat před městskou radu a to do šesti neděl od zveřejnění kšaftu.¹⁶⁵ V druhé stížnosti, kterou pro svou tetu sepsal Jan Libra, se odvolávali na městské právo E 30. Toto právo popisovalo právní klauzuli: „*Statek můj všecek kdežkoli, a načemby koli záležel.*“ Pokud testament toto znění obsahovalo, znamenalo to, že dědic získal dům se vším, co v něm bylo.¹⁶⁶ Jan Libra závěť Daniela Libry napadl, protože tuto právní formuli neobsahoval a Daniel Libra svůj dům odkázal Hoffmanovským sirotkům v kšaftu formulí „*Dům můj se vším nábytkem a co jest v něm.*“ Dochovaly se i listy z Třeboně, které reagovaly na stížnosti Žofie Příhodové.¹⁶⁷ Nařizovaly soběslavským radním, aby spor nezávisle rozhodli. V další žádosti o pomoc do Třeboně Žofie Příhodová žádala, aby jí byly odevzdány dva stříbrné pásy z bratrovi pozůstalosti. Zároveň si stěžovala na chování Hoffmannovských sirotků, kteří se jí veřejně posmívali. Obvinila i městskou radu, která byla podle ní více než přátelská k druhé straně. Jak psala Žofie Příhodová ve stížnostech do Třeboně, obracela se na vrchnost jako na ochránce svých práv. Byla v té době vdovou a proto se na hejtmana obracela jako „*k otci chudých vdov a sirotků*“.¹⁶⁸

Dochovaly se také zápisky Jana Libry, ze kterých se o případu můžeme dozvědět více. Jsou to poznámky ve formě otázek.¹⁶⁹ Zajímalo ho, zda byl Daniel Libra při pořizování testamentu zdrav a při smyslech, zda byla závěť pořízena najednou nebo během více dnů, zda byla sepsována před ním a zda ji hned podepsal nebo jestli byla sepsána jinde a poté hotová přinesena k podpisu, zda testament podepsal sám a jak dlouho byl ještě živ po jeho vyhotovení. V další části žádal vyslechnutí svědků kšaftu a přísahu písaře, že nic nedopisoval v nepřítomnosti svědků. Komu byly stížnosti

¹⁶⁴ Smlouva uložena TAMTÉŽ.

¹⁶⁵ J. JIREČEK (ed.), *Práva*, s. 158-159.

¹⁶⁶ TAMTÉŽ, s. 152.

¹⁶⁷ Listy a stížnosti uloženy SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1084, sign. III I 3, kart. 138.

¹⁶⁸ 2. října 1696 se provdala za Martina Příhodu, s nímž měla dceru Kateřinu a syna Jakuba. Martin Příhoda zemřel v lednu 1716 a podle matriky zemřelých mu bylo padesát let.

¹⁶⁹ SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1084, sign. III I3, kart. 138.

na základě těchto poznámek posílány, nevíme. Stížnosti, které byly 9. května a 11. června 1721 poslány do Třeboně, nic z toho neobsahují. Jak celý spor nakonec dopadl není zřejmé, neboť poslední list z Třeboně přišel 15. června 1721 a vyplývá z něho, že věc byla stále ještě v šetření a byla odeslána hejtmanem Adamu Františku ze Schwarzenbergu, který byl tou dobou ve Vídni.

Od třicátých let 18. století se v matrikách objevuje příjmení Libra velmi často. Nejvíce jsou to příslušnice ženského pokolení, které jsou jako matky dětí uváděny s rodným příjmením Librova. Svědčí to o vážnosti tohoto rodu, kterého se těšil alespoň mezi faráři. U ostatním měšťanek rodné příjmení chybí. Dá se předpokládat, že rod nevymřel ani po meči. Ještě roku 1761 se Ferdinandu Librovi narodil syn František. Další historie rodu však není předmětem bádání v této diplomové práci.

7. *Soběslavské paměti*

Z předchozí kapitoly je zřejmé, že kronik, které se dotýkaly dějin města Soběslavi, se dochovalo více, přesto jsem pro paměti z let 1632-1752 zvolila jednoduchý název *Soběslavské paměti*.¹⁷⁰ Navazují volně na paměti Řehoře Smrčky,¹⁷¹ které byly společně se *Soběslavskými paměti* svázány v první polovině 19. století.¹⁷² Do roku 1910 byly nejspíše součástí soběslavského archivu, neboť je ostatní soběslavští kronikáři znali a opisovali. Roku 1910 je věnoval Knihovně Národního muzea v Praze kutnohorský ředitel Jan Šimek.¹⁷³

Časový rozsah *Soběslavských pamětí* je 120 let a je proto pochopitelné, že se na nich podílelo více autorů. Jelikož se nejedná o rodinné paměti ale o městské kroniku, autoři své zápisy nepodepsali a nezanechali ani žádnou informaci, která by napomohla k odhalení jejich jmen. K určení autorství mi významně napomohly rameny soběslavské městské samosprávy. Jsou uloženy v Archivu města Soběslavi ve Státním okresním archivu Tábor a tyto prameny se vztahují ke dvěma ze čtyř rukopisů obsažených v *Pamětech*. První rukopis je nejobsáhlejší a zabírá 61 stran *Pamětí*. Druhý rukopis je součástí 25 stran a třetí rukopis je obsahově nejchudší a zabírá 19 stran. Čtvrtý rukopis je obsahem pouze jedné stránky a ustoupil proto do pozadí mého badatelského zájmu.

Prvním autorem, který pořídil zápisy z let 1632-1649, byl Václav František Ignides Vobratánský. Jeho autorství se mi podařilo určit na základě jeho rukopisu, který se objevuje ve Státním okresním archivu Tábor ve fondu Archiv města Soběslavi na obročních registrech z let 1648-1651¹⁷⁴ a na jeho žádosti o vystavění studny, která není datována.¹⁷⁵ Dále pořídil soupis škod, které utrpěly okolní vsi v roce 1656 následkem krupobití.¹⁷⁶ V nadpisu *Soběslavských pamětí* psaném jeho rukou stojí, že je začal psát roku 1675. První zápis vztahující se k roku 1632 však napovídá, že se hodlal zabývat i

¹⁷⁰ Knihovna Národního muzea Praha, sign. IV. C 23. Zde jsou uloženy pod názvem *Soběslavské paměti Řehoře Smrčky a jeho pokračovatelů*.

¹⁷¹ Paměti Řehoře Smrčky budou součástí edice, kterou připravuje studentka Pedagogické fakulty Lenka Novotná.

¹⁷² Marta HRADILOVÁ, *Narativní prameny*, s. 199.

¹⁷³ TAMTÉŽ, s. 194.

¹⁷⁴ SOkA Tábor, Archiv města (dále jen AM) Soběslavi, inv. č. 1881-1886, sign. IV A 6/25-30, kart. 535.

¹⁷⁵ TAMTÉŽ, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41.

¹⁷⁶ TAMTÉŽ, inv. č. 1091, sign. III I 8, kart. 188.

významnými událostmi z nedávné minulosti, kterou sám prožil. Tuto hypotézu dokládá zápis v matrikách narozených z roku, že se Václavu Vobratánskému narodil jeho první syn Jan v roce 1649.¹⁷⁷ Je proto velmi pravděpodobné, že již roku 1632 Václav Vobratánský žil, i když mohl být ještě dítětem.

Rok 1675, kdy své *Paměti* Václav Vobratánský začal psát, spadá do období uspořádání soběslavského archivu, který inicioval soběslavský radní Pavel Vojtěch Libra právě v sedmdesátých letech 17. století. V článku *Narativní prameny k dějinám města Soběslavi* autorka mylně přisoudila autorství *Paměti* Pavlu Vojtěchu Librovi.¹⁷⁸ Jako důvod vzniku uvedla spory soběslavských měšťanů s vrchností a tomu údajně napovídal i výběr zápisů.¹⁷⁹ Pokud by tomu tak skutečně bylo, s největší pravděpodobností by autor vybral odlišné archiválie jako například opisy městských privilegií od předešlých vrchností a ne opisy trhových smluv a pořádky várek piva, které byly obsahem Vobratánského *Paměti*. Pravděpodobnějším důvodem vzniku v některých případech byla snaha o opis archivního materiálu, který byl v době sepisování *Paměti* poškozen. Pro tuto hypotézu svědčí i fakt, že se mi například originály trhových smluv v Archivu města Soběslavi nepodařilo objevit. Pro léta 1613-1640 ve fondu Archivu města Soběslavi nejsou bohužel dochovány.

Všichni autoři byli ovlivněni dobou, ve které žili, a pro Václava Vobratánského to platí dvojnásobně. Žil v době třicetileté války, která se přímo dotýkala jeho osoby, rodiny a blízkých. Za tuto nejistou dobu se několikrát změnila vrchnost a Soběslavští pokaždé museli obhajovat svá práva nabytá u předchozího majitele. Proto se některé jeho zápisy týkaly městských nařízení, která měla zaručovat alespoň pořádek ve městě a upravovat vztahy mezi městskými obyvateli navzájem. To dokládají nařízení řezníkům, městskému písaři a rozdávání várek piva v čase válek. Četné zprávy o válečných událostech naopak vypovídají o tom, že i po několika desetiletích, které uplynuly od třicetileté války do roku 1675, zůstaly vzpomínky na prožité útrapy stále živé. Zprávy o válečných událostech totiž tvoří podstatnou část jeho zápisů. Jako jediný z autorů se navíc neupínal jen na dějiny města Soběslavi, ale zajímaly ho i celozemské události.

¹⁷⁷ SOA Třeboň, Matriky Soběslav, sign. I 135, kniha 1.

¹⁷⁸ Marta HRADILOVÁ, *Narativní prameny*, s. 194.

¹⁷⁹ Od roku 1660 byli majiteli panství hrabata ze Schwarzenbergu.

Jak se však Václav Vobratánský k opsaným archiváliím dostal? V letech 1648-1651 měl na starosti vedení obročních register a v letech 1655-1656 byl důchodním písařem.¹⁸⁰ Jaký úřad zastával později, není jasné, ale zřejmě to byl úřad, jehož prostřednictvím se dostal k městským archiváliím. Další zápisy, které se týkají každodenního života městského obyvatelstva, spíše vypovídají o vyhraněném zájmu Václava Vobratánského.

První zápis ze 7. června 1632 se týká usnesení městské rady, jakým způsobem měly být rozdělovány várky piva. Ze zápisu je zřejmé, že dosavadní pořádky nebyly dodržovány a to vedlo k častému nedostatku piva a zřejmě i ke sporům mezi měšťany. Byli proto určeni dva městští radní, kteří na řádné dodržování pořádků měli dohlížet. V usnesení stálo, že si měl měšťan včas opatřit slad a pokud se stalo, že z nějakého důvodu vařit nemohl, neměl svou várku prodat jinému měšťanu, ale měla za něj vařit radnice. K tomuto účelu byl pivovar zřízen přímo na radnici. Pokud nemohla za měšťana vařit ani radnice, měl být určen jiný měšťan. Dále jsou v opisu usnesení vypsány osoby, které měly mít přednost před ostatními měšťany a měly vařit o jednu várku piva více. Jednalo se o členy městské rady a ty osoby, které nesly největší zatížení válečných kontribucí. Z každé várky měla být odevzdána daň 15 kop míšenských do rukou soběslavského důchodního písaře. Proti tomuto usnesení vystoupili obecní starší, jejichž stížnost je obsahem druhého zápisu. Z jejich žádosti je patrné, že předešlé nařízení bylo učiněno bez přítomnosti obecních starších. Společně s ostatními měšťany se jim nelíbil způsob rozdělování várek piva. Jako hlavní důvod uvedli nejasnosti s udělováním přednosti ve várci lidem, kteří měli domy na kraji města a proto se stávali útokem vojáků. Žádali proto, aby bylo určeno, o které obyvatele města přesně šlo a jaké výhody měli mít. Dále se jim nelíbilo nařízení, podle kterého byli zvýhodňováni konšelé. Jednalo se o sedmnáct osob z řad městských radních, kteří byli vypsáni v předešlém zápisu. Podle obecních starších by se pořádky prodloužily na dva až tři roky, než by se vystřídali všichni várečníci. Navrhli tedy, aby byla městskou radou sjednána náhrada v přítomnosti obecních starších a celé obce. V Archivu města Soběslavi se bohužel k tomuto roku dochoval pouze seznam osob, které měly povolen přívarek, například na svatbu, nebo várku koupily od svého souseda. Jednalo se o období od sv. Havla 1631 do sv. Jiří 1632.¹⁸¹ Proto není možné říci, jakým způsobem

¹⁸⁰ Jan LINTNER, *Archiv*, s. 40.

¹⁸¹ SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1078, sign. III H 5, kart. 79.

byla zjednána náprava. Pod žádostí obecních starších je připojen zápis s názvem „*paměť*“, z kterého vyplývá, že se další pořádek várek piva uskutečnil až o deset let později, roku 1642.

Po zprávách o pivovarnictví ve městě následuje opis tržové smlouvy, podle které město Soběslav prodalo ves Hrušovu Lhotu Magdaléně Vrchotické. Prodej se uskutečnil roku 1636 na třeboňském zámku před svědkem Janem Eckerštorfem z Eckerštorfu, hejtmanem třeboňského panství. Ves Hrušova Lhota změnila během bezmála padesáti let několikrát majitele. Roku 1593 ves prodal Petr Vok Jindřichu Vrchotickému z Loutkova. Roku 1615 je doložena majitelka Anna Vrchotická z Hrádku.¹⁸² Poté vlastnil Hrušovu Lhotu Vilém Vrchotický starší, ale roku 1622 mu ves propadla díky účasti na stavovském povstání.¹⁸³ Z opisu tržové smlouvy dále vyplývá, že město Soběslav koupilo Hrušovu Lhotu 22. listopadu 1629 za 2250 kop míšenských. Za tutéž sumu město ves odprodalo Magdaléně Vrchotické. V jakém příbuzenském vztahu byla Magdaléna Vrchotická k Vilému Vrchotickému staršímu není zřejmé. V tržové smlouvě se hovoří až o jeho synech a dceři, které měla Magdaléna Vrchotická vyplatit. Kromě sumy dvou tisíc dvě stě padesáti kop míšenských měla uhradit i dluhy, které na statku byly.

Po této tržové smlouvě následuje opis odúmrtní smlouvy na Šarkovský grunt ve vsi Zvěroticích. Na žádost zvěrotického sedláka Jakuba Šarky, který na tomto gruntu hospodařil, bylo sňato odúmrtní právo. Odúmrtní smlouva, která byla pořízena 5. prosince 1636, upravovala dědičná práva Jakuba Šarky a jeho potomků. Po tržové smlouvě následuje opis slibu Jakuba Šarky. V Archivu města Soběslavi se bohužel dochovaly tržové smlouvy do roku 1613 a poté v ucelené řadě až od roku 1640.¹⁸⁴

13.února 1637 bylo vydáno potvrzení, které opravňovalo soběslavského měšťana Mikuláše Čilíka hospodařit s penězi odkázanými k záduší kostelů sv. Petra a Pavla a sv. Víta. Zároveň byly sepsány všechny zádušní odkazy a Václavem Vobratánským byly vepsány do *Paměti* za slib Jakuba Šarky. Městská obec měla na starost dohled nad řádným vyplácením zádušního jmění a zřejmě docházelo k časovým prodlevám

¹⁸² Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny II*, Praha 1949, s. 539.

¹⁸³ Ottův slovník naučný XXVI, Praha 1907, s. 1045.

¹⁸⁴ K dochování pramenů k dějinám města Soběslavi Jan LINTNER, *Archiv*.

nebo nebyly odkazy dodržovány vůbec. V Archivu města Soběslavi se nachází předloha, podle které Václav Vobratánský zápis pořídil.¹⁸⁵

Po odkazech k záduší následuje opis instrukce městskému písaři, ve kterém městská rada upravovala ceny za jeho služby. Toto nařízení vyšlo v platnost 23. dubna roku 1637.¹⁸⁶

Jelikož byly zápisy pořizovány chronologicky, k roku 1637 připojil Václav Vobratánský ještě zprávu o požáru třeboňské věže, k němuž došlo na Štědrý den.

O roce 1638 se zmínil prostřednictvím opisu nařízení řeznického cechu, kterým městští radní upravovali ceny masa a vážení pražskou váhou. Na dodržování měli dohlížet nejstarší cechmistři a za městskou radu dva zástupci a ložní rychtář. K témuž roku se vztahují i další zapsané události o požáru Pršína a Havlovského dvora. Téhož roku hořelo také ve vsi Řípec. Poslední zpráva k roku 1638 hovoří o smrti faráře Martina Grünera, který zemřel 23. prosince a byl pochován v kostele svatého Petra a Pavla.¹⁸⁷

K roku 1639 připojil Václav Vobratánský zprávu o vraždě, kterou spáchal skalický chalupník Jan Ledvinka. Zřejmě se na soběslavském trhu seznámil s trhovkyní, kterou vzal k sobě domů přespat a poté ji z neznámého důvodu zabil. Byl chycen až na dalším trhu, který se konal na veselském předměstí. Po mučení byl na stínadlech s'at sekerou, kterou si byl nucen přinést pověšenou kolem krku.

7. dubna téhož roku zemřel nástupce faráře Martina Grünera, jehož jméno ale v *Pamětech* chybí. Ze zprávy se dovídáme, že zemřel při mši. Tyto krátké události zřejmě Vobratánský zapisoval tak, jak si uchoval v paměti a byl jejich přímým pozorovatelem.

Poté následuje první zpráva o regimentu generála Zikmunda Myslíka z Hyršova,¹⁸⁸ který byl v Soběslavi ubytován od 6. července 1639 do 21. listopadu. Za tuto krátkou zprávu připojil opis dopisu, který Soběslavští společně s obyvateli měst Veselí

¹⁸⁵ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1060, sign. III F 1, kart. 52.

¹⁸⁶ V letech 1636-1642 byl městským radním Jan Vobratánský. V jakém příbuzenském svazku byl s Václavem Vobratánským je nejasné; Jan LINTNER, *Archiv*, s. 14.

¹⁸⁷ K soběslavskému duchovenstvu více SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1067, sign. III F 8, kart. 62,63.

¹⁸⁸ K osobě Zikmunda Myslíka více František TISCHER, *Generál Zikmund Myslík z Hiršova. Životopisný obraz z třicetileté války*, Praha 1916; Zdeněk KALISTA, *Zikmund Myslík z Hyršova*, Praha 1940.

nad Lužnicí, Lomnice nad Lužnicí, Mezimostí a Ledenic poslali švédské královně Kristině.¹⁸⁹ V tomto případě se obrátili na cizí panovnici s naivní představou o její pomoci neznámým městům kdesi na území nepřitele.¹⁹⁰ V dopise prosili o přímluvu u arciknížete Leopolda Viléma, který byl roku 1640 vrchním velitelem císařských vojsk a zároveň místodržícím v Čechách. V dopise vyjmenovali příkoří, která museli snášet od armád, a stěžovali si na neutěšenou finanční situaci, která byla zapříčiněna průtahy vojsk a neustálými daněmi. Zda dopis skutečně odeslali a jakým způsobem, není známo. Zarážející je i fakt, že byl dopis napsán česky. Mohlo se však jednat o jeho český překlad. Pokud měl dopis najít svého adresáta, museli by ho zástupci měst poslat po poslovi, což by představovalo velké finanční výdaje a je těžko představitelné, že by vůbec pro tento úkol získali kompetentní osobu. Další možností bylo předat dopis některému ze švédských regimentů a požádat je o doručení. V takovém případě by musel být dopis napsán přinejmenším latinsky nebo německy. I kdyby se však dopis dostal až do rukou švédské královny Kristiny, za kterou v té době vládl kancléř Axel Oxenstierna, jejich nesmyslné požadavky by byly s největší pravděpodobností smety ze stolu. Nejpravděpodobněji se jeví domněnka, že byl sice dopis obyvateli výše jmenovaných měst sepsán, ale celá akce nakonec vyzněla naprázdno.

Období třicetileté války poznamenalo obyvatele Evropy na dlouhou dobu a prožité zážitky se lidé snažili písemně uchovat pro pozdější generace. Václav Vobratánský se ve svých zápisech soustředil především na válečné události. Po dopise švédské panovnici opsal dva finanční účty, které byly nuceni soběslavští zaplatit za dva regimenty ubytované na území města. První regiment byl ve městě od 6. července do 24. listopadu 1639 pod velením Zikmunda Myslíka z Hyršova. O tomto regimentu se Vobratánský zmínil již před dopisem švédské královně. Druhému regimentu velel Francisco Altieri. Při sčítání útrat byl Jan Měděnec z Ratibořic a na Kvasejovicích a Vilém Vrchotický z Loutkova a na Lžíně. Oba rytíři byli zřejmě pozváni k vyúčtování jako kompetentní svědci z řad nižší šlechty. V Archivu města Soběslavi se dochovaly

¹⁸⁹ V dopise ji oslovují jako královnu polskou a švédskou. Kristina však v Polsku nevládla. Zde vládl Vladislav IV. v letech 1632-1648. Stejně jako Kristina byl z dynastie Vasa. Zajímavým faktem taktéž je, že v dopise neuvedli její jméno. Snad ho ani neznali.

¹⁹⁰ O žádostech, které byly předkládány přímo před panovníka více Jaroslav ČECHURA, *Selské rebelie roku 1680. Sociální konflikt v barokních Čechách v jejich každodenní souvislosti*, Praha 2001; TÝŽ, *Černínové versus Kysibelští*, Praha 2003.

podrobné účty od 6. do 24. července 1639.¹⁹¹ V účtech bylo podrobně zapsáno, jací lidé z města a předměstí věnovali peníze a obilí na potřeby vojáků. Dále se zde nachází seznam okolních měst, které zásobovaly regiment například masem, chlebem a pivem. Bohužel zde není žádná zmínka o počtu vojenských osob. Ve zprávě o regimentu Francisca Altieriho je zmínka o sto padesáti osobách. Jestli se jednalo o celý regiment, není jasné. V účtu na regiment Zikmunda Myslíka však nejsou započteny peníze, které utratili za vojáky přímo měšťané. Jen od 6. do 24. června 1639 utratili za vojsko přibližně 9520 zlatých.¹⁹² Proč nebyla tato suma do celkových nákladů započtena, když v nákladech na regiment Francisca Altieri hotové peníze započteny byly? Suma takřka deseti tisíc zlatých nebyla v té době malá částka a v době třicetileté války bojovalo obyvatelstvo takřka o každý denár. Nejpravděpodobněji se jeví domněnka, že účty Václav Vobratánský neopsal celé.

K roku 1640 připojil Václav Vobratánský zprávu o moru, který dolehl na město od 24. června do 11. listopadu. Seznam lidí, kteří na mor zemřeli, je uložen v Archivu města Soběslavi.¹⁹³ Následujícím zápisem je zpráva o smrti kněze Jana Joachyma Smíška, jehož kšaft není v *Pamětech* opsán celý.¹⁹⁴ Pravděpodobně se k opisování závěti již nevrátil, i když si na dopsání nechal volnou jednu stranu na folii 31.

Dalším zápisem je smlouva z 19. ledna 1641 mezi městskou radou a Václavem Rašovcem o opravě cejnovského mlýna. Václav Rašovec měl mlýn opravit za 80 kop míšenských a naturálie, tak aby mlýn mohl mlít za dva týdny.

První zápis, který Václav Vobratánský vepsal, bylo usnesení městské rady ohledně pořádku várek piva. Ze stížnosti obecních starších vyplývala obava, že se pořádek prodlouží až o tři roky. V zápisu, který Václav Vobratánský zapsal po opravě cejnovského mlýna, se dovídáme, že se pořádek vaření piva z roku 1632 prodloužil na deset let, protože až 13. března roku 1642 bylo vydáno nařízení osobám, které na rozdávání várek dohlížely. V nařízení byly upraveny některé body, které byly obsahem již nařízení z roku 1632. Dvě osoby určené městskou radou měly kontrolovat čistotu kádí a sudů, ve kterých se vařilo. Várečníci se už neměli spoléhat na pivovar na radnici, neboť byl poničen neustále procházejícím vojskem. Kdo nemohl z nějakého

¹⁹¹ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1097, sign. III J 3, kart.215.

¹⁹² TAMTÉŽ, inv. č. 1097, sign. III J 3, kart. 215.

¹⁹³ TAMTÉŽ, inv. č. 1098, sign. II J 4, kart. 238.

¹⁹⁴ Kšaft uložen TAMTÉŽ, inv. č. 1084, sign. III I 3, kart. 137.

důvodu vařit doma, měl se spolehnout na jiného měšťana. Jakékoli nespokojenosti ze strany várečníků se měly nahlásit městské radě. Po opisu tohoto nařízení následují seznamy osob, které vařily pivo od roku 1642-1651. U roku 1646 je zapsán jen jeden měšťan Jan Ježek. V letech 1647-1649 nevařil pivo žádný z měšťanů. V Archivu města Soběslavi se tyto seznamy nedochovaly. Jen k roku 1648-1649 se dochoval registr od 5. listopadu 1648 do 18. října 1649, ze kterého vyplývá, že pivo vařila obec.¹⁹⁵ Měsíc po měsíci jsou v tomto registru zapsány várky ječného a pšeničného piva. Kde však obec na své náklady vařila, není jasné, ale zřejmě v domech měšťanů, neboť pivovar na radnici byl v té době již poničen.

Po opisech pořádků piva, které se uskutečnily v letech 1642-1651, následují zápisy z posledních let třicetileté války.¹⁹⁶ Václav Vobratánský se v nich poprvé nesoustředil jen na dějiny města Soběslavi a jeho okolí, ale zanechal svědectví o celozemských událostech. Nejprve se zabýval bitvou u Jankova, která byla svedena 6. března roku 1645 u Benešova.¹⁹⁷ Nejprve krátce popsal přímé události, které následovaly bezprostředně po prohrané bitvě a poté vepsal dvě kramářské písně.¹⁹⁸ První z nich popisuje jankovskou bitvu a druhá švédské dobytí Jihlavy.¹⁹⁹

Jména generálů jsou ve většině případů nesprávně napsaná. Často se zde objevuje více verzí téhož jména. Například polní maršálek Jan Götz se zde objevuje pod jménem Kecz nebo Kec. Jména jsou špatně napsaná již v kramářských písních. Vrchní velitel

¹⁹⁵ TAMTÉŽ, inv. č. 1078, sign. III H 5, kart. 79.

¹⁹⁶ K dějinám třicetileté války například Petr KLUČINA, *Třicetiletá válka. Obraz doby 1618-1648*, Praha 2000; Arnošt KLÍMA, *Dlouhá válka (1618-1648)*, Praha 2000; Eduard Wagner, *Třicetiletá válka 1618-1648*, Praha 2005; v českém překladu Peter ENGLUND, *Nepokojná léta. Historie třicetileté války*, Praha 2000.

¹⁹⁷ Václav ŠUSTR, *Bitva u Jankova 1645*, Votice 1994; Lydia PETRÁŇOVÁ, *Bitva u Jankova v českých slovesných památkách*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, č. 35, 1995, s. 77-103; Jiří FIDLER, *Bitva u Jankova – záměry a realizace*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, č. 35, 1995, 36-39; Daniel DOLEŽAL, *Jankovské tažení ve světle dopisů Jiřího Františka Milíčovského z Braunberka*, Středočeský sborník historický, sv. 26-27, 2000-2001, s. 45-53.

¹⁹⁸ K dějinám kramářských písní Josef V. SCHEYBAL, *Senzace pěti století v kramářské písni*, Hradec Králové 1990.

¹⁹⁹ František HOFFMANN, *Listy a obrazy z minulosti Jihlavy. Od počátků do roku 1848*, Jihlava 1999; Karel KŘESADLO, *Jihlava 1233-1983*, Jihlava 1983.

císařských vojsk Melchior Hatzfeld je uveden jako Horcffield či Harczffield. Některé osoby jde jen stěží identifikovat. Vyskytuje se zde jméno císařského generála Broga a na jiném místě je tato osoba jmenována jako hrabě Drag. Pravděpodobně se jedná o generál poručíka Alberta Gaston Spinolu de Bruay.²⁰⁰ Identifikovat jednotlivé císařské generály bylo jednodušší, než dohledat generály švédské.

Následky švédské výhry u Jankova byly pro české země katastrofální. Po českém území se pohybovala švédská a císařská vojska. Před bitvou bylo na obou stranách kolem 15 až 17 tisíc vojáků. Stejný počet lidí tvořil vojenský doprovod. Po bitvě u Jankova se ztráty na obou stranách pohybovaly kolem 25-30%.²⁰¹ Obě zdecimované armády začaly pustošit zemi. Podle Vobratánského *Paměti* nebyla ušetřena ani Soběslav. 28. září 1645 přišly do města tři císařské regimenty. Prvním byl regiment Jana Zikmunda Götze, syna generála Jana Götze, který padl v bitvě u Jankova. Jan Zikmund byl císařským podmaršálkem.²⁰² Druhý regiment byl pod velením chorvatského plukovníka Mirka Mirkoviče.²⁰³ Třetímu regimentu velel generál major František Bassompierre. Kromě Mirkovského regimentu, jak ho v *Pamětech* Vobratánský nazval, zůstaly zbývající dva regimenty do 11. listopadu. Ze zápisu je patrné, jaké škody v Soběslavi napáchaly. Nejvíce byla poničena radnice a pivovar.²⁰⁴ Ušetřeni nezůstali ani obyvatelé, kteří před řáděním vojáků raději utekli. Zarážející zůstává meziměstská nesolidarita. Soběslavští museli pivo nakupovat v jiných městech, za což tamním obyvatelům museli zaplatit více než byla obvyklá cena.

Dalším zápisem je zpráva o smrti mušketýra, který byl zabit v potyčce mezi mušketýry a rejtary. Tato zpráva se týká roku 1648. Tentýž rok 9. června přespál v Soběslavi císař Ferdinand III. na cestě do Prahy. Václav Vobratánský zřejmě tuto událost nepokládal za významnou, neboť ji věnoval jen několik málo řádků.

Naopak za důležitou událost považoval obsazení Prahy Švédy, které začalo 26. srpna roku 1648.²⁰⁵ Opět se nejprve stručně zmínil o této události a následně opsal dvě

²⁰⁰ V. ŠUSTR, *Bitva*, s. 37.

²⁰¹ TAMTÉŽ, s. 32.

²⁰² Ottův slovník naučný X, Praha 1896, s. 369.

²⁰³ V. ŠUSTR, *Bitva*, s. 37.

²⁰⁴ Pivovar byl později zřízen v bývalé koleji Rožmberské školy v Soběslavském hradě.

²⁰⁵ O Švédech v Praze více Václav LÍVA, *Bouře nad Prahou aneb Švédové před Prahou a v Praze*, Praha 1948; Zdeněk HOJDA, *Boj o Prahu a závěr třicetileté války v Čechách*, Dějiny a současnost 20, č. 5, 1998, s. 11-18; Josef JANÁČEK, *Malé dějiny Prahy*, Praha 1983;

kramářské písně, které popisují švédský pobyt v Praze. Na rozdíl od předchozích kramářských písní jsou v těchto písních jména generálů správně. Výjimku tvoří jen Vobratánského vlastní zápis, kde švédského generála Khönigsmarcka nazývá Khynysmarkem. V první písni je vyličeeno dobytí Hradčan a Malé Strany vojskem Hanse Königsmarcka a jejich následné plenění. Königsmarckovi přišla na pomoc armáda švédského generála Arvida Wittenberga. Císařští vojáci a pražští měšťané bránili Staré a Nové Město pražské pod velením hraběte Colloredo z Wallsee, kterému přispěchal na pomoc generál Jan Kryštof Puchheim s dvěma tisíci muži.²⁰⁶ Ostřelování pravého břehu Vltavy, na kterém se Pražané bránili, trvalo až do 2. listopadu a poté byly boje na obou stranách zastaveny, protože do Prahy přišla zpráva o Vestfálském míru.²⁰⁷ Jako důvod zastavení bojů se v první kramářské písni uvádí švédská prohra. Byla zřejmě vytvořena s propagandistickým účelem jak vyzdvihnout a zvýšit prestiž císařských armád. Naopak v druhé kramářské písni byl obviňován polní maršál hrabě Rudolf Colloredo z Wallsee. Měl na starosti válečné operace v Čechách a v době švédského vpádu do Prahy byl ve svém paláci na Malé Straně. Včas utekl na pravý břeh Vltavy a řídil odtud obranu Starého a Nového Města. V písni mu je vyčítáno nedostatečné zaopatření Prahy před nepřítelem. Pražské hradby byly postaveny již ve středověku a nemohly čelit technice, která se za třicetileté války začala používat. Již saský vpád roku 1631 upozornil na nedostatečné opevnění a šance byly postupně opravovány. Byly také rozšířeny městské milice a od roku 1645 v Praze sídlila i stálá vojenská posádka.²⁰⁸ Colloredovi je v písni vyčítána záliba v požívání alkoholu, jehož konzumace mu měla zabránit odrazit útok Švédů hned na začátku dobývání 26. srpna. Obsah písně napovídá, že nejspíše vznikla v průběhu pražského obléhání a proto má tak útočný charakter proti hlavnímu obránci. Pokud by vznikla až po Vestfálském míru, pravděpodobně by se objevila informace o statečném bránění ze strany Pražanů jako v předchozí písni.

František PALACKÝ, *Stručné dějiny Prahy*, Praha 1985; Rudolf SCHÜTZ, *Dějiny Prahy*, Praha 1948.

²⁰⁶ Pavel BĚLINA, *Dějiny Prahy I. Od nejstarších dob do sloučení pražských měst (1784)*, Praha-Litomyšl 1997, s. 386.

²⁰⁷ TAMTÉŽ, s. 386.

²⁰⁸ TAMTÉŽ, s. 383.

Otázkou zůstává, kde Václav Vobratánský k písním přišel. Nejspíš je opsal tištěných předloh, které byly pro obyvatele českých zemí vyhledávaným zdrojem informací. V době stavovského povstání a třicetileté války byly kramářské písně tištěny hlavně v pražských tiskárnách Daniela Karla z Karlšperku a Tomáše Lipolda.²⁰⁹

Opsány byly i výsady Ferdinanda III., které daroval Starému Městu pražskému po úspěšném bránění z předchozího roku 1648.²¹⁰ Panovník nechal rozšířit městský znak a vyzdvihl jejich pomoc proti nepříteli a upozornil na to, že již nejsou odbojnými rebely, kteří v českých zemích stáli na straně nepřítelů v prvních letech stavovského povstání.

Tímto opisem končí Vobratánského *Paměti*. Začal je psát roku 1675, jak je patrné z úvodní stránky, ale do tohoto roku se mu je nepodařilo dovést. Bohužel je těžké určit, jak dlouho mu zápisy pro léta 1632-1649 trvaly. Na rozdíl od dalších dvou autorů je jeho rukopis značně upravený. Nejsou zde žádná přeškrtnutá slova. Tomu nepochybně napomáhal i charakter zápisů, které byly pořízeny většinou z předloh. Pokud se jednalo o jeho vlastní zážitky, jako byly zprávy o úmrtích duchovních nebo zpráva o moru z roku 1640, byly většinou krátké. Pro léta 1632-1649 je obtížné tyto dochované předlohy, ze kterých čerpal, nalézt.

Druhý rukopis patří Janu Librovi, jehož autorství bylo určeno podle jím podepsaných kvitancí²¹¹ a stížností, které připravoval pro svou tetu Žofii Příhodovou.²¹² Jeho zápisky z let 1702-1733 mají odlišný charakter než *Paměti* Václava Vobratánského. O tom, že Jan Libra znal *Paměti* Václava Vobratánského není pochyb, neboť se jeho první zápis objevuje na poslední stránce pamětních záznamů Vobratánského (f. 61). Jak již bylo poznamenáno, historikové, kteří z těchto pamětí čerpali, jméno ani jednoho autora neznali. V 18. století však jméno Jana Libry nebylo neznámé. Roku 1759 vyšly P. K. Světeckému jeho *Historische Nachrichten*, ve kterých v pasáži o Soběslavi stojí: „*Paměti všelijaké se tu v domě radním mají vynacházeti,*

²⁰⁹ Josef V. SCHEYBAL, *Senzace*, s. 53.

²¹⁰ Originál listiny z 20. dubna 1649 je součástí práce Jan ŽUPANIČ – Michal FIALA (edd.), *Praha 1648. Nobilitační listiny pro obránce pražských měst roku 1648*, Praha 2001, s. 270-273; Kromě listin, které upravovaly nové výsady pro pražská města, jsou součástí této práce i nobilitační listiny pro jednotlivé významné osoby.

²¹¹ SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 42.

²¹² TAMTÉŽ, inv. č. 1084, sign. III I 3, kart. 138.

*který někdy pan Jan Libra radní tu v městě sepsal.*²¹³ Jana Libru nejvíce zajímaly přírodní katastrofy, kriminální delikty a složení městské rady.

Jeho první zápis se týká vizitací nejspíše třeboňského komisaře. Následuje soupis obcí včetně města Soběslavi, které patřily městu, s počtem osedlých. Konečný počet osedlých je 128 ½. Tuto informaci měl s největší pravděpodobností z revizitace berní ruly, která byla prováděna od roku 1661 do roku 1682. V soupisech k berní rule pro Bechyňsko jsou totiž uvedena jiná čísla.²¹⁴

Na rozdíl od Vobratánského nejsou zápisy vždy zapisovány chronologicky. Po zprávě o suchu, které okolí Soběslavi postihlo v roce 1707, následuje soupis členů městské rady z roku 1702. Dalším zápisem je zpráva o obnovení městské rady z července roku 1706. Členy městské rady a obecními staršími zůstaly vesměs stejní lidé. Dvě osoby si jen vyměnily místo v úřadu rychtáře a v městské radě a zůstali tedy i nadále v městské samosprávě. Další byli opětovně zvoleni v roce 1709. K obnovení městské rady byla připojena poznámka o nesouhlasu některých radních a ostatních měšťanů s volbou Jana Wajsmona na místo primátora. Vrchnostenský úřad reagoval dosazením buchaltera do Soběslavi, kterého muselo město platit. Ze zprávy je také patrné, že buchalter byl v Soběslavi i v době, kdy tento zápis do *Paměti* vznikl. Kdy však začal Jan Libra své *Paměti* psát, není jasné. Jelikož však zápisy nejsou chronologicky uspořádány, musel je psát s určitým časovým odstupem.

K roku 1707 se Libra zmínil o překrytí kolejních zdí. Jednalo se nejspíše o Soběslavský hrad, jehož část byla již za Petra Voka věnována na zbudování Rožmberské školy.²¹⁵ Součástí školy byla i kolej pro žáky. Hrad a zpustlou školu věnoval roku 1706 hrabě Adam František ze Schwarzenbergu městu Soběslav.²¹⁶ Následujícího roku byla postavena kašna. O tom, kde stála, chybí informace. Téhož roku byl vystavěn nový pivovar v prostorách bývalé Rožmberské školy. Doposud byl pivovar umístěn na radnici.

²¹³ Rudolf TECL, *Soběslav v díle P. K. Světeckého*, Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu Jižních Čech 34, č. 4, 1997, s. 322.

²¹⁴ Karel DOSKOČIL, *Berní rula 2. Popis Čech roku 1654. Souhrnný index obcí, osad a samot k berní rule*, Praha 1953, s. 103.

²¹⁵ Josef LINTNER, *Škola rožmberská*.

²¹⁶ Jan LINTNER, *Pět set padesát let*, s. 39.

O roku 1709 zanechal Jan Libra několik zpráv. Dovídáme se, že v lednu trval dva týdny velký mráz. Od prvního ledna byl přijat nový městský písař Lukáš Kašparides, který vystřídal na tomto místě Jana Františka Hodkovského. Hodkovský se objevuje na místě městského písaře na soupisech členů městské rady z roku 1702 a 1706.²¹⁷ Jako důvod Libra uvedl, že Hodkovský svůj úřad zastával nedostatečně. Zřejmě mu ale ani jeho nedostatečnost nebránila v tom, aby byl ustanoven výběrčím masa, jak Libra informoval dále. Po zprávě o novém radním písaři pokračoval v líčení škod, které napáchal velký mráz. Ledy zatopily nový pivovar a pivo se muselo vařit u soběslavského měšťana Mužíka. Zdá se, že rok 1709 byl ve znamení přírodních pohrom, neboť v květnu roku 1709 přišel mráz a zničil zřejmě část úrody. Dokonce sněžilo po dva dny. Na konci května uhodilo do Smrčkovy stodoly, od níž chytlo i obytné stavení. Poté přišel déšť, který naplnil okolní rybníky a byly zatopeny pole. Poslední vzpomínkou na tento rok je obnovení městské rady. Opět se jména členů proti městské rady z roku 1706 výrazně nezměnila. Některá jména se objevila poprvé jako Matěj Příhoda a Jiřík Lekeš. Naopak někteří měšťané si pouze vyměnili místo v úřadu rychtáře. Například Tomáš Hoffmann, který byl členem městské rady v roce 1702 a rychtářem roku 1706, se roku 1709 vrátil do městské rady.

První zmínka o roku 1710 patří zprávě o požáru z 22. března ve vsi Borkovice u Dráchova. Z osmnácti selských usedlostí zůstala jen jedna a při požáru zemřelo pět lidí a další byli popáleni. Viníkem byl muž jménem Bouška, který Borkovice zapálil nejspíše nešťastnou náhodou. 30. dubna se v lese pod tíhou viny oběsil.

15. května téhož roku přejel baron Gerhard z Hamru bednáře Hazuku na silnici v Mezimostí. Gerhard utekl do kláštera v Jindřichově Hradci,²¹⁸ kde byl zatčen. Marginální poznámka doplňuje, že byl baron Gerhard doživotně uvězněn v Praze.

Na folii 69 se Jan Libra vrátil o padesát let zpět a na čtrnácti stránkách zanechal podrobnou zprávu o stavbě kostela svatého Marka.²¹⁹ Nejprve opsal fundační listinu Zachariáše Marka Markovského²²⁰ a poté opsal podrobný účet stavby.²²¹ Kostel byl

²¹⁷ Jan Lintner uvedl, že úřad radního písaře zastával od roku 1682 do roku 1708. Místo Jan František však uvedl jméno Jan Jiří. Pravděpodobně jde však o jednu a tutéž osobu; Jan LINTNER, *Archiv*, s. 14.

²¹⁸ Zřejmě se jednalo o františkánský klášter u kostela sv. Kateřiny na Novoměstském předměstí.

²¹⁹ Ke kostelu sv. Marka více Jan LINTNER, *Hřbitovní kostel*.

²²⁰ Zachariáš Marek Markovský zemřel 11. června 1670.

postaven roku 1659 nákladem 2538 zlatých. Z toho 2335 zlatých rýnských zaplatil fundátor, soběslavský měšťan Zachariáš Markovský. Dále je z fundační listiny patrné, že záduší kostela odkázal úrok z dluhu tisíce kop míšenských, který půjčil městské radě v dobách třicetileté války. Ročně mu obec splácela šedesát zlatých rýnských.²²² Po jeho smrti měl být úrok snížen na padesát zlatých rýnských a ty měly připadnout záduší kostela svatého Marka.

Na folii 83 pokračoval Jan Libra v líčení každodenního života soběslavských měšťanů. O roce 1712 se dovídáme, že byl nedostatek slámy. Téhož roku byl zabit pojezdny. Roku 1713 problémy s obilím pokračovaly a vedly až k nedostatku chleba, jakožto základního prostředku obživy. Soběslavští museli chléb kupovat v okolních vsích. Následuje zápis o roku 1718, kdy v důsledku rychlého tání ledu byla vytopena část města. Poté se Jan Libra vrátil k roku 1716, kdy informuje o kroupách, které zničily nedozrálé obilí.²²³ Krupobití potlouklo Soběslavským úrodu 5. června a v Archivu města Soběslavi je dochován soupis škod.²²⁴ Dá se z něj odhadnout, že rodina Librů patřila ve městě mezi pět nejbohatších rodin. Je zde totiž zapsáno, kolik měl měšťan zaseto zimního a jarního obilí a kolik strychů mu krupobití pomlátilo. Nejvíce zničenou úrodu měl právě Jan Libra společně s bratrem Ignácem a strýcem Danielem. V porovnání s ostatními měšťany byl jejich poměr zasetého obilí k potlučenému takřka devadesátiprocentní. Jaké povolání vykonávali Daniel a Ignác Librovi, není jasné, ale Jan Libra byl pekařem.²²⁵ Je tedy zřejmé, že na úrodě bylo přímo závislé jeho řemeslo. Pokud byla jeho úroda zničena, musel obilí kupovat jinde a to zatěžovalo jeho finanční

²²¹ Fundační listina a podrobné účty jsou uloženy v SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1061, sign. III F 2, kart. 56.

²²² Kvítance jsou uloženy TAMTÉŽ, inv. č. 1057, sign. III E 2, kart. 46.

²²³ Historickým zprávám o vývoji klimatu více Rudolf BRÁZDIL – Oldřich KOTYZA, *Současná historická klimatologie a možnosti jejího využití v historickém výzkumu*, Časopis matice moravské 120, 2001 (= Supplementum 1), s. 17-60; O. KOTYZA, „Skutkům předků svých zahynutí nedají“. *Ocenění významu vyprávěcích pramenů severočeské provenience pro studium kolísání klimatu v českých zemích*, in: Česká beseda o německých i českých kronikách, pamětech a dalších vyprávěcích pramenech, Praha 2006, s. 25-104.

²²⁴ SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1091, sign. III I 8, kart. 188.

²²⁵ Jeho povolání se objevuje na soupise kandidátů do městské rady roku 1736; TAMTÉŽ, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 42.

situaci. O dva roky později, 26. května 1720 postihlo Soběslav a okolí další krupobití, které však nebylo tak veliké, jak dokládá soupis škod.²²⁶

Téhož roku byla Soběslavská věž opatřena novým zvonem, který byl pořízen z nákladu měšťanky Marie Buzkové.

Poslední dva zápisy na folii 83 informují o kriminálních zločinech. První se týká Kateřiny Kramšové, které zabila v Chlebově své dítě a 7. září byla sřata a poté probita kůlem. Ještě horší osud čekal na dva muže z obce Slavětín, kteří okradli řezníky. Oba byli nejdříve sřati, poté byli lámáni kolem a jejich hlavy byly pro výstrahu napíchnuty na kůly.

Na folii 84 se poprvé a naposledy Jan Libra dotkl celozemské události v podobě dopisu tureckého sultána Mohameda IV., který zaslal císaři Leopoldu I. Kde mohl soběslavský měšťan k tomuto dopisu přijít? S největší pravděpodobností z tištěných novin, které byly již od poloviny 17. století některými městskými radami odebírány.²²⁷ Bohužel nebyla k dopisu připojena datace, ale pokud vezmeme v úvahu, že dopis byl psán jménem Mohameda IV., který vládl v letech 1648-1687, musel Jan Libra noviny, jejichž součástí byl tento dopis, nalézt nejspíše v soběslavském archivu. O tom, že je dopis staršího data, svědčí i fakt, že v době, kdy Jan Libra *Paměti* sepišoval, byl císař Leopold dávno mrtev.

Po dopise se Libra opět zmínil o stavební činnosti ve městě. V roce 1663 byla Soběslavská věž opatřena dvěma zvony. Roku 1650 se začal stavět kostel svatého Marka a roku 1485 byla postavena Soběslavská věž.²²⁸ Roku 1733 byla vystavena kašna na náměstí se sochou svatého Floriána. Poté se vrátil k chronologickému pořádku zápisů a o roku 1724 připojil dvě zmínky. První se týkala vraždy Tomáše Frestla nejmenovaným mušketyrem. Druhá zpráva je o povodni a teplé zimě.

Celkově Librový paměti naznačují, že byl přímým účastníkem událostí, které popisoval, a ne vždy pro jejich zápis používal prameny. Konkrétně se jedná o přírodní katastrofy a kriminální delikty.

²²⁶ TAMTÉŽ, inv. č. 1091, sign. III I 8, kart. 188.

²²⁷ Zdeněk ŠIMEČEK, *Rozšíření novin v českých zemích v 17. a na počátku 18. století*, ČSČH 27, 1979, s. 541.

²²⁸ O soběslavské věži více Josef LINTNER, *Vysoká věž soběslavská*, Musejní sborník 4, 1901, s. 1-8.

Autora třetího rukopisu se mi nepodařilo určit. Jedna z hypotéz se nabízí, že se jedná opět o Jana Libru, avšak již zestárlého. Poslední zápis je z roku 1752 a to bylo Janu Librovi úctyhodných sedmdesát čtyři let. Za tu dobu se mu pravděpodobně změnil rukopis, ale ne tolik, aby nevykazoval několik shodných rysů s rukopisem z let 1702-1733. Dalším shodným rysem je charakter zápisů. Námětově se neliší od Jana Libry a těžištěm jeho zájmu zůstaly přírodní katastrofy a kriminální delikty. Tento rukopis je ze všech čtyř nejméně čitelný a popisuje léta 1730-1752. První zmínka je o cikánu Ludvíku Zelenkovi, který byl 12. července 1730 v Soběslavi popraven.²²⁹

Další neúroda postihla Soběslav a okolí v roce 1731, neboť od 11. listopadu 1730 až do Velikonoc 1731 ležel na polích sníh. Ozimní obilí se muselo zaorat a proto vzrostla cena obilí u žita až na dvojnásobek. Téhož roku postihla okolí velká bouřka a na několika místech zabíjela. Další katastrofa v podobě nákazy dobytka přiměla lid na tento rok dlouho vzpomínat. Všechny nadpřirozené úkazy lidi přirovnávali k boží metle, stejně jako povětrí z listopadu téhož roku. Autor připojil i molitbu na ochranu před dalšími katastrofami.

Úmrtí významných představitelů městského života vzbuzovala v autorech potřebu jejich úmrtí poznamenat a proto skon kněze Jakuba Václava Hettiga neunikl ani stránkám *Soběslavských pamětí*. Zemřel 25. srpna roku 1733 a o tom, že měl k rodině Librů blízko, svědčí fakt, že byl kmotrem takřka všech dětí Ignáce Libry, bratra Jana Libry. Jednalo se o syny Františka Maxmiliána, Jana Štěpána, Jakuba, Václava, Ferdinanda a dceru Eleonoru. Poslední syn, který se jmenoval také Ferdinand se narodil roku 1736, tedy po Hettigově smrti, a byl mu kmotrem Zachariáš Hoffmann.²³⁰

V letech 1736 a 1740 postihly město a okolí velké povodně, které silně poničily město. Z břehů se vylily okolní rybníky a voda zaplavila pole a louky. Kroupy z roku 1740 vytloukly okna a potloukly obilí. Podle dobového úzu byly katastrofy spojovány s hříšným jednáním lidí a autor se zde odvolává na boží metlu. Pár dní před krupobitím město postihlo také silné povětrí, které ničilo domy a vyvracelo stromy.

Na folii 94 mezi zprávu o povětrí je čtvrtým neznámým rukopisem zapsán nákup čtyřiceti sedmi liber olova z roku 1660 na olověnou pánev na vaření piva. Tato informace byla vepsána mezi třetí rukopis a nachází se na předposlední straně *Pamětí*.

²²⁹ Jeho cestou na šibenici a životem jeho skupiny se zabýval Jaroslav Dibelka; Jaroslav DIBELKA, *Anatomie cikánského případu. Jižní Čechy 1729-1730*, in: Historie 2003. Celostátní studentská vědecká konference, Pardubice 2004, s. 149-172.

²³⁰ SOA Třeboň, Matriky Soběslav, sign. I 135, kniha 2.

Poslední tři zápisy se věnují roku 1749 a 1752. 4. září 1749 napadly Soběslav kobylky. Není zde však zmínka o žádné škodě. Spíše naopak, neboť se na nich dobytek pásal. O roku 1752 podal autor zprávu v podobě zmínky o smrti sedláka Grunholtzera, který náhle zemřel při kontrole svého gruntu. Poslední dva zápisy *Pamětí* jsou informace o zabití. V prvním případě příčinou smrti hlásného a zvoníka v Bechyni byl blesk. V druhém případě zabila sestra svého malého bratra. To je také poslední zápis *Soběslavských pamětí*. Špatnou čitelnost zvyšuje také poškozené části stránek. Často jsou zápisy neuspořádané a zpřeházené.

Závěrem bychom mohli říci, že první část *Soběslavských pamětí* Václava Františka Ignidese Vobratánského byly tématicky nejrozmanitější. Zmínil se o instrukcích městské rady, válečném utrpení obyvatelstva. Proč se zmínil o válečných útrapách Soběslavských a o bitvách na sklonku třicetileté války, je pochopitelné. Třicetiletá válka znamenala pro všechny přímé i nepřímé účastníky otřesné zážitky, o kterých se mnozí z nich snažili zanechat písemné záznamy. Proč však Václav Vobratánský považoval za důležité zapsat nařízení městské rady pro pivní várečníky, řezníkům a městskému písaři? A proč jeho *Paměti* obsahují trhovou smlouvu a odúmrtní list zvěrotického sedláka? Deset zápisů z třiceti šesti se přímo týkají záležitostí, které měla v kompetenci městská rada. Městští radní měli na starost hospodářský život ve městě a řádné plnění povinností jeho obyvatel. K tomu vydávali různá nařízení, kterými svou pravomoc posvěcovali. O tom, že dbali na pořádek ve městě dokládají znění nařízení: „*Co se rozdávání várek bílejch i ječných dotýče, takto sme se na tom snesli. Poněvadž se v tom velikej nepořádek býti poznává...*“ (f. 2) či „*Že pak taková nadepsání z mnohých příčin, kteréž položiti pomíjíme, za některý čas průchodu svého skutečného neměly, nýbrž zanedbané byly.*“ (f. 14). Ne vždy se jim to však povedlo, což dokládá nařízení vztahující se k vaření piva z roku 1632, které bylo obnoveno až po deseti letech. Naopak instrukce soběslavským řezníkům z roku 1638, která upravovala ceny masa a vážení pražskou váhou, platila až do roku 1693.²³¹

Václav Vobratánský připojil zmínky o bitvách na českém území. Zajímavým zpestřením jsou pro čtenáře kramářské písně, které byly mezi lidem oblíbeny a leckdy tvořily jedinou, byť více či méně zkrácenou, informaci o dané události.

²³¹ Více Jan LINTNER, *Jak se páni radní města Soběslavě roku 1693 s mistry počestného řemesla řeznického nepohodli*, Jihočeský sborník historický 2, 1929, s. 63-64.

Druhý autor Jan Libra se omezil převážně na živelné pohromy, které se přímo týkaly jeho živnosti pekaře, a mravní poklesky. Výjimku tvoří rozsáhlý zápis vztahující se ke kostelu sv. Marka. Třetí neznámý autor se věnoval již jen přírodním pohromám a mravním deliktům. Autor čtvrtého rukopisu zůstal neznámý a nepodařilo se mi ani časově zařadit vznik jeho zápisu. Určitě to však muselo být před rokem 1749, kdy opět následuje třetí rukopis. Nabízí se teorie, že tento zápis byl vepsán do *Soběslavských pamětí* na žádost autora třetího rukopisu, který poté pokračoval ve svých *pamětech*.

8. Závěr

Soběslavské paměti z let 1632-1752 jsou další ukázkou měšťanské literatury 17. a 18. století. Nejsou jako některé narativní prameny z této doby poznamenány rodinnou pamětí, ale to nijak neubírá na jejich atraktivitě. Dávají nahlédnout do myšlení svých autorů a odrážejí dobu, ve které žili a o které psali. První autor Václav František Ignides Vobratánský v době sepisování *Pamětí* stále vzpomínal na těžkou a nejistou dobu třicetileté války a proto se k ní vrátil i na jejich stránkách. Vedle toho se soustředil i na nařízení městských rad, které měly napomáhat udržovat poklidný řád ve městě. Stejný počet zápisů tvoří zprávy o každodenním životě ve městě, jako byly požáry a trestní delikty.

Oproti tomu poklidná doba první poloviny 18. století, ve které žili Jan Libra a třetí neznámý autor, přímo nabádala k zapisování každodenních událostí ve městě s důrazem na nepřízeň počasí, které přímo ovlivňovalo hospodářský a zemědělský charakter města. Rozsáhlý stavební účet ke kostelu sv. Marka odkazuje na jedinou velkou stavební činnost v Soběslavi v druhé polovině 17. století.

Přestože byly *Soběslavské paměti* zájemcům o soběslavské dějiny známy a bohatě z nich čerpaly, nikdo z nich se jim dopodrobna nevěnoval a autorství *Pamětí* zůstávalo také skryto. Proto jsme společně s PhDr. Josefem Hrdličkou, Ph.D. a Lenkou Novotnou usoudili, že si *Soběslavské paměti* po tolika letech, které uplynuly od jejich vzniku, zaslouží větší badatelský zájem. Proto jsem se společně s Lenkou Novotnou pokusili o jejich úplnou kritickou edici. Zda se nám to podařilo, zhodnotí čtenáři.

9. Seznamy pramenů a literatury

Nevydané prameny

Knihovna Národního muzea Praha

sign. IV C 23 (Soběslavské paměti Řehoře Smrčky a jeho pokračovatelů)

sign. V D 31 (výpisky Antonína Lekeše ze Soběslavských pamětí)

sign. XIV A 15 (kronika Josefa Hoffmanna)

sign. XVIII A 28 (kronika Martina Tetínka)

Österreichische Nationalbibliothek Wien

Series nova 4035

Státní oblastní archiv Třeboň

Matriky Soběslav

sign. I 135, kniha 1 (křestní, oddací a úmrtní matrika pro Soběslav 1639-1700)

sign. I 135, kniha 2 (křestní, oddací a úmrtní matrika pro Soběslav 1701-1738)

sign. I 135, kniha 3 (křestní, oddací a úmrtní matrika pro Soběslav 1739-1770)

Státní okresní archiv Tábor

inv. č. 640, sign. II 1/2, kniha 306 (kniha prodejů a koupí městských domů)

inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41, 42 (městská správa a obecní zaměstnanci)

inv. č. 1057, sign. III E 2, kart. 46 (obecní zaměstnanci – důchodní písař)

inv. č. 1060, sign. III F 1, kart. 52 (farní kostel sv. Petra Pavla – zádušní jmění)

inv. č. 1061, sign. III F 2, kart. 56 (hřbitovní kostel sv. Marka)

inv. č. 1067, sign. III F 8, kart. 62, 63 (soběslavské duchovenstvo)

inv. č. 1078, sign. II H 5, kart. 79 (vaření piva – pořádky)

inv. č. 1084, sign. III I 3, kart. 137, 138 (pozůstalosti)

inv. č. 1091, sign. III I 8, kart. 188 (živelné pohromy, povodně)

inv. č. 1097, sign. III J 3, kart. 215 (průtahy vojsk během třicetileté války)

inv. č. 1098, sign. III J 4, kart. 238 (epidemie)

inv. č. 1881-1886, sign. IV A 6/25-30, kart. 535 (obilní registra z let 1648-1651)

Sbírka rukopisů, č. 265

Vydané prameny

- Berger, T. – Malý, T. (edd.), *Historia Chrudimská I-II*, Chrudim 2005.
- Čelakovský, J. – Friedrich, G. – Haas, A. (edd.), *Codex iuris municipalis regni Bohemiae I-IV*, Praha 1886-1961.
- Dostál, F. (ed.), *Valašské Meziříčí v pamětech třicetileté války*, Ostrava 1982.
- Emler, J. (ed.), *Paměti Rakovnické od roku 1425-1639*, Věstník Královské České společnosti nauk, třída filosoficko-historicko-jazyková, Praha 1894.
- Herben, J. (ed.), *Leto- a denopis celého královského Starého i Nového měst Pražských léta Páně 1648 patnácte neděl, dnem i nocí trvajícího obležení Švédského. Pravdivé a ubezpečenílivé vypsání léta 1685, původem a nákladem Jana Norberta Zatočila z Levenburku*, Praha 1914.
- Jireček, J. (ed.), *Práva městská království českého a markrabství moravského Pavla Kristiána Koldína spolu s krátkou sumou*, Praha 1876.
- Kamper, Z. (ed.), *Kronika mladoboleslavská Jiřího Kezelia*, Mladá Boleslav 1935.
- Líva, V. (ed.), *Prameny k dějinám třicetileté války. Regesta fondu Militare archivu Ministerstva vnitra ČSR v Praze III-VIII*, Praha 1951-1957.
- Martínková, L. (ed.), *Paměti pelhřimovských měšťanů z přelomu 18. a 19. století. Filip Ignác Dremsa & Antonín Štěpán*, Brno-Pelhřimov 2005.
- Miltner, J., B. (ed.), *Volyňské paměti (1617-1647) Bartoloměje Prokopa*, Památky archeologické a místopisné 13, 1885-1886, s. 4, 52-64, 164-170, 256-262, 316-320.
- Miltner, J., B. (ed.), *Kalendář historický Daniela Vepřka, měšťenína slanského*, in: *Výroční zpráva gymnásia v Hradci Králové 1883*, s. 1-19.
- Pánek, J. (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků I-II*, Praha 1985.
- Polišenský, J. (ed.), *Knihy o bolesti a smutku. Výbor z moravských kronik XVII. století*, Praha 1948.
- Rezek, A. (ed.), *Paměti Mikuláše Dačického z Heslova I-II*, Praha 1878, 1880.
- Stich, A. – Lunga, R. (edd.), *Jan Kořínek, Staré paměti kutnohorské*, Praha 2000.
- Štindl, M. (ed.), *Velká Meziříč Františka Ignáce Konteka 1401-1723. Městská kronika barokní Moravy*, Tišnov 2004.
- Tošnerová, M. (ed.), *Paměti města Žatce (1527-1609)*, Žatec 1996.
- Županič, J. – Fiala, M. (edd.), *Praha 1648. Nobilitační listiny pro obránce pražských měst roku 1648*, Praha 2001.

Literatura

- Bělina, P., Česká města v 18. století a osvícenské reformy, Praha 1985.
- Bělina, P., Dějiny Prahy I. Od nejstarších dob do sloučení pražských měst (1784), Praha – Litomyšl 1997.
- Beránek, K., Mistři, bakaláři a studenti pražské fakulty 1640-1654, Praha 1998.
- Blümllová, D., Zikmund Winter – tvůrce nového typu výpovědi o české historii, Tvar 8, č. 11, s. 13.
- Bouška, V. a kol., Soběslav 1390-1990, Soběslav 1990.
- Brázdil, R. – Kotyza, O., Současná historická klimatologie a možnosti jejího využití v historickém výzkumu, Časopis matice moravské 120, 2001 (= Supplementum 1), s. 17-60.
- Brožová, V., Zikmund Winter a jeho rakouský kult, Dějiny a současnost 16, č. 5, 1994, s. 31-35.
- Bůžek, V., Renesanční domácnost soběslavského primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova, Tábořský archiv 3, 1991, s. 34-51.
- Bůžek, V., Každodenní kultura jihočeských měšťanských domácností v předbělohorské době, Opera historica 1, 1991, s. 43-73.
- Bůžek, V., Městské domácnosti úředníků a dvořanů posledních Rožmberků, in: Pocta Josefu Petráňovi, Sborník prací z českých dějin k 60. narozeninám prof. dr. Josefa Petráně, Praha 1991, s. 301-325.
- Bůžek, V. – Bůžková, H. – Stejskalová, J., Měšťanské domácnosti v předbělohorských jižních Čechách (Prameny, metody, stratifikace), Jihočeský sborník historický 59, 1990, s. 65-80.
- Bůžek, V. – Bůžková, H. – Stejskalová, J., Interiéry domů v jihočeských předbělohorských městech. Životní styl měšťanů v době pozdní renesance a manýrismu, Jihočeský sborník historický 59, 1990, s. 113-126.
- Cikhart, R., Město Soběslav, Soběslav 1907.
- Cikhart, R., K rodopisu Soběslavska. Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 4, 1908, s. 115-116.
- Cikhart, R., Nejstarší rody na Soběslavsku, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 6, 1910, s. 4.
- Cikhart, R., Šlechtické a erbovní rodiny z Tábořska, Jihočeský sborník historický 5, 1932, s. 61-68, 104-110, 131-149.

- Cikhart, R., Rodina Špačkova, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 44-45.
- Cikhart, R., Smrčkovský dům, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 3, 1907.
- Cikhart, R., Bibliografie města Soběslavě, Jihočeský sborník historický 9, 1936, s. 58-62.
- Cikhart, R., Reformace v Soběslavi, Věstník jihočeských museí 2, 1911.
- Cikhart, R., K dějinám Soběslavě v 18. a 19. století, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 4, 1908.
- Cikhart, R., Duchovní správa v Soběslavi, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 5, 1909, s. 17-18, 33-34, 51-52, 68-69.
- Cikhart, r., Duchovenstvo soběslavské v 17. století, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 4, 1908, s. 8-10.
- Ctiborová, M., Korespondence mezi purkmistrem a radou města Českých Budějovic a purkmistrem a radou města Soběslavi, Táborský archiv 11, 2002, s. 147-153.
- Čechura, J., Selské rebelie 1680. Sociální konflikt v barokních Čechách v jejich každodenní souvislosti, Praha 2001.
- Čechura, J., Černínové versus Kysibelští, Praha 2003.
- Česká města 16.-18. století. Sborník příspěvků z konference v Pardubicích 14. a 15. listopadu 1990, Praha 1991.
- Daňhelka, J., Směrnice pro vydávání starších českých textů, Husitský tábor 8, 1985, s. 288-301.
- Dibelka, J., Anatomie cikánského případu. Jižní Čechy 1729-1730, in: Historie 2003. Celostátní vědecká konference, Pardubice 2004, s. 149-172.
- Dobiáš, Paměti města Pelhřimova, Praha 1954.
- Doležal, D., Jankovské tažení ve světle dopisů Jiřího Františka Milíčovského z Braunberka, Středočeský sborník historický 26-27, 2000-2001, s. 45-53.
- Doskočil, K., Berní rula 2. Popis Čech roku 1654. Souhrnný index obcí, osad a samot k berní rule, Praha 1953.
- Dřímál, J., Sociální boje v moravských královských městech ve 20. letech 16. století, Brno v minulosti a dnes 5, 1963, s. 114-167.
- Řurčanský, M., Kolektivní paměť měst? Narativní prameny městské provenience, jejich autoři a vztah k pramenům diplomatické povahy na příkladu středních Čech v první polovině 17. století, in: Václav BŮŽEK – Pavel KRÁL (edd.), Společnost v zemích

- habsburské monarchie a její obraz v pramenech (1526-1740), České Budějovice 2006 (=Opera historica 11), s. 375-388.
- Englund, P., Nepokojná léta. Historie třicetileté války, Praha 2000.
- Fidler, J., Bitva u Jankova – záměry a realizace, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, č. 35, 1995, s. 36-39.
- Forbelský, J., Španělé, Říše a Čechy v 16. a 17. století. Osudy generála Baltasara Marradase, Praha 2006.
- Hamannová, B., Habburkové. Životopisná encyklopedie, Praha 1996.
- Himl, P., Milost místo smrti (v procesech s cikány v Čechách první poloviny 18. století) aneb jak nepočítat s historií, Dějiny – teorie – kritika 2, 2005, č. 1, s. 7-13.
- Hledíková, Z., - Janák, J., - Dobeš, J., Dějiny správy v českých zemích. Od počátků státu po současnost, Praha 2005.
- Hoffmann, F., České město ve středověku, Praha 1992.
- Hoffmann, F., Listy a obrazy z minulosti Jihlavy. Od počátků do roku 1848, Jihlava 1999.
- Hojda, Z., Boj o Prahu a závěr třicetileté války v Čechách, Dějiny a současnost 20, č. 5, 1998, s. 11-18.
- Hojda, Z., Výtvarná díla v domech staroměstských měšťanů v letech 1620-1740. Příspěvek k dějinám kultury barokní Prahy I, Pražský sborník historický 26, 1993, s. 38-102.
- Hojda, Z., Kulturní investice staroměstských měšťanů v letech 1627-1740, Pražský sborník historický 27, 1994, s. 47-104.
- Hradilová, M., Narativní prameny k dějinám města Soběslavi, Táborský archiv 11, 2002, s.191-203.
- Hradilová, M., Soběslavské kšafty z let 1455-1523, Táborský archiv 4, 1992, s. 47-107.
- Hrdlička, J., Autobiografie Jana Nikodéma Mařana Bohdaneckého z Hodkova, České Budějovice 2003 (Monografia historica III).
- Hrubá, M., „Nedávej statku žádnému, dokud duše v těle.“ Pozůstalostní praxe a agenda královských měst severozápadních Čech v předbělohorské době, Ústí nad Labem 2002.
- Janáček, J., Malá dějiny Prahy, Praha 1983.
- Janáček, J., Řemeslná výroba v českých zemích v 16. století, Praha 1961.
- Janáček, J., Města v českých zemích v 16. století, Hospodářské dějiny 4, 1979, s. 165-197.

- Janáček, J., K problému sociálních zápasů ve městě v první polovině 16. století, ČSČH 12, 1964, s. 516-519.
- Janák, J. – Hledíková, Z., Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945, Praha 1964.
- Kalista, Z., Zikmund Myslík z Hyršova, Praha 1940.
- Klíma, A., Dlouhá válka (1618-1648), Praha 200.
- Klučina, P., Třicetiletá války. Obraz doby 1618-1648, Praha 2000.
- Kokojanová, M. (ed.), Měšťané, šlechta a duchovenstvo v rezidenčních městech raného novověku (16.-18. století), Prostějov 1997.
- Kolár, J., „Pamětní knížka“ Jana Rakovnického z let 1575-1605 a české paměti 16.-17. století, Listy filologické 90, 1967, s. 444-453.
- Kopecký, M., K vydávání literárních památek 16. a 17. století, Studia et Historica 17, 1977, s. 7-22.
- Kotyza, O., „Skutkům předků svých zahynouti nedají“. Ocenění významu vyprávěcích pramenů severočeské provenience pro studium kolísání klimatu v českých zemích, in: Česká beseda o německých i českých kronikách, pamětech a dalších vyprávěcích pramenech, Praha 2006, s. 25-104.
- Kriša, V., Dějiny rožmberského domu v ulici Petra Voka, zpracované Václavem Krišou, Hláska 5, 1995, s. 12.
- Křesadlo, K., Jihlava 1233-1983, Jihlava 1983.
- Kuča, K., Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 1996.
- Kulhánek, F., Královské město Nymburk I-II, Nymburk 1910-1911.
- Levý, F., Dějiny města Rakovníka, Rakovník 1896.
- Lintner, Jan, Archiv města Soběslavi 1371-1945 (1950), Tábor 1966.
- Lintner, Jan, Hřbitovní kostel sv. Marka v Soběslavi, Soběslav 1936.
- Lintner, Jan, Pět set padesát let města Soběslavi, Soběslav 1941.
- Lintner, Jan, Komisionální protokol katolické reformace v Soběslavi, Jihočeský sborník historický 8, 1935, s. 91-96.
- Lintner, Jan, Petr Maxant a jeho doba, Staré a nové zvěsti ze Soběslavi a okolí 24, 1933, s. 56-58, 67-69, 82-85, 103-104; 25, 1934, s. 4-5; 55-56, 86-87.
- Lintner, Jan, Vývoj městského zřízení v Soběslavi, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 58-60, 89-91, 106-107, 114-116.
- Lintner, Jan, Jak se páni radní města Soběslavě r. 1693 s mistry počestného řemesla nepohodli, Jihočeský sborník historický 2, 1929, s. 63-64.

- Lintner, Jan, Něco o soběslavských řeznících, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 8-10.
- Lintner, Jan, Dějiny vaření piva, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 14-16, 40-41; 25, 1934, s. 77, 98-100.
- Lintner, Jan, Popraviště, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 22-23.
- Lintner, Jan, Něco o soběslavských studentech, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 116-117.
- Lintner, Jan, Z historie městského archivu a něco o městské pečeti, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 31-34.
- Lintner, Jan, Vzpomínka na ředitele Josefa Lintnera, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 73-76.
- Lintner, Josef – Lintner, Jan, Dějiny soběslavských domů, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 2-5, 17-19, 29-31, 41-44, 53-56, 65-67, 71-72, 101-103, 113-114; 25, 1934, s. 1-2, 13-14, 37-38, 61-62, 85-86, 97-98.
- Lintner, Josef – Lintner, Jan, Zaniklá historie: dějiny domů, které stávaly na severní straně soběslavského náměstí, zpracované Josefem a Janem Lintnerovými, Hláska 5, 1994, s. 11.
- Lintner, Josef, Kostel sv. Víta v Soběslavi, Musejní sborník 6, 1903, s. 1-13.
- Lintner, Josef, Škola rožmberská v Soběslavi, in: Karel Lustig, Výstava v Soběslavi. Z místních dějin Soběslav 1898, s. 144-154.
- Lintner, Josef, Obraz církevních dějin, in: Karel Lustig, Výstava v Soběslavi. Z místních dějin, Soběslav 1898, s. 155-175.
- Lintner, Josef, Příspěvek k dějinám města Soběslavě z let 1600-1626, Sborník historického kroužku 5, 1896, s. 97-108.
- Lintner, Josef, Škola rožmberská v Soběslavi, Sborník historického kroužku 8, 1899, s. 77-84.
- Lintner, Josef, Duchovní správa v Soběslavi za faráře Prokopa Cetorazského v letech 1612-1618, Sborník historického kroužku 8, 1899, s. 25-30.
- Lintner, Josef, Památný rok 1620, Sborník historického kroužku 109, 1901.
- Lintner, Josef, Po bitvě na Bílé hoře, Sborník historického kroužku 27, 1905.
- Lintner, Josef, Reformace v Soběslavi, Věstník jihočeských museí 10, 1910.
- Líva, V., Bouře nad Prahou aneb Švédové před Prahou a v Praze, Praha 1948.
- Lustig, K., Z pamětní knihy města Soběslavě. Sepsaná od Františka Šifaury (1648-1805), Musejní sborník 6, 1903, s. 55-65.

- Lustig, K., Soběslav I, Soběslav 1917.
- Malý, K. (ed.), Městské právo v 16.-18. století, Praha 1982.
- Mařa, P., Nejstarší české a moravské deníky (Kultura každodenního života v raném novověku a některé nové perspektivní prameny), Folia historica bohemia 18, Praha 1997, s. 99-120.
- Menčík, F., Řehoře Smrčky Letopisy města Soběslavě (1587-1648), Musejní sborník 4, 1901, s. 21-71.
- Menčík, F., Dějiny města Jičína I, Jičín 1906.
- Miller, J., Raně novověká městská migrace – české země, královské Uhry, polsko-litevský stát: Pokus o základní komparaci, ČČH 100, 2002, s. 522-554.
- Miller, J., Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500-1700), Praha 2006.
- Miller, J. – Černíkovský, P., Přehled bádání. Urbánní historie (raného novověku) ve středovýchodní Evropě: Stručná úvaha o minulosti, současném stavu a perspektivách oboru, ČČH 103, 2005, s. 861-884.
- Mostecký, V., Dějiny města Vodňan I, Praha 1940.
- Nikodem, V., Dějiny města Třebíče I, Třebíč 1931.
- Ottův slovník naučný I-XXVII, Praha, 1888-1908.
- Palacký, F., Stručné dějiny Prahy, Praha 1985.
- Pánek, J., Vilém z Rožmberka. Politik smíru, Praha 1998.
- Pánek, J., Poslední Rožmberk. Životní příběh Petra Voka, Praha 1996.
- Pánek, J., Poslední Rožmberkové. Velmoži české renesance, Praha 1985.
- Pánek, J., Městské hrdelní soudnictví v pozdně feudálních Čechách, ČSČH 32, 1984, s. 693-728.
- Pánek, J., Politický systém předbělohorského českého státu, Folia historica Bohemia 11, 1987, s. 41-101.
- Pešek, J., Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách 1547-1620. Všední dny kulturního života, Praha 1993.
- Petráň, J., Dějiny hmotné kultury I-II, Praha 1985-1995.
- Petráňová, L., Bitva u Jankova v českých slovesných památkách, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, č. 35, 1995, s. 77-103.
- Profous, A., Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny I-IV, Praha 1949-1957.
- Sakař, J., Dějiny Pardubic II, Pardubice 1924.

- Sakař, J., Dějiny města Týna nad Vltavou a okolí I, Týn nad Vltavou 1935.
- Sakař, V., Zikmund Winter, Český zápas 76, č. 26, 1996, s. 4, 7.
- Sedláček, A., Dějiny královského krajského města Písku nad Vltavou I, Písek 1928.
- Schütz, R., Dějiny Prahy, Praha 1948.
- Šebek, F. a kol., Dějiny Pardubic I, Pardubice 1990.
- Šimeček, Z., Rozšíření novin v českých zemích v 17. a na počátku 18. století, Československý časopis historický 27, 1979, s. 540-572.
- Šimák, J., V., Materiály k vypsání života a díla, Praha 1913.
- Štědrý, F., Dějiny města Loun, Louny 1930.
- Šťoviček, I. a kol., Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti, Praha 2002.
- Šustr, V., Bitva u Jankova 1645, Votice 1994.
- Tecl, R., Soběslav v díle P. K. Světeckého, Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu Jižních Čech 34, č. 4, 1953, s. 321-323.
- Tecl, R., Poznámky k historii soběslavského, táboorského a mladovožického pranýře, Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích 30, č. 3, 1933, s. 172-174.
- Tecl, R., Středověké leprosárium, Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích 30, č. 2, 1993, s. 129-130.
- Teplý, F., Dějiny města Jindřichova Hradce I, Jindřichův Hradec 1935.
- Teplý, F., Dějiny města Volyně a okolí, Písek 1933.
- Teplý, F., Paměti starožitného města Milíčína a jeho okolí, Praha 1899.
- Tischer, F., Generál Zikmund Myslík z Hiršova. Životopisný obraz z třicetileté války, Praha 1916.
- Tošnerová, M., Měšťanské paměti raného novověku – pramen poznávání každodennosti, in: Kateřina Handlová (ed.), paměti – způsob zobrazení skutečnosti. Paměti – Způsob zobrazení skutečnosti, Brno 2001, (= Problematika historických a vzácných fondů Čech, Moravy a Slezska 2001), s. 83-91.
- Válka, J., Česká společnost v 15.-18. století. Předbělohorská doba, Praha 1982.
- Válka, J., Česká společnost v 15.-18. století. Bělohorská doba. Společnost a kultura „manýrismu“, Praha 1983.
- Valášek, M., Jindy a nyní (K historii vydávání raně novověkých česky psaných textů), Listy filologické 123, 200, s. 149-156.
- Vančura, J., Dějiny města Klatov I-II, Klatovy 1933-1936.

- Vintr, J., Zásady transkripce českých textů z barokní doby, Listy filologické 121, 1998, s. 341-346.
- Vorel, P. (ed.), Rezidenční vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.-17. století, Pardubice 2001.
- Wagner, E., Třicetiletá válka 1618-1648, Praha 2005.
- Winter, Z., Kulturní doba českých měst I-II, Praha 1890,1892.
- Winter, Z., Zlatá doba měst českých, Praha 1991.
- Winter, Z., Řemeslnictvo a živnosti 16. věku v Čechách 1526-1620, Praha 1909.
- Winter, Z., Český průmysl a obchod v 16. věku, Praha 1913.

10. Přílohy

Edice *Soběslavských pamětí*

Ediční poznámka

Jak jsem již upozornila, *Paměti Václava Vobratánského*, Jana Libry a dvou neznámých autorů byly částečně zpřístupněny širší veřejnosti díky Ferdinandu Menšíkovi a Karlu Lustigovi uveřejněním částečné edice v Muzejním sborníku. Předtím byly jejich práce opisovány a staly se součástí jiných soběslavských kronik, například Antonína Lekeše a Františka Šifaura. Originál městské kroniky Václava Vobratánského a Jana Libry je uložen v Knihovně Národního muzea v Praze pod signaturou IV C 23. Předkládaná práce je první edicí, která zpřístupňuje texty všech čtyř autorů v úplnosti. Vzhledem k tomu, že nejsou v českém prostředí ustanoveny zásady ediční práce, je na každém editorovi, aby z několika prací, které se této problematice dosud dotkly, ustanovil svá vlastní ediční pravidla pro svou edici.²³²

Jelikož edice obsahuje texty, které vznikaly přibližně v rozmezí let 1675-1752, je pochopitelné, že se od sebe pravopisně liší. Jedná se však o několik výjimek, na které je upozorněno níže. Texty byly transkribovány podle následujících pravidel.

- **Digrafy** jako *cz* byly například ve slovech *czizí*, *obecz* nebo *czo* transkribovány na *c*. Slova, která obsahovala *rz* (*Jirzí*) na *ř*, *ss* (*vsse*) na *š*. Zdvojená písmena jako *ff* (*officír*) na *f*, *tt* (*slovuttní*) na *t*, *dd* (*radda*) na *d*. V případě slov *summa* a *kommendant* byla ponechán tvar *summa* a *commendant*, jelikož se jednalo o slova cizího původu. Zdvojená písmena byla ponechána také v případě, pokud měly morfologickou funkci (-*nn*- ve slově *kamenný*).

- **Znaky** jako *th* ve slovech *letha* nebo *Martha* byly transkribovány na *t*, písmeno *g* ve funkci *j* na *j*, koncové *-j* na *-i* nebo *-í*. Skupina písmen *-gk* ve slově *purgkmistr* byla ponechána. Skupina *-ij* (*Martij*) byla přepsána na *-ii* nebo *-íi*. Označení *au* (*auřad*)

²³² Jiří DAŇHELKA, *Směrnice pro vydávání starších českých textů*, Husitský Tábor 8, 1985, s. 288-301; Milan KOPECKÝ, *K vydávání literárních památek 16. a 17. století*, *Studia et Historica* 17, 1977, s. 7-22; Alexandr STICH – Radek LUNGA (edd.), *Jan Kořinec*, Praha 2000, s. 533-552; Ivan ŠTOVÍČEK a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*, Praha 2002; Martin VALÁŠEK, *Jindy a nyní (K historii vydávání raně novověkých česky psaných textů)*, *Listy filologické* 123, 2000, s. 149-156; Josef VINTR, *Zásady transkripce českých textů z barokní doby*, *Listy filologické* 121, 1998, s. 341-346.

pro dvojhlásku bylo přepsáno na *ou*. Skupina *-ie* (*miesto, Sobieslav*), kterou používal Jan Libra a třetí autor místo *ě*, bylo přepisováno na *ě*.

- **Slova** cizího původu byla ponechána v původní formě. Jedná se například o slova jako *contributi, fundati, commendant*.

- **Velká písmena**, jejichž užití ve všech čtyřech rukopisech velmi kolísá, byla upravena podle dnešního úzu. Stejně bylo postupováno v případě nejasných hranic mezi slovy a v případě kolísavé interpunkce. Zvláště Václav Vobratánský dlouhé pasáže odděloval pouze čárkami. Jan Libra používal jako interpunkční znaménko svislou čáru s dvojtečkou.

- **Zkratky** byly rozepsány do hranatých závorek (*sv[aty]j*). Do hranatých závorek byly důsledně přepsány zkratky měn, měř a vah.

- **Hranaté závorky** s třemi tečkami byly použity pro nečitelná slova. Do špičatých závorek byla vepsána přeškrtnutá slova (<*řezník*>). Pokud nebyla čitelná, byly do špičatých závorek vloženy tři tečky (<...>).

- **Číslovky** byly v *Pamětech* použity jen arabské. V případě textů Jana Libry a třetího autora, kteří pro označení měsíců používali arabské číslice s latinským *bris* (*7bris, 8bris, 9bris a 10bris*) byly přepsány na *Septembris, Oktobris, Novembris a Decembris*.

- **Samohlásky** *i, y* a jejich kolísání byly upraveny podle současných pravidel českého pravopisu. Stejně bylo postupováno v případě kolísání pravopisu ve shodě **podmětu s přísudkem**.

- **Diftongizované** *ej* (*bílejch*) bylo zachováno.

- U **hlásek** bylo ponecháno protetické *v* (*vobecni*).

- **Rozdílné psaní** *sou, souc/jsou, jsouc* bylo také ponecháno.

- **Předložky** a předpony *s, z* a *s-, z-* (*spůsob*) byly upraveny podle dnešních pravidel.

Textové a faktografické poznámky byly umístěny pod čáru na konci stránky. K dohledání místních jmen mi významně posloužila práce *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původ, význam a změny* Antonína Profouse. Pro biogramy byl převážně použit *Ottův slovník naučný*. Pro určení správné datace u dnů, u kterých byly pouze uvedeny církevní svátky, byla cennou pomůckou práce *Historická chronologie* od Marie Bláhové.

/f.1/

Léta Páně 1675 za primaství slovutné poctivosti pana Jana Jiřího Bershle²³³ v městě Soběslavi vepsány jsou v knihu tuto všelijaké paměti, které se budoucně i k dobrému poctivé obce hoditi a z nich také mnohé obtížnosti vyrozumíny býti mohou.

/f.2/

In Nomine Domini Amen

Vejpis snešení, jaký způsob a řád při rozdávání várek bílejch a ječnejch zachován býti měl.

Léta 1632 v pondělí po s[va]jté a blahoslavené Trojici²³⁴ stalo se jisté snešení vobecní, jakej způsob a řád při rozdávání várek bílejch i ječných od osob k tomu nařízených držeti a zachovati se má, jakž níže poznamenáno. Item co se rozdávání várek bílejch i ječných dotýče, takto sme se na tom snesli. Poněvadž se v tom velikej nepořádek býti poznává, tak že mnohej souseď vedle pořádky majíce sobě den od osob k tomu nařízených k vaření piva jmenovanej, v tom se tak nechová, nýbrž sobě sami dny, jak se jim vidí, ukládají. Skrže což často kráté v pivích, zvlášti v bílejch, nedostatek bývá. I aby toho po dnešní den nebyvalo, nařídili jsou všeckna obec k rozdávání takových várek osoby z počtu radních pány Hendrycha Vovčíčku²³⁵ a Václava Buzka, aby oni podle svého dobrého svědomí a zdání takové várky jak bohatému tak chudému rozdávali, zachovajíce v tom mírnost a spravedlnost. A jestli že by se kterej souseď v tom tak nezachoval, a majíce sobě od týchž osob nařízených časně k vaření piva den jmenovanej na tejš den by nevařil, tehdy ten každej má jak bílý tak ječný várky do roka pořád zběhlého práz[d]jen býti. Však ve všem mírnost a spravedlnost aby zachována byla, tak aby jeden mimo druhého (kromě osob radních a těch, kteříž nad jiné v dobrém a prospěšném pracují i také s soldáty větší obtížnosti a outraty přetrpěti musejí, jimžto se přednost nad pořádku po jedné celé várce od plné obce pouští) a várek více nežli drugej požítí nemohl, tak aby z nařikání souseďům sjíti mohlo. A to se stále bez přerušení zachovávati má. A když by tak koliv táž várka na koho koliv pořádkou přišla, ten každej má sladem

²³³ Jan Jiří Peršle, soběslavský měšťan. Zemřel 18. července 1686.

²³⁴ Pondělí 7. června 1632.

²³⁵ Jindřich Vovčíčka, soběslavský měšťan. V roce 1626 zastával úřad rychtáře; Jan LINTNER, *Archiv*, s. 41.

/f. 3/

s jinšími k várece potřebami se časně zaopatřiti a na den sobě oznámenej bez odkladův vařiti. Pakli by z čeho vařiti neměl, nemá té moci jinému té várky prodávati, nýbrž obec na ten dům vařiti, a nevařila li by obec hned, tehdy jinému sousedu má se den k vaření dáti. Čehož pro lepší podstatu všeckné obce nad to vejš další budoucí potřebu. Toto naše jednomyslné důvěrné snešení pečeti naší městskou s přitištěním jsme stvrdili a osobám k spravování a rozdávání týchž várek sousedských k rukám jejich odvedli. Actum ut supra.

Osoby, který té přednosti před jinými mezi pořádkou v várkách užiti mají.

Urban Turek, pan Václav Libra,²³⁶ pan Jan Roubík,²³⁷ paní Dorota Smrčková, pan Václav Buzek,²³⁸ pan Adam Dvorský,²³⁹ pan Michal Kraicinger, pan Vincenc Pelikán, pan Simeon Hradský,²⁴⁰ pan Petr Lekeš, pan Zachariáš Markovský, pan Mikoláš Čilík rychtář, pan Václav Anickej, pan Jan Vrabec,²⁴¹ pan Hendrich Ovčička, sirotci Ježkovští, sirotci Konvářovští.

Simeon Hradský, písař důchodní obce soběslavské pivovární, ze všech várek sousedskejch z jedné každé várky po 15 kopách míš[enských] přijímati, z toho pořádněj počet učiniti má. K tomu v plné obci nařízen jest 7. Junii a[nno] 1632.

L[ocus] S[igili]

/f. 4/

Vejpis suplikací ouřadu od starších obecních i na místě poctivé obce proti tomu snešení podané.

Slovutné a mnoho vzáctné poctivosti V[aší] M[ilosti] p. p. páni radní, páni patroni a spolu sousedé naši milí, od Pána Boha všemohoucího Vašim Opatrnostem zdraví prodlouženého s požehnáním hojným jak při pracech obecních, tak i při domácích hospodářstvích žádati nepřestáváme.

²³⁶ Václav Libra v letech 1622-1626 zastával v Soběslavi úřad důchodního písaře; TAMTÉŽ, s. 40.

²³⁷ Jan Roubík je doložen roku 1614 jako soběslavský rychtář; TAMTÉŽ, s. 41.

²³⁸ Václav Buzek byl soběslavským rychtářem v roce 1642; TAMTÉŽ, s. 41.

²³⁹ Adam Dvorský zastával úřad sob. rychtáře v roce 1625, TAMTÉŽ, s. 41.

²⁴⁰ Simeon Hradský byl v úřadu důchodního písaře v letech 1631-1636; TAMTÉŽ, s. 40.

²⁴¹ Jan Vrabec zastával úřad důchodního písaře v letech 1626-1631; TAMTÉŽ, s. 40.

Jest V[ashi]m O[patrnostem] vědomé, že teď ne velmi dávných časů a dnův pominulých podle starobylého obyčeje vo jednáni obecního dobrého i užitečného shromáždění jak V[ashi]ch Op[atrnostech], tak i vši poctivé obce v místo radní, to jest v pondělí po s[va]té a blahoslavené Trojici,²⁴² jest se stalo. Při kteréžto společnosti ráčili jste toho na starší obecní a všecknu obec podati, anto milosrdný Pán Bůh dáti ráčil, že na onen čas tož předešlé plné obce snešení v příčině várek vaření piv dvěma sousedům spolu již svůj konec bere a dochází, abychom se v tom pronesli, zda li při předešlém způsobu aneb jak koli jináče bychom chtěli, nové nařízení mezi sebou učiniti. Na kteréžto nám podání vyžádavše sobě od V[asich] Opat[rností] vystoupení, tu všickni ze spolka na tom jsme se snesli a to mezi sebou zavřeli, tak jakož jesti za času pokoje bývalo, že takových piv vaření podle předešlého způsobu zanecháváme. Ale že pak z V[asich] Opat[rností] povážení [sic] se vynašlo, že by s nemalým zkrácením to býti muselo některým pánům sousedům, kterýž tak přední a mimo jiné zvolnějši a prostranějši domy mají, do nichž se při každém marširování nejpřednějši oficirové nahrnou, a tu své obzvláštní opatření dle líbezné vůle jmíti chtějí a dáti se jim musí. Pročež aby toho páni obec povážili, jak by se a kudy týmž pánům sousedům to vynahradilo. Proti čemuž dotázka na V[ase] Opat[rnosti]

/f. 5/

od obce učiněna byla, jak mnoho aneb kteří by to domové byly, což od pana primasa oznámeno, že jich není mnoho, s tím zakázáním, že touž věc chtějí páni před sebe vzíti a k tomu prostředek obera, ku povážení obci toho podati. Ale že pak teď nedávných dnův v pondělí tejden jminul, V[ase] Op[atrnosti] ráčivše se v místo radní sejíti, ano i na díle něco z starších z obce povolavše, tu jakž předešlé nařízení várek perem obsažené, tak také i nové beze všeho vědomí a uvážení obce 17 várek obzvláštně nad pořádku panu písaři ráčili jste poručiti čísti. Což nám tu, ačkoliv v malém počtu starším přítomným, nemohlo nežli s nemalým podivením býti, že to tak kvapně říkáje beze všeho vědomí a uvážení starších obecních a poctivé obce k svému dostatečnému stvrzení pečetí jest přišlo. Pročež nemoha a nesmějíce pro nárek a domluvu na sebe od týž poctivý obce tomu povolití, touž věc od V[asich] Op[atrností] přijavše, to vše jsme obci čísti dali. Čemuž po přečtení všickni ze spolka vysokej odpor učinili a k takovým 17 varům, ano i také, aby jisté pány radní vymíňující z prostředku svého toliko dva, jeden každý

²⁴² Pondělí 7. června 1632.

na ouřad (tak jakž toho něco bylo předešle) vařiti měli, tomu že nikoliv povoliti nemohou, za příčinou pungtu toho, jenž sám v sobě zní, že nad pořádku po jedné celé várce od plné obce vám se propouští, přicházejíce sami mezi sebou na to, že za příčinou várek obecních, kteréž z různé a nevyhnutelné potřeby pro spomožení obci tyto jíti musejí s přivýšováním k tomu těch 17 konšelských, snad by se pořádku za dvě líta aneb tři prodloužila, že by jí snad někteří za živobyті svýho dočkati se nemohli. A protož V[aše] Op[atrnosti] šetrně prosíme, nemíníce se s V[ašimi] Op[atrnostmi] v jaké spory dáti, aby jste ráčili ve jméno

/f. 6/

boží to vopravdověji před sebe vezmouce, jinším prostředkem tomu k spomožení přispěti a nám co nejspíš, den k tomu oberouc, starším obecním i také vši poctivé obci věděti dáti, tak abychom zasednouce jednou (dejž Bože šťastně) tu věc, poněvadž nejpřednější živnost tohoto města, k místnému a vopravdovému i skutečnému vyřízení přivesti mohli. Té důvěrné naděje k V[ašim] Op[atrnostem] jsouc, že tato žádost naše slušná i na místě poctivé obce svý místo obdrží a jmíti bude.

Starší obecní měst J[eho] M[ilost] král[ovské] Sob[ěslavi] i na místě poctivé obce téhož města.

Paměť. Vyrozumí mu se z tuto výš psané suplikaci, že jsou se starší obecní i poctivá obec obávali, že se táž pořádku za dvě aneb tři léta prodlouží. A ona bezmála téměř 10 let trvala, nebo teprva léta 1642 dne 13. Martii jinší začátek svůj brala, jakž se dáleji z instructi pánům várky rozdávajícím vydané porozumí.

Vejpis smlouvy trhové mezi purgkmistrem a radou i na místě vši obce města Soběslavě a urozenou paní Mandalenou Vrchotickou, rozenou z Svárova, o statček Lhotu Hrušovou.²⁴³

Léta Páně 1636 v pondělí masopustní, to jest 4. dne měsíce února, na zámku Třeboni skrze nás Jana Egherštorfa z Egherštorfu na Hlavaci²⁴⁴ a Pluhovém Žďáře,²⁴⁵ J[eho] M[ilosti] Cí[sařské] radu a hejtmana

²⁴³ Ves 4,5 km od Soběslavi. Roku 1593 Prodal Hrušovu Lhotu Petr Vok Jindřichu Vrchotickému z Loutkova. Roku 1615 vlastnila ves Anna Vrchotická z Hrádku. Roku 1622 Vilému Vrchotickému statšimu ves Hrušova Lhota propadla za účast ve stavovském odboji; Antonín PROFOUS, *Místní jména* II, s. 539.

/f. 7/

panství treboňského, jakožto přáteli a smlouvci od stran dožádanými, stala se smlouva přátelská dobrovolná a trh celý dokonalý mezi slovnými a opatrnými purgkmistrem a radou města Soběslavě i na místě vsí obce jejich, jakož to prodávajícími z jedné, a urozenou paní Mandalenou Vrchotickou, rozenou z Svárova a na Lžíně,²⁴⁶ jakožto kupující z strany druhé, a to taková smlouva a trh, že jsou oni purgkmistr a rada města Soběslavě prodali a mocí této smlouvy prodávají šmahem též paní Mandaléně Vrchotické z Svárova, dědicům a budoucím jejím statček Lhotu Hrušovou, dědictví zpupný a v ničemž žádnému nezávadný, se vším a všelijakým od starodávna k němu příslušenstvím plným celým právem i panstvím. Předně dvůr poplužní s poplužím k němu přináležejícím, s dědinami vornými i nevnornými, štěpnicí i s zahradou, lukami, palouky, lesy, háji, porostlinami, s pastvištěmi, s rybníky, s stokami a jinými vodotočinami a summou se vším a všelijakým od starodávna k témuž statečku příslušenstvím v těch mezích a hranicích, na čemž též statček od starodávna záleží. Ves celou Lhotu Hrušovou s krčmou svobodnou vejsadní, s lidmi osedlými i neosedlými, s sirotky, vdovami, přítomnými i z těch gruntův zběhlými, s platy stálými, běžnými, krmy, vospy vobilnými, robotami, s potahy i pěšimi a všemi povinnostmi, čímž od starodávna též lidé zavázáni jsou. Žádného práva, spravedlnosti, panství, ani jaké obzvláštnosti tu již dáleji žádnému, jakž by jmenován býti mohl, nepozůstávajíce, nýbrž k plnému panství, užívání, k jmění, držení, dání, prodání, zastavení a s tím jako s svým vlastním dědictvím, jak by se jí neb dědicům a budoucím jejím líbilo, učiněným, a tak, jak sou oni sami toho

/f. 8/

statečku purgkmistr a rada i všecka obec soběslavská, v užívání byli, koupivše též statček od pánův comisařův od Jich M[ilostí] pánův pánův místodržících Král[ovství] českého nařízených vedle smlouvy trhový, kteráž se stala v létu Páně 1629 ve čtvrtek 22. dne měsíce Novembris. Kterážto smlouva trhová na ratificati od Jich M[ilostí] vyžádanou ve dsky zemské jest vešla, a to za summu tu, jakož jsou sami byli koupili, jmenovitě za dva tisíce dvě stě padesáte kop, vše míš[enských], kteroužto summu paní

²⁴⁴ Ves 8 km od Soběslavi.

²⁴⁵ Ves 11 km od Jindřichova Hradce.

²⁴⁶ Ves 6 km od Soběslavi.

kupující takto zaplatiti má a se uvoluje. Předně ihned po stvrzení této smlouvy jim purgkmistru a radě města Sob[ěslavě] jeden tisíc zlatých rejn[ských], a to ten, který jsou oni na onen čas na ten statček Jeho Excel[enci] a M[ilosti] panu, panu generálovi don Balthazarovi, hraběti de Marradas²⁴⁷ zapůjčili, na hotově odvésti. I[tem] dluhu svého, co na tom statečku ona, paní Mandaléna Vrchotická, rozená z Svárova, summy hlavní 400 kop m[íšenských] a ourokův 200 kop m[íšenských] zadrželých měla, to sobě porazí. Jinší pak všelijaké dluhy z toho statečku Lhoty Hrušový povinna jest a bude ona často psaná, paní Mandaléna Vrch[otická] zaplatiti. Jakožto do města Hradce Jindřichova za sukno ku pohřbu neb[ožky] paní Anny Vrchotické z Hrádku dluhu pozůstávajícího Vondřejovi Thomarldovi 90 kop m[íšenských], panu Jindřichovi, Mikulášovi, Burijanovi, Vilémovi Vrchotickým²⁴⁸ a panu Janovi Kryštofovi, strejci, synu neb[ožtíka] pana Ctibora, bratra jejich, a panně Anně, sestře jejich, summy 702 kop 51 g[rošů] vše m[íšenských]. A tak týž statček zouplna k svému zaplacení přijde a taková smlouva trhová dokona se vyplní. Jestliže by pak jaké závady, buďto věnný, aneb jaké contributi jako i berně na témž statečku do třích let a osmnácti nedělí zadržále se vynašly, to sobě kupující (pokudž by je dáti musela, z té summy pánům Vrchotickým náležející porážeti a tím sobě týž statček spravovati moci bude a má[]).

/f. 9/

Pokudž by se pak nic toho do týchž tří let a osmnácti nedělí nenašlo neb nevyhledalo, tehdy bude povinna ona, paní Mandaléna Vrchotická z Svárova, summu pánům Vrchotickým povinnou zcela a zouplna zaplatiti a odvésti. A což tu tak koliv mezi nimi stranami smluveno a narovnáno jest, to sou sobě z obojí strany, jakž na dobré a poctivé lidi náleží, zdržeti, a tomu všemu zadosti učiniti připověděli, kteroužto smlouvu trhovou bude sobě moci jedna každá strana, kdyby se jí koliv vidělo a líbilo, buď sama osobně neb skrze vyslaného svého s povolením pánův úředníkův pražských menších desk zemských bez přítomnosti druhé strany ve dsky zemské vložiti dáti. Na potvrzení,

²⁴⁷ Don Baltasar Marradas (okolo 1560-1638). Hrabě a císařský generál. Neúspěšně bojoval na počátku třicetileté války v jižních Čechách proti Mansfeldovi. V roce 1621 byl povýšen do hraběcího stavu a roku 1622 byl jmenován generálem jízdy. V letech 1623-1624 bojoval v Uhrách proti Gabrielu Bethlenovi. V roce 1626 se stal polním maršálem a 1627 generál-lieutenantem. V době saského vpádu do Čech roku 1631 velel obraně Čech. Jako velitel se neosvědčil a byl na přání Albrechta z Valdštejna odvolán. Po roce 1635 byl členem tajné rady a místodržícím v Čechách; Petr KLUČINA, *Třicetiletá válka*, s. 380.

²⁴⁸ Roku 1612 žili bratři Ctibor ml., Adam, Mikuláš, Burian a Vilém Vrchotičtí; *Ottův slovník naučný* XXVI, s. 1045.

zdržení i budoucí bezpečnosti a jistotu toho všeho jest tato smlouva na dvě v jednotejná slova načisto přeřpaná a podle pečeti stran, též pečeti našimi s podpisem ruk vlastních stvrzená a jedné každé straně odvedená. Stalo se léta a dne svrchu psaného.

Vejpis listu odoumrtního na grunt slove Šarkovský ve vsi Zvěroticích.²⁴⁹

My purgkmistr a rada, starší obecní i všecka plná obec nynější i budoucí J[eh]o M[ilost]i nejjasnějšího a nejnepřemoženějšího velikomocného uherského a českého krále, pana, pana nás všech nejmilostivějšího města Soběslavě. Známo činíme tímto listem všem vůbec i jednomu každému, obzvláště kdežkoli kdy čten aneb od čtoucího slyšán bude, že jsme náležitě a šetrně žádáni od Jakuba Šarky, na ten čas ouředníka našeho a souseda

/f. 10/

ve vsi naší slove Zvěroticích, abychom popatříc k jeho starým již po mnohá léta pilným a věrným nám, obci naší, službám tu vděčnost a lásku křesťanskou jemu i budoucím dědicům jeho prokázali a obtížení odoumrtní, kteréž sice až posavad' nám přináleželo, z gruntu jeho, na kterémž nyní zůstává, sňali a jej i budoucí jeho tou milostí darovali i osvobodili, tak aby on i dědicové jeho volně statečkem svým mocně vládnouti, rozkazovati a komu by se koliv vidělo, jej dáti neb kšaftem odkázati mohl a mohli. I ačkoliv mnohé věci tomu v cestě a na překážce byly a nám toho učiniti zbraňovaly, však vážíce my při sobě zaň dobrých poctivých lidí vzáctných přímluv a patříce taky k jeho věrným službám, přitom rozvažující jeho šetrnou žádost, s dobrým rozmyslem a vůlí svobodnou. My nadepsaní purgkmistr a rada, starší obecní i celá obec města Soběslavě, nynější i budoucí potomkové naši, kdož by koliv ti byli a se jmenovati neb v držení té vsi Zvěrotic zůstávati měli a zůstávali, tak činíme a jemu Jakobovi Šarkovi, ouředníku našemu, i s dědici a budoucími jeho obojího pohlaví, takovou všecknu odoumrť na témž gruntu a všem a všelijakém jmění jeho, nám vlastně svědčící na šetrné jeho vyhledávání z gruntu z moci i práva našeho i budoucích potomkův našich a držitelův vsi naší Zvěrotic starobytného od tohoto času až i věčně propouštíme a jemu jí i budoucím dědicům jeho darujeme a je od takové odoumrți listem tímto svobodně činíme. Ale na tento způsob níže psaný, aby on Jakub Šarka i s dědici a budoucími svými mohl a mohli statek a všecko dědictví a

²⁴⁹ Ves 2 km od Soběslavi.

/f. 11/

na čem koliv jmění své svobodně za zdraví svého i na smrtné posteli řídit, odkazovati a kšaftovati komu by se jim koliv líbilo a zdálo. A to beze vší překážky naší, neb dědicův a potomkův budoucích našich. Však toliko aby se dalo v gruntech našich a mezi poddanými našimi nám k městu přináležejícími takto. Jestli že by on i dědicové jeho, totiž držitel téhož gruntu a všeho statku, z světa sešli, děti nezletilých po sobě pozůstavili, tehdy do vzrostu jich takový statček abychom k dobrému jich náležitě opatrovati dáti mohli. A pakli by on Jakub Šarka neb budoucí jeho z tohoto světa jakým koliv prostředkem bez pořízení neb kšaftu sešli a děti nižádných po sobě nepozůstavili, tehdy statek jich, jaký by koliv býti mohl, aby na nejbližšího přítele jeho krevního obojího pohlaví v té vsi Zvěroticích obývajícího bez všelijakého odporu plným právem připadl. Kdyby pak nižádný přítel jich v též vsi se nenacházel, kterýž by jim krevní příbuzností přináležel, tehdy týž statek pozůstalý má připadnouti na nejbližšího přítele jeho a jich, který by koliv na gruntech našich obýval a nám v poddanost příslušel. A jestli by pak ani tu nižádného takového krevního aneb vždy mimo to nejbližšího přítele jich nebylo, tehdy týž statček zase předešlým právem má připadnouti na nás neb dědice a budoucí naše, tak a ne jináče, jakž nám to prve v moci naší jest zůstávalo. Co se pak darův neb odkazův takového statku Jakuba Šarky neb dědicův a budoucích jeho dotýče, v tom tuto vejminku obzvláštní činíme, aby on Jakub Šarka i s dědici neb budoucími svými statečku svého nižádnému člověku,

/f. 12/

cizozemci ani cizopanskému pod žádným vymyšleným způsobem, zjevně i skrytě, krom poddaným našim aneb k panství treboňskému přináležejícím, nedaroval, neodkazoval ani té moci bez vůle a vědomí našeho neměl a neměli. Pakli by se toho kdo koliv z nich proti této vejmince naší dočinil, někomu z lidí cizozemcův neb cizopanských statek svůj daroval neb kšaftem odkázal, takový dar ani kšaft nižádné moci jmíti nemá. Nýbrž pro nezdržení ihned zase taková všecka odoumrť plným právem zcela a zouplna beze všeho umenšení na nás a obec naší připadnouti a v moci zůstávati má. O čemž jeden každý vědouc, bude se moci toho škodně varovati. Kteréžto naše jež Jakuba Šarku i s budoucími jeho tou milostí odoumrťi osvobození skrze nás učiněné má jemu i dědicům neb budoucím jeho od nás i budoucích našich, tak jakž psáno jest, věčně zrdžáno a skutečně zachováno býti bez odporu a zmatku všelikterakého. Čehož pro důvěření a

dostatečné utvrzení k tomuto listu pečeť naší městskou větší, že se tomu tak a nejinak stane, přivěsiti jsme dali. Jemuž dat[um] a nadepsaném městě J[eho] M[ilosti] král[ovské] Soběslavi v pátek po s[va]té Panně Barboře, to jest 5. Decembris a[nno] 1636.

Reuers Jakuba Šarky i na místě dědicův a budoucích jeho.

Já Jakub Šarka, soused ve vsi Zvěroticích, oznamuji tímto listem, jenž revers sluje, obecně přede všemi a vzláště tu, kdež by toho a kdy potřeba ukazovala, kterak majíce v svém

/f. 13/

šetném opravdovém i bedlivém uvažování Jich M[ilosti] slovutné a mnoho vzáctné poctivosti pana purgkmistra, panův radních, panův starších obecních i celé poctivé obce města J[eho] M[ilosti] C[ísařské] Soběslavě k sobě milostivou náchylnou lásku a přízeň. V příčině odoumrti jich vzáctné poctivosti jak na gruntu v též nadepsané vsi i také na mlejnci mém pod touž vsí, mně i budoucím potomkům mým prokázanou a na tom obojím sňatou. Tak jakž toho všeho list mně od Jich M[ilosti] na pergameně psaný s přivěšením k němu pečeti větší města Jich M[ilosti], jemuž dat[um] v místě radním a plnosti vsí obce téhož města J[eho] M[ilosti] C[ísařské] Soběslavě, 5. Decembris léta 1636, to vše v sobě od slova patrněji obsahuje a zavírá. Uznávám se býti povinného a chci i s potomky mými k Jich M[ilosti] i k jednomu každému v též poctivé vsí obci řeči i skutkem nyní i na časy budoucí, jak k chudému tak k bohatému, všelijakou uctivost a vážnost ukazovati. K čemuž také i potomky mé vedle sebe k dosti činění tímto reuersem vysoce zavazují. A nad to nade všecko pokudž mě Pán Bůh dalšího dobrého zdraví popřítí ráčí a dokudž bych v službě této nynější hospodářské děle a budoucně potřebován byl, slibuji v té práci rád a vedle mé nejvyšší možnosti s pomocí Pána Boha, jak prve, nyní i vždy povolným, věrným, bedlivým a poslušným býti a do libosti Jich M[ilosti] beze všeho odporu zůstávati, tak že předně Pán Bůh a potom táž poctivá obec města Sob[ěslavi] se mnou i s potomky mými vždycky v dobrém spokojení budou. Čehož na potvrzení nemajíce a nepožívaje sekrytu svého, dožádal sem se slovutného [...],²⁵⁰ že jest sekryt svůj k tomuto reuersu mému (však sobě i budoucím svým beze

²⁵⁰ Jméno chybí.

škody) přitiskl, jemuž dat[um] v městě J[eho] M[ilosti] Cís[ářské] Sob[ěslavi] 5. Decembris a[nno] 1636.

/f. 14/

Vysvětlení odkazův a nadání k záduší s[vatý]ch Petra Pavla,²⁵¹ též s[vatéh]o Víta²⁵² v městě Soběslavi.

My purgkmistr a rada se pány staršími obecními i na místě vsí obce města Soběslavě známo činíme tímto listem lidem všelijakého věku, nynějším i budoucím, kdož jej uzří nebo čtoucí slyšeti bude, že jsme s velikou bedlivostí povážili listových pamětí, pečetmi utvrzených a v depositu naší složených, kterak někdy z pobožné horlivosti za živobyť slavného Jich M[ilostí] pánův, pánův z Rožmbergka, urozený pan Jan Selete z Jetřichovic,²⁵³ též urozená paní Dorota z Hobzí, také paní Marta Makovcová i též purgkmistr a rada, starší obecní i celá obec města tohoto Sob[ěslavi], předkové naši milí, již dobré a svaté paměti hodní, k záduší s[vatý]ch Petra a Pavla, apoštolův Páně, též s[vatéh]o Víta, mučedníka božího, tu v městě Soběslavi, aby služby boží častěji a pilněji vykonávané byly, odkazy a nadání, z kterýchž by jistí platové vycházely, sou učinili. Že pak taková nadepsání z mnohých příčin, kteréž položiti pomíjíme, za některý čas průchodu svého skutečného neměly, nýbrž zanedbané byly. Pročež oumyslem pobožným pro rozšíření cti a slávy boží, aby beze všeho umenšení a zameškání služby boží vedle nadání opravdově, stále a neproměnitelně při oltářích vykonávané byly i vosk službám božím kupován a na jiné potřeby chrámu Páně náklad veden byl.

My svrchu psaní purg[mistr] a rada se pány staršími obecními i na místě vsí obce města Soběslavě toho obnovení činíme a aby to všeckno, což odkazové a nadání v sobě zavírají, odkazováno a vykonáváno bylo, že se tomu tak a ne jinak nyní

/f. 15/

i budoucně stane a nad tím ochranlivá ruka držána bude od nás i budoucích našich, připovídáme, sebe i potomky naše v tom zavazujeme.

1. Od slavné paměti Jich M[ilos]tí pánův, pánův z Rožmbergka, aby v farním kostele u oltáře Blahoslavené Panny Marie mše s[va]té sloužené byly.

²⁵¹ Děkanský kostel stojící na soběslavském náměstí.

²⁵² Špitální kostel, který byl po zrušení ke konci 18. století obnoven v letech 1936-1937.

²⁵³ Ves Jetřichovice 2 km jižně od Sedlce.

nadáno z mejta tu v městě Soběslavi každoročně 4 kopy mí[šenských]
k tomu oltáři přidáno též od p. p. pánův předešlých z komory obecní platu stálého
každoročního 3 kopy 54 g[rošů].

2. Vzáctné paměti urozený pan Jan Selle z Jetřichovic na poddaných ve vsi Lastiboři²⁵⁴
a ve vsi Svinkách²⁵⁵ k oltáři s[vatéh]o Jana v kaple pod věží nadal platu vsi ročního
stálého knězi, který by tam mše s[va]té sloužil 14 kop
na potřeby jmenované kapli 1 kopa 48 g[rošů]
a kazatelovi 12 g[rošů]

3. Urozená paní Dorota z Hobzí nadání učinila takový,

1. Na poddaných ve vsi Bečicích²⁵⁶ k kostelu s[vatéh]o Víta knězi, který by tam mše
svaté sloužil, nadala platu ročního stálého 14 kop mí[šenských].

V nadání nachází se takto. Kdyby plat takovej na mše s[vat]é vynaložen nebyl, tehdy
chudým na oděv aneb na jiné skutky milosrdné, pakli by na ten kostel potřeby byla,
obrácen býti má.

2. Na týchž poddaných ve vsi Bečicích žákům do školy, kteří by v farním kostele
každodenně Salve Regina a každý pátek Pange Lengua zpívali, nadala platu ročního 2
kopy mí[šenských].

3. Z řeky pod Oustrašicí aby každé suché dny mše s[vat]á zádušní při oltáři s[va]té
panny Kateřiny sloužena byla, platu roč[ního] stál[ýho] 2 kopy mí[šenských].

/f. 16/

A chudým aby dávano bylo každoročně 16 g[rošů] mí[šenských].

4. V Hlavaticích²⁵⁷ aby služby boží při oltáři s[vatéh]o Mikoláše vykováváné byly, platu
každoročně 2 kopy mí[šenských].

V nadání dokládá se takto. Kdyby takový plat jak u oltáře s[vatéh]o Mikoláše, tak
u oltáře s[va]té Kateřiny na mše s[va]té vynaložen nebyl, chudým na oděv a na jiné
skutky milosrdné obrácen býti má.

5. Ve vsi Pleši²⁵⁸ na poddaných na vosk, aby světlo stále hořelo před velebnou svátostí,
platu ročního 3 kopy 15 g[rošů] mí[šenských].

²⁵⁴ Ves Vlastiboř 5 km od Soběslavi.

²⁵⁵ Ves 11 km od Bechyně.

²⁵⁶ Ves 8 km od Tábora.

²⁵⁷ Ves 8 km od Soběslavi.

4. Dobré paměti Paní Marta Makovcová odevzdala 250 kop p. p. pánům tehdejším, z kterýchž platu každoročního vychází, aby služby boží u oltáře s[va]té panny Kateřiny vykonávané byly, 11 kop mí[šenských].

Na vosk k tomu oltáři 2 kopy mí[šenských].

V nadání dokládá takto. Pakli by takové peníze na mše s[va]té vynaložené nebyly, na klenoty a na potřeby téhož oltáře, na topení, lázni chudým, na chudé a nuzné v této obci i na potřebné žáky obrácené býti mají.

5. Z velkého mlejna u mostu aby každé suché dny mše s[va]tá zádušní sloužena byla, vychází platu 1 kopa mí[šenských].

6. Z lánu gruntu Zevlovského ve vsi Skalici²⁵⁹ aby mše s[va]tá zádušní každé suché dny sloužena byla, též platu roč[ního] vychází 1 kopa mí[šenských].

7. Z jiter u Lhoty Rybový²⁶⁰ na potřeby chrámu Páně vycházeti má každoročně platu stálého 16 g[rošů] mí[šenských].

V tom pak ve všem, což se nadpisuje, aby dobrý řád s dosti všemu činěním každého roku na budoucí časy zachován byl.

/f. 17/

Za slušnou a potřebnou věc jsme uznali, aby způsobná a hodnověrná osoba městská k tomu nařízená byla (jakož jsme též ihned slovatného muže, pana Mikuláše Čilíka, spolu souseda našeho nařídili), který by takové peněžité důchody k záduší příláležící k sobě na ten čas přijímal, z nich, což by kdy jak panu faráři proti službám božím vykonaným, tak i žakovstvu na vosk a na potřeby chrámu Páně náleželo, vydával. A zádušní dobré v ničemž aby nehynulo, na to pozor daje, z toho všeho, což by kdy k sobě přijal, počet pořádný každoročně odvozoval. Čehož na potvrzení a tomu všemu za dosti učinění pečeti naší městskou toto naše uvážení a upřímné obnovení jsme stvrdili, kterémuž jest datum v místě radním nadepsaného města Soběslavě dne 13. Feb[ruarii] léta 1637.

Instructio od nás purgkmistra a rady města J[eh]o král[ovské] M[ilos]ti Soběslavě, vedle kterýž by se pan písař radní zachovati a co by jemu neb od čeho za práci jeho

²⁵⁸ Ves Pleše leží 9 km od Veselí nad Lužnicí.

²⁵⁹ Ves 5 km od Soběslavi.

²⁶⁰ Ves 3,5 km od Soběslavi.

od domácích i přespolních, jaké povinnosti dáti a placeno býti mělo, spraviti věděti mohli, jakž níže. Den památky s[vatéh]o Jiří,²⁶¹ rytíře božího, léta 1637 vydaná.

Od vložení a vepsání v knihy městské smlouvy trhové na prodej domu z zádavku z každé kopy má vzíti po 7 d[enářech].

Těž od kupujícího z každé kopy po 2 d[enářech].

Více od celého šacuňku nic, protože se každý rok z veruňkův bráti bude tím způsobem jakž nahoře.

/f. 18/

Od vejpisu zápisu z kněh městských 12 g[rošů].

Od vejpisu obvinění právního 24 g[rošů].

Od smlouvy ubrmanské sepsání 24 g[rošů].

Od registříku rozepře soudné 4 g[roše].

Od vejpovědi právní, to v moci pánův soudcův zůstává a jim náleží.

Od svadebních smluv sepsání 24 g[rošů].

Od kšaftu napsání a otvírání (kromě povinností pánův) 1 kopy.

Od listovních psaní po 5 g[roších] 1 d[enáru].

Od listu zachovacího, jak od koho možné, nepřetahující lidi.

Od vejhostu též tím způsobem.

O[d] přespolních

Od přespolních z kopy po 2g[roších].

Od jiných rozdílných psaní vedle uznání práce a o to se srovnání.

Co se pak povinnosti písařské a jaké koliv při ní potřeby lidské dotýče, má jeden každý v slušných a náležitých příčinách bez odporu a vzláště proti ouplatku fedrován býti.

V takových pak potřebách svých nemá se nižádný z sousedův jinam ucházeti. Však p[an] písař městský jest povinen časně každého fedrovati a bylo li by co tajného, nemá také věci svěřené sobě jinam vynášeti.

Pamět. A[nno] 1637 dne 24. Decembris to jest na Štědrý den, ve městě Třeboni hrom věži zapálil. Krov shořel, zvony se slily a nemalá škoda učiněna.

/f. 19/

²⁶¹ 23. dubna 1637.

Instructi pánům řezníkům.

My purgkmistr a rada města Soběslavě majíce mezi jinším řízením i na to obzvláštní pozor, kterak a po čem masa od poctivého řemesla řeznického v tomto přítomném 1638, létu však na pražskou váhu, jedna každá libra prodávati by se měla. Z pilného a bedlivého uvážení takto vynášíme a to jmíti chceme, aby páni starší cechmistři, totiž pan Petr Lekeš a pan Adam Korbel, předně na povinnost svou a potomně dobré svědomí, obz[v]láštně pak na chudý obecní lid obzvláštní pozor dáti hleděli. Tabuly tuto každou sobotu skrze servusa radního (jemuž o tom nařízeno) v místo jisté vyvíšovati dali a tomu nezbraňovali a zase k času večernímu skrze mladší své ji schovati poručili. Tak, aby jeden každý, bohatý i chudý, přijdouce, jí spatřili, ano i svobodně čísti mohli a čím se spraviti věděli. Čehož pokudž by se uminulo, pokuty nepromitudlné při páních starších sobě v moci pozůstavujeme. A při nich páních starších cechmistřích za sadčí týchž mas pana Maximiliána de Caru,²⁶² pana Jakuba Šlechtu, radní, a pana Martina Kroupu, rychtáře ložního, vyvolujeme. Kteríž jak se chovati a vedle čeho pokračovati míti budou, v tom jistou obzvláštní insructi naší podělení jsou.

Masa hovězího 1 lib[ru] nejlepšího za 4 ½ k[rejcary]

prostředního za 3 ½ k[rejcary]

lechčejšího za 3 k[rejcary]

Co se pak hubených, avšak zdravých dobytkův bití dotýče, těch mas sázení při uvážení pánův cechmistrův a nařízených pánův sadčí v moci je pozůstavuje

Masa telecího 1 lib[ru] nejlepšího za 3 ½ k[rejcary]

prostředního za 3 k[rejcary]

lechčejšího za 2 ½ k[rejcary]

/f. 20/

hlava telecí větší za 7 k[rejcary]

hlava prostřední za 6 k[rejcary]

menší za 5 k[rejcary]

vosrdí větší za 9 k[rejcary]

prostřední za 8 k[rejcary]

menší za 7 k[rejcary]

²⁶² Rodina Decara z Rosennetu byla povášena do vladického stavu roku 1614; Roman CIKHART, *Šlechtické a erbovní rodiny*, s. 65.

vokruží za 3 ½ k[rejaru]

nožičky telecí za 2 ½ k[rejaru]

Masa vepřovýho nejlepšího za 4 k[rejcary]

prostředního za 3 k[rejcary]

lechčejšího za 2 k[rejcary] 4 d[enáry]

Maso skopový a kozlový do jinšího času sobě v moci pozůstavujeme. Actum v městě Soběslavi v místě radním 12. Martii 1638.

Léta Páně 1638 dne 11. Martii na Pršíně²⁶³ 4 domy shořely a odtud se přeneslo na Havlovský dvůr. Též prachem položen.

Téhož léta dne 1. Junii ves Řípec²⁶⁴ před polednem vyhořela, toliko tři domy tam zůstaly.

Téhož léta dne 11. Julii za purgkmistrství pana Vincence Pelikána k šturmu na soldáty nejvyššího Rajkovic na zvon velký uloženo, až se někteří soldáti u Dráchova²⁶⁵ i dále stavili. Nebo budouc v městě mnoho sedláků, kteří se před vojáky uhnali, někteří s podávkami, s tyčkami a kdo co zapopadl, do rynku běželi.

/f. 21/

Téhož léta 1638 dne 23. Decembris pan páter M. Martin Gruner (který mnoho dobrého poctivé obci zdejší přál, nežli že tomu někteří z předních osob rozuměti nechtěli) po 8. hodině v noci umřel a po 22. hodině v kostele s[vatéh]o s[vatý]ch apoštolův Petra a Pavla pochován.

Léta Páně 1639 dne 16. Februarii Jan Ledvinka, chalupník ze Skalice,²⁶⁶ vezmouce sebou o jarmarce zdejším nějakou kramářku s dosti špatným krámečkem na nocleh a na ráno do vyprovázení se jí dajíc, ji zabil. Sem tam se potloukal, až zase o jarmarce na předměstí veselským k Ježkovům na pivo přišel, totiž kde nyní pan Daniel Hoffman zůstává, a tu právem jat jsouc, do vězení se dostal, třikráte zmučen a na výš jmenovaný den, nesouce sekyrku na hrdle pověšenou, vně na stínadlách s'at.

Téhož léta dne 7. Aprilis páter vicarius (který po smti neb[ožtíka] kněze Martina Grunera zde přísluhoval, avšak instalírován nebyl, převrhnuce se předtím některý den od velkého oltáře a při dokonávání mše svaté i s kalichem) život svůj dokonal.

²⁶³ Dnešní část Soběslavi.

²⁶⁴ Ves 4 km od Veselí nad Lužnicí.

²⁶⁵ Ves 4,5 km od Veselí nad Lužnicí.

²⁶⁶ Ves 5 km od Soběslavi.

Téhož léta dne 6. Julii pan nejvyšší Myslík, majíce sobě na celým panství třeboňským vykázány, ale z obzvláštní lásky sem ložírován jsouc, s celým regimentem rejtarstva do města přimarširoval, tu celý 4 [neděle] ležel na lukách i obilí, jak

/f. 22/

pasením koňstva, tak sečením velký škody zdělal. Po 4. nedělích pak pan nejvyšší s celým štabem [sic] až do 21. Novembris zde zůstal, dobře hospodařil, že ani dláždění v rynku pokoje míti nemohlo, nebo ho jistý kus vylámali, a pro koně tuml plac udělali dal.

V krátkých dnech po též obtížnosti ubohé město, co opět následovalo a jak chráněno bylo, dáleji z vysvědčení vyrozumíno býti může. A memorial tuto položený též něco toho ukáže.

Vejpis podaného memorialu královně polské a švédské.

Nejjasnější, nejnepřemoženější velikomocná královno polská a švédská, paní, paní nás všech nejmilostivější. My níže v poniženosti podepsaní ubozí v velikých bídách postavení a zarmoucení V[áší] král[ovské] M[ilos]ti vždycky věrní poddaní, potřební lidé, z nevyhnudelné a pravé donucené potřeby své skrze tento nejponíženejší náš spis k V[áší] král[ovské] M[ilos]ti v nejhlubší pokoře se ucházíme a slzavě toužíme. Jakými nesnesitelnými neřestmi města i měst[ečka] a obce naše chudé na panství V[áší] král[ovské] M[ilos]ti třeboňském po ta všeckna nešťastná válečná léta bez ulitování souzeni jsme byli i ještě jsme, tak že skrze náramné i časté kvartýrování neb losírování [sic], též přílišné každého týhodne téměř durchzuky vojenské. Nad to vejš celých regimentů vychovávání a mimo to i jim hotových peněz odvozování, tudy nižádného odpočinutí nemáme, ale vždy víc a víc nám těch tíží bez umenšení přibývá. Zatím města i měst[ečka] pustnou a v rujinu [sic] přicházejí. Proto že nemoha již sami vystačiti a nechtíc na sebe vedle pohrůzek

/f. 23/

činěných militářské executi dopustiti, jinde se v peníze dlužiti a z nich interesse platiti musíme. Skrze což jak sami sebe, tak manželek a dítek svých odkud vychovávati

nemáme, ale raději otra [sic] ruce, snad přeč odejítí přijnutceni budeme. Čemuž všemu z extractu teď V[aší] král[ovské] M[ilos]ti předložených, co jsme které město neb měst[ečko] toliko téměř polovičně počítajíc a přitom mnoho vypouštějíc s soldateskou, do čehož jiných let již nepojímáme, toliko nyní ve dvou letech pořád zběhlých proutrali nebo jakého s nimi trápení okusili, V[aší] král[ovské] M[ilos]ti milostivě vyrozuměti ráčí. A ačkoliv lid J[eho] M[ilosti] C[ísařské]²⁶⁷ a J[eho] M[ilosti] arciknížete Leopolda,²⁶⁸ nejmilejších pánův bratrův V[aší] král[ovské] M[ilosti] a vrchnosti dědičné Král[ovství] českého i naší pro obhájení sebe milostivých salua guardií a patentův konšem [sic] na milostivou i vzáctnou V[aší] král[ovské] M[ilosti] přímluvu, jsme dostali. Však to nám žádné platnosti nenese, nebo soldáti na to nic nedají, ale co sami chtějí, nejhůře (i potahy do toršponu jim propůjčené bez navrácení odnímající) činí. Nás pak ode dne s[vatéh]o Jana Křtitele²⁶⁹ až do dne s[vatéh]o Martina,²⁷⁰ vše v roku tomto 1640, velice ubylo, nebo ranou boží morovou mezi námi přes 1000 osob obojího pohlaví i věku skrze smrt časnou z světa vykročilo. A nyní zhusta se proslejšá, že bychom zase soldatesku na vinterquartýru jmítí měli. Což pokudž by se stalo, pro nadepsané ztenčení měst i měst[eček], an mnoho domův pustých spatřujeme, nás v živobytu ještě pozůstavených, věčná by záhuda následovala. Ale těšíme se V[aší] kr[álovské] M[ilosti], že skrze vzáctnou i milostivou k J[eho] M[ilosti] C[ísařské] a J[eho] M[ilosti] arcikníž[ete] Leopolda přímluvu toho zlého zniknutí moci budeme.

I toho také před V[aší] král[ovskou] M[ilostí] tajiti nemůžeme, že podle znění sněmu

/f. 24/

země české v tomto roce jdoucím vykonaného i vůbec publicírovaného plat táce z vína, piva a páleného i jiných věcí podle jinších měst J[eho] M[ilosti] C[ísařské] čtvrtého stavu užívajících nemíra, na nás zarmoucené dokračuje, tak že z každého vědra vína po 38 k[rejcach] a z vědra piva po 24 k[rejcach], tuto o jiném mlčíc. Mimo prve nařízený tác z vědra vína 4 pinty a z vědra piva 15 k[rejarů], což v své první podstatě

²⁶⁷ Ferdinand II. Habsburský.

²⁶⁸ Arcikníže Leopold Vilém byl druhým synem císaře Ferdinanda II. a Marie Anny Bavorské. Byl biskupem pasovským, štrasburským, halberstadtským, olomouckým a vřatislavským. Zároveň byl v letech 1639-1642 a 1645-1648 vrchním císařským velitelem. Zemřel v roce 1662; Brigitte HAMANNOVÁ, *Habsburkové. Životopisná encyklopedie*, Praha 1996, s. 238-239.

²⁶⁹ 24. června 1640.

²⁷⁰ 11. listopadu 1640.

bez umenšení s přiložením nynějšího táce, neužívající my nikdyž zároveň s jinými J[eho] M[ilosti] C[ísařské] městy čtvrtého stavu, ale v král[ovské] m[ilos]ti v poslušné poddanosti zůstávajíc, avšak s nimi srovnání jsouc, nám všem by se odvozovati dostalo. Čehož žádná panská města s námi téměř jedno stejně privilegii obdařená i počtění neokušují. A tak tehdy již v nedostatku velikém my všichni postaveni, že nám s odvozováním takového vinného i pivného táce zveřejšeného stačiti moci nebude znamenajíc. Ted' schválně k V[áš]i král[ovské] M[ilosti] tuto nejponiženější suplikaci činíme, a že se na nás zarmoucené, potřebné, však V[áš]i král[ovské] M[ilos]ti věrné poslušné poddané lidi milostivě ohlédnouti a k J[eho] M[ilosti] C[ísařské], abychom již ode dvou let, prvního skrze nemožnost naší zasedlého vinného i pivného, ano i nyní nemůž li býti obojího, aspoň předešlého, na nás mimo jiné mnohé obyvateli Král[ovství] českého i města, mnohem možnější, uloženého táce z vína a piva zniknouti, i od dat[um] snešení sněmovního nynějšího roku osvobození, jako také z nadepsaných příčin od vinterquartýrů soldateský sprostění býti mohli, milostivě přimluviti, objednati a nás zarmoucené tudy potěšiti i poobživiti ráčíte, poníženě a pokorně žádajíc prosíme. Nebo co tuto koliv k žádosti naší ponížené V[áše] král[ovská] M[ilost] pro nás zarmoucené potřebné lidi, skloníce se milostivě k našim lkajícím sníženým prosbám učiniti ráčí,

/f. 25/

toho všeho milosrdný a lítostivý Pán Bůh časnou i věčnou radostí, začez my jeho velebnosti božské prosíme, hojným vynahraditelem bude. S tím V[áš]i král[ovskou] M[ilost] ochraně všemohoucího Pána Boha poroučejíc, milostivé, laskavé i potěšitelné resoluci od V[áš]i král[ovské] M[ilos]ti v poníženosti žádostivě očekáváme. Dat[um] suplikací při společném našem ze všech obcí se jednomyslném snešení a s plnou mocí shromáždění v městě Soběslavi den početí blahoslavený Panny Marie, to jest 8. Decembris a[nno] 1640.

Za V[áš]i král[ovskou] M[ilost] na modlitbách trvajících věrní, poslušní a poníženě poddaní celé obce města Soběslavě, Veselí,²⁷¹ Lomnice nad Lužnicí²⁷² a měst[eček] Mezimostí²⁷³ a Ledenic.²⁷⁴

²⁷¹ Město Veselí nad Lužnicí v jižních Čechách.

²⁷² Město v jižních Čechách.

²⁷³ Městečko u Veselí nad Lužnicí.

Vejpis osvědčení na regiment nej[vyššího] pana Myslíka.²⁷⁵

My Jan Měděnec z Ratibořic²⁷⁶ a na Kvasejovicích²⁷⁷ a Vilím Vrchotický z Loutkova²⁷⁸ a na Lžíně známo činíme tímto listem vůbec, obzvláště pak tu, kdež toho potřeba ukazovati bude, že jsme byli při oučtu v městě Soběslavi, jsa od ouřadu téhož města dožádání, abychom outraty, které sou se s lidem J[eho] M[ilosti] C[ísařské] od reg[imentu] nej[vyššího] pana, pana Zikmunda Myslíka od 6. Julii až do 24. Novembris v témž městě vykonaly, sečísti nápomocni byli

/f. 26/

a pečeti našimi stvrdili. Jejichžto snažné žádosti my nijakž oslyšeti nemoha, tomu jsme povolili. Čehož se našlo a register jejich pečeti městskou upečetený ukazuje, jakž nížeji stojí.

Žita na chleby, každý strych po 2 z[latých] 20 k[rejcarech] počítaje vydáno 84 st[rychů] 2 ½ v[ědra] činí 197 z[latých] 27 k[rejcary] 3d[enáry].

Pšenice na bílé chleby po 3 z[latých] 30 k[rejcarech] 23 st[rychů] [činí] 80 z[latých] 30 k[rejcary].

Piva bílýho po 7 z[latých] 73 ½ sudů [činí] 514 z[latých] 30 k[rejcary].

Ječmene na kroupy s připojením toho, co v nedostatku ovsa dáno po 2 z[latých] 20 k[rejcarech] 117 st[rychů] [činí] 273 z[latých].

Ovsa po 1 z[latém] 10 k[rejcarech] 1082 st[rychů] [činí] 1262 z[latých] 20 k[rejcary].

Masa hovězího mimo telecí, vepřový a skopový lib[er] po 3 k[rejcarech] po[...] 10782 ½ lib[er] [činí] 539 z[latých] 3 k[rejcary] 3 d[enáry].

[Summa] 2866 z[latých] 51 k[rejcary].

²⁷⁴ Městys 9,5 km od Lišova.

²⁷⁵ Zikmund Myslík z Hyršova byl komorníkem Leopolda I. Roku 1643 koupil Pacov a založil zde klášter bosých karmelitánů. Zemřel roku 1666; *Ottův slovník naučný* XVII, s. 938.

²⁷⁶ Jan Měděnec je doložen jako majitel Kvasejovic do roku 1644; *Ottův slovník naučný* XVI, s. 1052.

²⁷⁷ Ves 3 km od Soběslavi.

²⁷⁸ Nejspíše se jednalo o syna Viléma Vrchotického staršímu, kterému roku 1622 propadla ves Hrušova Lhota; *Ottův slovník naučný* XXVI, s. 1045.

Co víceji jim všem s vynětím z té summy tuto nadepsaného obilí, piva a masa buď na hotových penězích vydáno a za mnohé victualie sečteno i dáleji proutraceno, neb v tak obdýlném čase spotřebováno, to jich pečetí městskou utvrzený registr všeckno pravdivě s uminutím mnohého ukazuje. Čemuž všemu, že tak a ne jináče jest, přijímáme k našemu dobrému svědomí. Actum 26. Novembris a[nno] 1639.

L[ocus] S[igili] Jan Měděnec z Ratibořic.

L[ocus] S[igili] Vilím z Loutkova.

/f. 27/

Vejpis osvědčení na laibquardii pikolominskou.

My Jan Měděnec z Ratibořic a na Kvasejovicích a Vilím Vrchotický z Loutkova a na Lžíně známo činíme tímto listem vůbec, obzvláště pak tu, kdež toho potřeba ukazovati bude, že jsme byli při oučtu v městě Soběslavi, jsa od ouřadu téhož města dožádání, abychom outraty, které jsou se s lidem J[eho] M[ilosti] C[ísařské] od laibquardie pikolominské regimentu Francisco Altieri, za 4 téhodny vykonaly, sečtly a pečeti našimi upečetily. Jejichžto slušné žádosti my nijakž oslyšeti nemoha, tomu sme povolili. Čehož se našlo a register jich pečetí městskou upečetěný ukazuje, jakž níže.

Peněz hotových panu nejvyššímu capitán laitenontovi, cornetovi, quartýrmistru a jiným oficírům vydáno presentu za koně a seruitiae 2568 z[latých] 33 k[rejcarů].

Žita na chleby pro 150 osob 65 st[rychů] po 1 z[latém] činí 65 z[latých].

Piva bílýho 45 sudů po 7 z[latých] [činí] 315 z[latých].

Piva ječnyho 15 sudů po 9 z[latých] [činí] 135 z[latých].

Ovsa 375 st[rychů] po 30 k[rejcarech] [činí] 187 z[latých] 30 k[rejcarů].

Za masa všelijaká a jiné victuália i confecti neb serutie dosti levně sečteno 2121 z[latých] 27 k[rejcarů] 1 d[enár].

[Summa] 5392 z[latých] 30 k[rejcarů] 1 d[enár].

Dat[um] 26. Januarii 1640.

Čemuž všemu, že tak a ne jináče jest.

L[ocus] S[igili] Jan Měděnec z Ratibořic.

L[ocus] S[igili] Vilím z Loutkova.

/f. 28/

Léta Páně 1640 den s[vatéh]o Jana Křtitele²⁷⁹ mor se začal a trval do s[vatéh]o Martina,²⁸⁰ tak že v městě a v vesnicích k městu přináležejících (jinších mlčením pomíjejících) mnoho lidu starýho i mladýho pomřelo a denně po 10, 11 i 12 nosili. Mezitím lidé, obzvláště pak mužskýho pohlaví, nic sobě toho nevšimali, nýbrž hned z funusu do hospod, a to nejvíc k neb[ožtíkovi] Mikolášovi Čilíkovi, který toho času víno šenkoval, šli, kdež ne jeden při trunku raněn jsouc, třetí den na marách se stavěl. Jejichžto dušem Bůh rač milostiv býti a je v počet volených svých s[vatý]ch přijíti.

Téhož léta 21. Septembris po páté hodině na noc M. kněz Jan Joachym Smíšek s dobrou pamětí a učiněním pořádnosti skrze kšaft mezi přáteli svými i také věčné fundati při chrámu Páně s[vatý]ch apoštolův Petra a Pavla prostředkem časné smrti z tohoto světa vykročil. V kostele týchž s[vatý]ch apoštolův s nemalým od obecního lidu oplakáním tělo jeho pochováno, očekávajíc veselého a radostného z mrtvých vstání.

Extract kšaftu aneb poslední vůle z svrchu psaného kněze Jana Joachyma Smíška, který hodně a zasloužile k budoucí věčné a neumírající památce tuto uložen jest.

Ve jméno blahoslavené a nerozdílné Trojice svaté jediného věčného a na věky požehnaného Boha Amen.

Já kněz Jan Smíšek, na tento čas farář v městě Soběslavi, jsouce nemocí a trestáním od Pána Boha všemohoucího navštíven

/f. 29/

a znamenaje při sobě jak na tomto světě dnové člověka velmi nestálý jsou, tak že každý, bohatý i chudý, duchovní i světský chtěj neb nechtěj dluh smrti zaplatiti a odsud dle uložení božího odebrati se musí. Jakož i já nevěda dne ani hodiny smrti mé, kdy mě Pán Bůh z tohoto světa povoliti ráčí, aby tehdy po smrti mé mezi lidmi obojího pohlaví a obzvláště mezi přáteli mými milými nějaké různice a nedorozumění o pozůstalost mou nevznikly (čehož pán Bůh ostříhati rač), pročež požívajíc ještě z milosti boží rozumu zdravého a paměti dobré, o jmění a statečku neb nábytečku mém, kterýž od samého Pána Boha z požehnání jeho s[vatéh]o mám, a z věrných prací i služeb mých jej sem ne pro sebe sám, ale i pro ty, kdo mi co dobrého učinil, vytěžil. Takový pořizení z dobrý a svobodný vůle svý činím i kšaftuji takto.

²⁷⁹ 24. června 1640.

²⁸⁰ 11. listopadu 1640.

Předně Pánu Bohu všemohoucímu, Otcí, Synu i Duchu svat[ém]u duši svou milou i tělo svý tak, jakž jsem to obé od Jeho Milosti božské přijal, zase v milost jeho a věčnou spasitelnou ochranu odevzdávám a to v zásluhách syna milého Pána a Spasitele našeho Krista Ježíše.

Dáleji. K záduší s[vatý]ch apoštolův Petra a Pavla tu v městě Soběslavi, kdež tělo mé pohřbeno býti má, tímto kšaftem odkazuji dva groše zlaté po desíti dukátích, kteréž přijaté býti mají vedle conceptu mého mou vlastní rukou sepsaného, a nad tím poručníky činím pana purg[mistra], pány města Soběslavě nynější i budoucí.

/f. 30/

Víceji k témuž chrámu Páně na světlo z fundati ode mě za pět čtvrtí léta zasloužilých něco víc, za každý tejdén toliko tři mše počítajíc poručím 20 kop míš[enských] Fundati.

/f. 31/

[prázdna]

/f. 32/

Cedule na vyzdvižení mlejna Cejnovskýho.

Léta Páně 1641 dne 19. Junii v domě a příbytku slovatné poct[ivosti] pana Jana Roubíka, primátora za purgkmistrství pana Zachariáše Markovskýho, panem purgkmistrem, pány města Soběslavě na místě Víta mlynáře cejnovskýho projednáno jest dílo při mlejně slove Cejnově, Václavovi Rašovcovi, kteréž na schválení jiných mistrův náležitě postaviti připověděl, a to takové. Nejprve bude povinen mlejnici novou z gruntu na srubě založenou a v ní vnitř prachovnu, k tomu sruby na vodě z obou stran, žlaby tři, pouch, stavidla, dvě kola nová, dva hřídele, na srub stavidlo postaviti a mlejnici jakž náleží zavřítí. Potomně mlejn z gruntu nový (kromě hranice, košů, truhel, kol palečnic a stup), krov na mlejně postaviti a pobítí, půdu novou, dveře do mlejna, jako i vokna zdělati, což se jako poctivý zakázal vyplniti. I také to, což by se přitom všem díle za nedostatek nacházelo a jem vykávalo napraviti. Toto pak dle jisté vejminky jemu Václavovi Rašovcovi se povoluje. Když nejprvní mlejn, kterýmž se mlýti mocti bude, na místo spraví, že jeho za dvě neděle mlením k své ruce, a to beze všechny překážky, užívati má, čemuž za práci jeho dáti se má.

Peněz hotových 80 kop míš[enských].

Žita 8 st[rychů].

Sejra 10 lib[er].

Másla 10žejd[líků].

A když se co na to vydá, pro paměť do těchto dcedulí zapisováno býti má. Actum v městě Soběslavi ut supra.

/f. 33/

Léta Páně 1642 dne 13. Martii v plnosti celé poctivé obce města Soběslavě v příčině várek sousedských na novou pořádku snešení takové se stalo. Aby kdo z pánův sousedův celý várky ječný užítí žádostiv jest, měsíčnou cont[ribuci] tuplovanou, a kdo půl várky jmíti má, poloviční platiti povinen byl. Což za některý čas trvalo, ale potomně pro veliké cont[ribuce] nebylo možné tomu zadosti činiti, nýbrž muselo se mohovitostí šetřiti.

Instructi pánům várky rozdávajícím.

My purgkmistr a rada jistým vědomím i celým a dokonalým se pány staršími obecními při přítomnosti celé poctivé obce města Soběslavě snešením, doslejchajíce, že mnozí páni sousedé z navyklosti své bez dobrého povážení rozdávající osoby várek ječných v prvních pořádkách vyšlých i bílých jdoucích sobě v podezření brali a jakoby se jim od nich nějaké zkrácení proti nařízení a usnesení plné obce díti mělo, mnohdykrátě ani pro povinnosti konšelské, ani pro susedstvo neb zasloužilost tudy jich téměř v nižádné počestnosti neb šetrnosti držeti nechtěli. A tak za časté, že skrze to různice a zášti pocházely. I pro přetržení tehdy toho, poněvadž k následující pořádce týchž várek starých a jdoucích bílých v plnosti obce jsou osoby jiné pro správu v rozdávání, totiž urozený pan Maximilián Dekara z Rozenethu z rady a při něm pan Andreas Wolf z starších obecních voleni. Pročež jim od nás se páni staršími obecními tato instructi, vedle kteréžto jak řídití věděti budou, se vydává.

Předně aby oni v témž svém povolání na nižádného, kterého pak koliv souseda, daremný a všetečné mluvení při té práci nic nedbali, ale to vyšetřiti hleděli,

/f. 34/

jak kdo dávno vařil, ten také časněji aby k várci vedle registru buď cele aneb poloviční přijítí mohl. Druhý. Jeden každý soused nádobím svým od kádí a sudův, tak jakž prvotně bývalo, časně se opatřítí má. Jestli by se pak to nestalo, ovšem z příčiny té pro protržení obecního snešení, má jej táž várka minouti dotud, dokud se nádobím nezachystá. A byť i nádobí takové zhotovené měl, bude je povinen, zda li hodné a čistotné jest, týmž pánům rozdávajícím, vykázati. Na obecní pak pod tento den nemá žádný, jako by jeho bylo, vspoléhati [sic], ale sobě v té příčině pokoj dáti. Třetí. Stavení piva v rathauze se zapovídá a pasírovati nebude, ale každý své, buď doma neb u jiného souseda, což i prve bývalo, opatř, protože již prve rathauz velice zanečištěný a dláždění vybořený jest. Čtvrtý. Jestliže by pak který soused (buď on kdo buď) na tom přestati nechtěl, na rozdávající osoby týchž várek spurně se domlouval a várku z moci na nich jmítí chtěl, tehdy oni mají to bez zatajení ouřadu purgkmistrskému přednésti, což bude na uvážení většího počtu zůstávati a v tom se nemá nižádnému folkovati. Nad čímž my chceme a budeme ruku ochranlivou jakožto nad nařízením celé obce držeti. To na potvrzení, že se jinak státi nemá, k této instructi pečet' městskou menší jistým vědomím dali jsme přitlačiti. Jíž dat[um] v plnosti rady 13. dne Martii a[nno] 1642.

Jmenované várky ječné od začátku až do vyjití té pořádky takto svůj konec vzaly, mezi kteréž i jiné na pořádku nepatřící, obzvláště kde se N[ota] B[ene] nacházejí, se zmíchaly.

/f. 35/

Léta Páně 1642 vařili.

Pan Jan Roubík, pan Zachariáš Markovský, pan Pavel Waismon, pan Maximilián De Cara, pan Vincenc Pelikán, pan Jakub Šlechta, pan Václav Buzek.

A[nno] 1643

Pan Václav Bušler, pan Kryštof Buzek, pan Jan Šimků, pan Petr Lekeš, pan Šimon Pekař, pan Jan Ryba, pan Bart[oloměj] Waismon, pan Zach[ariáš] Hoffman, pan Andreas Wolf, pan Jáchym Wolgner,²⁸¹ pan z Šneebergku, pan Adam Korbel, pan Mikoláš Vilhelm, Mariána Sládková, Jiří Kroupa, Dorota Vrabcová, Adam Sládek, Apolena Turková, Jiří Kála, Šimon Trnka.

A[nno] 1644

²⁸¹ Zemřel 30. března 1688.

Alžběta Kocourková, N[ota] B[ene] pan Jan Šimků k svadbě dcery své, Jiřík Buzek, Lidmila Kroupová,²⁸² Vavřinec Špaček, Matouš Kroupa,²⁸³ Barbora Anická, Anna Počtýřka, Judit Špatenková, Václav Fera, Jakub Tichej, Alžběta Študlíková, Jan Klement.

A[mno] 1645

Štěpán Trnka, Vavřinec Sýkora, Saloména Vaštěrálková, Jan Slavík, Bartoloměj Zybon [?], Petr Krejčí, Anna Kroupová, N[ota] B[ene] Bartoloměj Waismon podruhý,

/f. 36/

Andreas Volf podruhý, Zikmund Meryka.

A[mno] 1646

Jan Ježek.

A[mno] 1647, [16]48, [16]49 žádnéj.

A[mno] 1650

Pan Václav Bušler a pan Petr Lekeš že vdávaly dcery. Adam Vejšíra a Mandalena Holceplová na budoucí pořádku (prý) a na tuto předtím nevařila. Judit Špatenková a Alžběta Kocourková zase vařily na budoucí pořádku tím časněji. Pan Jan Hrdlička, Hans Mešer, Cyprián Mráček. Pan Jiří Tymon půl na komín, a nebude li komínu stavěti, tedy na budoucí pořádku. Nestavěl nic. Mikoláš Vlášek. Ondřej Sládek a Anna Vobratánská. Václav Vobratánský celou, totiž půl na vystavení domu a půl na pořádku. Pavel Ježek a Jakub Sýkora. N[ota] B[ene] pan Andreas Wolf potřetí, Jiří Stromeck, Šimon Plíhal a Jan Kavík.

A[mno] 1651

Mikoláš Štorkán a Juliána Čapková, Matěj Kopr a Michal Pekař, Šimon Lekeš a Matěj Tichej, Jiří Kloboučník, Pavel Kolář a Jan Lazebník, Petr Zvoník a Jan Bednářů, Linhart Míka a Vít Sklenář, Vít Jelínek, Jiří Skřivan a Anna Soukeníková. N[ota] B[ene] Mikoláš Vlášek podruhý a Adam Vejšíra na budoucí pořádku. Pan Bart[oloměj] Waismon na vyzdvížení marštale pro přesporní lidi a Mariána Roubíková na spravení domu kroupovskýho. N[ota] B[ene] pan Mikoláš Vilhelm k svatbě dcery své.

/f. 37/

²⁸² Zemřela 15. prosince 1682.

²⁸³ Zemřel 23. září 1684.

N[ota] B[ene] pan Václav Bušler potřetí na budoucí a Pavel Chládek na tuto jdoucí pořádku. Jakub Kála a Maruše Punčochářka poslední na tuto pořádku.

Léta 1645, první tejdén v postě svedena bitva s lidem švédským u Jankova.²⁸⁴ Kdež J[e]ho M[ilosti] C[ísařská] armada ponejprve victorii míti počínali, ale vidouce to lid švédský, rychle pakáže nastražili a tu někteří, obzvláště Charvátí, nechaje potýkání na straně, do týchž pakáží se dali, skrze což bitva ztracena a velmi mnoho lidu z obojí strany, obzvláště pak císařského, na place zůstalo. Přitom také generál Kecz,²⁸⁵ budouce u nějakého mušketonu v prsy střelen, zabit. Hrabě Brog, o kterém se mnoho chvály dávalo, že dobrý soldát byl, raněn, do Tábora jako i Kecz přinesen a do dvanáctého dne živ byl. Generál Horczfeld²⁸⁶ zajat, nebo když mu meč na srdce postaven byl, kvartýru žádati musel. V Jihlavě dlouhý čas v arestu zůstával, až potomně na parolu s hůlkou do Tábora²⁸⁷ propuštěn. Generál Zahrádecký²⁸⁸ též zajat a generál Johan Devert²⁸⁹ od lidu bavorského, když pod ním kůň zastřelen a on od jednoho rejtara spěšně jiného sobě daného měl, vidouc, že jinak býti nemůže, bez klobouku s nemalou žalostí lidu zavedeného pryč ujel a do Tábora přijedouc

/f. 38/

na poštu vsedl. Švéda pak, majíce všudy pasy otevřený, pořád dále šel, až se k Jihlavě dostal, jemuž se Jihlavci silně brániti počali i také něco lidu ranili, on ale v patalích stoje, do města trubače poslal a gruntovně, zdali se brániti nebo město zdáti chtějí, věděti žádal. Což Jihlavčané při sobě bedlivě pováživše, město zdali a mnoho tisíc rance složití museli. A jak jest hospodařil, toho ubozí sousedé, ano i obyvatelé neřkuli Markrabství moravského, ale i Království českého dobře zakusili. Když buď

²⁸⁴ Bitva byla svedena 6. března 1645 u Jankova na Benešovsku.

²⁸⁵ Jan Götz byl od roku 1625 v císařském vojsku. Roku 1635 byl povýšen do hraběcího stavu. Roku 1644 bojoval v Sedmíhradsku proti Rákoczymu. V bitvě u Jankova velel císařské jízdě a na počátku bitvy padl; *Ottův slovník naučný* X, s. 369.

²⁸⁶ Melchior Hatzfeld byl polním maršálkem. Roku 1641 byl povýšen na hraběte z Hatzfeldu a Gleichen. V bitvě u Jankova pokračoval ve velení po smrti Götze a byl zajat švédským generálem Lennartem Torstenssonem. Zemřel roku 1658; *Ottův slovník naučný* X, s. 955.

²⁸⁷ Město v jižních Čechách.

²⁸⁸ Václav Zahrádecký ze Zahrádek byl nejvyšším velitelem císařské armády v bitvě u Jankova; *Ottův slovník naučný* XXVII, s. 373.

²⁸⁹ Johann de Werth byl za třicetileté války ve službách císaře Ferdinanda II a Ferdinanda III. Roku 1638 byl zajat výmarským knížetem Bernardem a roku 1642 byl vyměněn za švédského generála Gustava Karlssona Horna. Později byl povýšen na generála jezdeckta; Petr KLUČINA, *Třicetiletá válka*, s. 383.

pro contributi neb šancknechty vždy oheň a meč se předstíral a na tom dosti nejsouc, kde partaje docházely, tedy tu neřku li obilí, ale i dobytka se nechybili. Přičemž také zarazili sobě (pro svý lepší fortele a ubohých lidí lepší šicunk) peleše na Brtnici,²⁹⁰ v Žirovnici²⁹¹ a Telči,²⁹² dokud se to drobet neusadilo. Někteří páni obyvatele do Jihlavy, Žirovnice pro švédský lid contribuívovati a J[eho] M[ilosti] C[ísařské] lid v Táboře a Budějovicích²⁹³ vychovávati museli. Kdež nejodporněji přicházelo, když do těch všech míst šancknechty každo týhodně vypravovati museli. I nemohouce se Pán Bůh dáleji na takovou nepravost, které vypsati možné <dáleji> není, dívati a naříkání ubohých lidí poslouchati, ve třech letech generál Pucham,²⁹⁴ nejvyšší šnajdau a Suha [?] lid nepřátelský v Jihlavě oblehli, silněji dobývali a v ničemž nelenovali, tak že po zabití v městě comandanta acordem vzata jest. Což se vše z písniček tuto pro budoucí, kteří o tom slejchati, ale na grunt přijítí moci nebudou, vejspaných [sic] obširněji vyrozumí.

/f. 39/

Píseň o nešťastně svedené bitvě u Jankova, totiž a[nno] 1645 první tejdén v postě. Zpívá se jako ach nastojte běda, žena mě v krčmě hledá.

Smutnou lamentati na neštěstí zlostné fortuny musím žalovati, kterážto svou falešností mnohé přivedla v neštěstí, beze vší lítosti.

Těm, jenž jí sloužili, svou naději a své štěstí na ní zakládali, důstojnost jest slibovala, stříbra, zlata podávala, volovem platila.

Patřte, kde se poděl z Valdštejna kníže frýdlantský,²⁹⁵ který se slávou stkvěl, ten mnohé země projížděl a pevná města obdržel, štěstí veliký měl.

Udatně bojoval s Švédou, s Francouzem, s kurfiřtem silně se potýkal, za to mizernou odměnu, když chtěl pokoušet fortune, zabit partázánou.

Dál poslyšte novin o truchlivém naříkání přeudatných hrdin těch, jenž jminulého roku u Jankova svých životů nastavit museli.

²⁹⁰ 10,5 km od Jílového.

²⁹¹ 3,5 km od Počátek.

²⁹² Město na jihozápadní Moravě.

²⁹³ České Budějovice, město v jižních Čechách.

²⁹⁴ Jan Kryštof Puchheim (1615-1657). V císařských službách. U Mělníka byl roku 1639 na pět let zajat. Po propuštění bojoval po boku Jana Götze proti Rákoczymu. Roku 1647 dobyl nad Švédy zpět Jihlavu; *Ottův slovník naučný* XX, s. 970.

²⁹⁵ Nejspíše se jednalo o vzpomínku na slavná vítězství císařského vojevůdce Albrechta z Valdštejna. Roku 1634 byl společně se svými nejvšrnějšími zavražděn za tajné vyjednávání se Švédy; Petr KLUČINA, *Třicetiletá válka*, s. 377.

Generál Kec²⁹⁶ první, kterýž se choval hrdinsky v sedmihradské zemi, slibovala mu fortuna, že to štěstí u Jankova s ním se potkati má.

Začala troubit marš, dodávala mu smělosti, přemejšlela jináč, když mu troubila trarara, rychle kolem zatočila, z kusu jej trefila.

Vznešený hrabě Drag, ten vždy věrně a udatně měl s nepřítelem boj, svých soldátův napomínal, zmužile srdce jim dával, vítězství sliboval.

Hotov jsa umřítí pro císaře Ferdinanda,²⁹⁷ život svůj ztratiti by Bohu věrnost zachoval, v tom boji s jinými zůstal, smrtí to dokázal.

Pikolomin²⁹⁸ mladý svým hrdinským rytířům smělosti podával, tu také spolu s jinými kavaléry udatnými zahynul v tom boji.

Těž generál Harczfeld,²⁹⁹ slavný udatný hrabě, jenž tu lid spravoval, od jedné druhé v klidu trope [sic] objížděl lid, dával srdce, oficíry těšil.

/f. 40/

Ale než je objel, regiment v svých rukou majíc, směle do bitvy jel, kterak ta zrádná fortuna rychle jest ho polapila, nepříteli dala.

To vida ten slavný, v bitvách, v šermiclych [sic] zběhlý, králi pánu věrný, chtíc své soldáty zastati a s nimi boj obdržeti, volil život dáti.

Než že to nemoh mít, nýbrž jak jest mu sedlo, tomu musel svolit, rychle od nich byl popaden, na srdce meč mu postaven, žádal kvartýru mít.

Slavný pak Hons Devert,³⁰⁰ jenž šermiclův povědom jest, ten stárou kuráž měl, potom v svém šaršírování [sic] trval tu do té hodiny před nepřítelem svým.

Na střelbu nedbal nic, která z postraních vrchů šla, hrozného zvuku, na zpátek bylo coufání, pěší i koňmi padání, žalostné skonání.

Těla zbitých v poli ležely jako špalkové, kdož je viděl koli, nemohl nežli splakati, vida je v krvi ležeti, ach vrtkavé štěstí.

Kdož by zaplakati neměl tolik vzáctných pánův, smrti litovati, neb ta fortuna nešťastná k smrti přivedla hejtmana, fendrycha, lajtenondta.

Tak že potom vidouc ten vzáctný kameder Hans Devert,³⁰¹ tu žalost před sebou majíc, jaké jest bylo střílení, od kusův velké hučení, dosáh boží pomoc.

²⁹⁶ Císařský generál Götz.

²⁹⁷ Ferdinand III. Habsburský

²⁹⁸ Nejmenovaný příslušník rodu Piccolomini.

²⁹⁹ Císařský generál Hatzfeld.

³⁰⁰ Johann de Werth.

A co pak prostého lidu jízdného, pěšího jest pomordováno, politujíc ho ó Bože sám, pokoj svatý ráč dáti nám, přijmiž do nebe sám.

S tím se s vámi žehnám, moji soldáti milý, chrániž vás Pán Bůh sám, kde se koliv obrátíte, na mne věrně vzpomínejte, srdce mějte smělé.

Litujte mladosti, litujte udatnosti tolik vzáctných pánův, kteříž jsou života svého opovážili milého, fortuně k libosti.

Fortuno vrtkavá, kdyžs tak velmi ošemetná, kdož ti věřiti má, nešanuješ knížat, pánův, všechněm činiš konec náhlý, do hrobu pomáháš.

/f. 41/

Píseň druhá o nešťastném vzetí skrze lid švédský města Jihlavy a potom zase vysvobození z toho těžskýho [sic] jha skrze generála Puchama³⁰² s lidem J[eho] M[ilosti] Cí[sařské]. Na melodii Kristián, král denemarský.

Ó Jihlavo, město milá, slavnější jsi prve byla, svou podstatu jsi ztratila, cos prv sobě shromáždila.

Bohatství, statky veliké, o všeckno skrz zhoubce lide ty Švédy zlý, nepřáteli, pobrali ti v malé chvíli.

Tvé krásy nešanovali, když od Jankova přitáhli, Durftersöhn³⁰³ s silou a mocí, obleh valem město v noci.

Když k městu trubače poslal, co míní činiti se ptal, brániti se neb město vzdát, že nebude dlouho meškat.

Silně se nejprv bránili, některé směle ranili, Švédi v svých patalích stáli, na střelbu jich nic nedbali.

Když nemohli odolati, počali s ním acord bráti, Egr jich lepší se radil, kterak by město v tom dobyl.

Hned jim klíče odevzdali, do města houfem se hnali, všechněch domův se zmocnili a nad nimi pány byli.

V tom rancírovat musili, mnoho tisíc jim složili, podle moci vše se dalo, málo co komu vostalo.

Jak měšťané, tak sedláci šli šancovat velkou práci, z mnoha mil chodit museli nebo pálením hrozili.

³⁰¹ Johann de Werth.

³⁰² Císařský generál Jan Kryštof Puchheim.

³⁰³ Švédský vojevůdce Linnardt Torstenson.

Plochouzy velké stavěli, na příkopích zakládali, co sobě jenom smyslili, k vůli jim dělat musili.

Profiantu dodávali, k tomu voly, krávy brali, ještě na tom dost neměli, i peníze jim dávali.

/f. 42/

Nástroje velké dělali a k bránění se chystali, střelby z moždířů, z mušketů, k tomu také z velkých kusův.

Silné partaje z města šly, rovně navštívily i vsi, s císařskými se honily, mnohé zajaly, pobily. Dost často šarširovali, okolo města se honili, když nemohli obdržeti, museli zas zpátkem jíti.

V městě též škodu činili, pěkných domů pobořili, na miliony, na tisíce škod nadělali i více.

Které domy pobořili, do šanců nosit musili, k tomu i o hrdlo lidé přišli, k zasypání, bídě. Jak přespólní i domácí státi museli v té práci, však dost aby Turci byli, nemilostivě je bili.

Začali sobě dlouhý být, Pán Bůh sám nechtěl toho mít, smejšleti o sobě mnoho, pošlat je jim žalost z toho.

Nepravost se rozmáhala, dost dlouho tři léta stála, jak sami chtěli dělali, na žádného nic nedbali.

Když nemohli odolati, začali hned zle dělati, pálili vesnice, dvory, a to císařským navzdory.

Vše z božího uložení, Pán Bůh shovívá na zemi, nás potěšil zarmoucené, nepřítel prýč zažene.

Nemohl se déle dívati, ale ráčil je zahrnati, naše ty zlé nepřáteli, neb jsme se jich všickni báli.

V tom přitáh generál Pucham,³⁰⁴ obleh Jihlavu ze všech stran, ku pomoci šnajdou Suha, přišel na ně strach a hrůza.

/f. 43/

Ležení sobě zdělali, přitom města dobývali, strojili se k tomu pilně, tlačili na šance zdi silné.

³⁰⁴ Jan Kryštof Puchheim.

Strojili se k dobývání bez odkladu a meškání, nejprveji k šturmu [sic] hnali, aby Švédy varovali.

Velkých šanců nastrojili, na plochouz kusy vozili, laufgroby majíc hluboké a k tomu granáty prudké.

Velké kusy založili, do pole se položili, maje dost pěšího lidu, každý musel stát v svém klidu.

K šturmu hnali, dobývali, z obou stran se mordovali, nejprve je z šancův vyprali, aby se ke zdem dostali.

Švédi se silně bránili, mnoho soldátů ranili, někteří v šancích zůstali, než se do města dostali.

Střelba ve dne v noci hrubá, šla ze všech stran velmi ztuha, na všeckny strany bouchání, v mnohým žalostné skonání.

Nemohli dostat pomoci, bránili se ve dne v noci, nejvyšší oficír, soldát rovně tu musel svůj krk dát.

Šnajdou od šibenice prášil, nepřitele v městě strašil, přišla na ně žalost velká, když jim zabili comedanta.

Ihned přestali střílet a žádali acord míti, neb již byli unavení, celé radosti zbavení.

Město císařským vzdávali, za quartýr Puchama³⁰⁵ žádali, oficír též major nižší, byli všickni velmi tižší.

Nebo se císařských báli, aby jich nezmordovali, žádal tu každý quartýr mít, museli všickni z města jít.

/f. 44/

Zbraně, kusy i municie, nechali muškety všeckny, co sobě prv nahonili, přišli o to v malé chvíli.

Připravili mnohé lidi do nouze, psoty a bídy, o zdraví též i o statky, že mnozí přišli na zmatky.

Některým pobrali voly, jiným obilí z stodoly, vymlátili a pobrali, že prázdné párně zůstaly.

Dobrou jich památku máme, všeckno dobré jim žádáme, aby se k nám víc nevrátili, rač to dáti Bože milý.

³⁰⁵ Jan Kryštof Puchheim.

Po této zdejší neřesti, rač nám propůjčiti štěstí, potom za dnův našich pokoj, dejž Bože, ať pomine boj.

Tak abychom tě chválili, a jméno tvé velebili, zde časně a potom věčně, rač to dáti Pane Kriste. Amen.

Téhož léta 1645 při času s[vatéh]o Václava,³⁰⁶ když silné partaje švédský sem tam se potulovaly, přimarširovalo do města čtyry regimenty lidu J[eho] M[ilosti] Cí[sařského] nejvyšší litých [sic] mladý Kecz,³⁰⁷ Mirko a Basampír.³⁰⁸ Ihned rathausu, pivovara i spilky s pivem, co navařeného bylo, se zmocnili. V rathauze nahoře všeckno přeházeli, co se jim líbilo, pobrali. V pivováře pod tu hodinu víceji vařiti se nemohlo, nýbrž možnější sousedé do Veselí³⁰⁹ a jinam pro piva jezdili, že mnozí potřebným sousedům po své vůli prodávali. An sice od markytánu máz piva za 12 kr[ejcarů], žejdlík páleného za 30 i 36 kr[ejcarů] bráti se muselo a i některý domácí vinopalky po 18 a některý po 21 kr[ejcarech] žejdlík takovýho dávali. Z pivovara do sklepa

/f. 45/

obecního díru prolámali, tam též co bylo pobrali, ale buď Bohu chvála, na velkou pečeť (která na to štěstí předtím pod almaru zastrčená byla) netrefili. S sousedy zle nakládali, tak že jich mnoho z domův odejiti muselo a v té ulici začnouce od p[ana] Víta Jelínka až pod vobratánskou ani jednoho suseda v domě nezůstalo. Dokud který sused co měl, jim dal a kupoval. Když pak to vyšlo, dobytek zbili a snědli, tak že chtěj neb nechtěj, musel ustraniti.

Fara toho času sousedům dobře sloužila, že se aspoň tam v tichosti však schrániti mohli. Sice ze brány pro varty bez fortele těžce vyjiti bylo. Rathauz i pivovar mohlo dobře fraj zůstati, jenom aby se salua quartie časně byla vyžádala. Ale pro veliké obtížnosti, an v mnohých domech po celé companii stáli, na to se nepřišlo a mezitím také co na sladovnách sladu bylo, nápodobně z koleje obilí všeckno roznesli a rozebrali. Když pak se již v městě sousedům přecházelo a i kdo co z okolních susedů neb sedláků sobě do města schovati dál, vytrávilo, tu na futráže, kde se jim líbilo v nejbližejí bylo, jeli. Co

³⁰⁶ 28. září 1645.

³⁰⁷ Jan Zikmund Götz, syn Jana Götze, který padl v bitvě u Jankova. Byl císařským podmaršálkem; *Ottův slovník naučný* X, s. 369.

³⁰⁸ Nejmenovaný příslušník francouzské šlechtické rodiny Bassompierre.

³⁰⁹ Veselí nad Lužnicí, město v jižních Čechách.

zapopadli, buď od dobytka i šatův, brali a věčím [sic] dílem, kde jednou byli, již podruhý tam proč víceji jeti neměli. Ale mirkovský regiment však co v osmi dnech pryč marširoval, nežli druzi tu zůstali, až ve čtvrtek před jarmarkem sva[to] kateřinským³¹⁰ k Telči se hnuli a jí dostali. Ubozí sousedé pak nadějíce se, že již toho převelice těžkého zla zbaveni jsou, zase se každý k svému příbytku jako pták k hnízdu navrátil a sobě drobet jako pooddech, i taky jarmark držán byl. Však v naději zmejeni byli, nebo u večer o jarmarce asi

/f. 46/

v jednu hodině [sic] na noc něco comendýrovaných a při nich věčím dílem pacholci do kvartýrů předešlých se navrátili a po nich třetí den (mimo regim[ent] mirkovský) všickni se najíti dali a tu až do s[vatéh]o Martina³¹¹ leželi. Toho štěstí Soběslav mezi všemi jinšími téměř nejlepší památku má. Jinším soldátům přece sousedé, ač dosti obtížně, dávali, ale tuto napořád, co se jim natrefilo, všeckno sami brali.

Léta Páně 1648 dne 22. Martii jedouce okolo města 20 formanův k Černovicům³¹² a majíce při sobě v konfoji jistý díl mušketýrův, za Novákovíc 40 rejtharův ze špitálek na ně vsadilo. Kdež jeden mušketýr kulkou z mušketu jednoho rejthara z koně srazil a ten, ačkoliv dosti místně v hlavu, až mu mozek vylezl, hozen byl. Však přece od 17 hodin až do západu slunce na Samuelčiným poli ležíc, živý zůstal. A potomně od nějakého podruha Lajbšice u božích muk, jdouce ke Zvěroticům,³¹³ nedaleko odtud pochován. Smiluj se P[ane] B[ože] nad duší.

Téhož léta dne 9. Junii J[eho] M[ilost] C[ísařská] Ferdinand třetí sem přijeti, přes noc zde ložirovati a potomně ku Praze cestu před sebe vzíti ráčil. Kterýžto příjezd J[eho] M[ilos]ti do Prahy, kdyby ochrany boží nebylo, byl by se brzo nešťastně stal nebo

/f. 47/

³¹⁰ Svátek sv. Kateřiny připadl na 25. listopadu 1645.

³¹¹ 11. listopadu 1645.

³¹² Černovice, městečko v jižních Čechách.

³¹³ Ves 2 km od Soběslavi.

N[ota] B[ene] nešťastně a nenadále v témž 1648 roce na den svaté Anny, to jest 26. Julii, právě na svítání, Khynyksmark³¹⁴ s lidem švédským Malou Stranu skrze zradu vzal. Kdež jak jest hospodařil a potomně v jakým velikým nebezpečství Starý i Nový Města pražský až do památky Dušiček³¹⁵ postaveny byly, z teď nížeji položených žalostnivých písní gruntovně vyrozuměti se může, které pro nepovědomost toho budoucím potomkům tuto vepsané a vložené jsou, aby tím snázeji nevypravitedlná věrnost J[eho] M[ilosti] C[ísařské] a zase od J[eho] M[ilosti] C[ísařské] dáleji též proti té věrnosti veliká milost seznati se mohla.

První píseň, která se zpívá jako Ó můj hospodine etc.

Ó Čechové milí, patřte a pohled'te, jak velké soužení na tom bídným světě rok od roku přichází, blíží se k nám den soudný, blízko za dveřmi jest.

Ó České království, což jsi zplundrováno na vše všudy strany, v niveč obráceno, zahrady i chmelnice, vinohrady, štěpnice, z gruntu vyvráceno.

Jakož letošního roku co se stalo na den svaté Anny,³¹⁶ v pravdě vykonalo, čehož jsou se nebozí, přesmutní nenadáli, by hosta dostali.

Ó knížata, páni, hrabata, měšťani, ze sna se probud'te, nepřítelé máte, brzo právě k svítání přijel jest na Hradčany, co se s vámi děje.

O tom nevěděli malostranští páni, aby panské domy všudy vytloukali, tu boží dopuštění bylo, hrozné střílení, bránit se počali.

Na vše všudy strany pláč, velké kvílení, po vší Malé Straně rukama lomení, jak domy zotvírali, zámky, truhly zloupali, všechno jim pobrali.

/f. 48/

Neb sme my se smutní toho nenadáli, abychom o všechno přišli okamžení, jak stavu i panského, tak stavu rytířského, také i městského.

Nejvyšší Khönigsmark od švédských rejtarů, když jest naskrz projel všechnu Malou Stranu, kázal hned most zavřít, na něm šance dělati, vartou osaditi.

Po poledni právě nejvyšší Khönigsmark zámku se jest zmocnil a jej opanoval, residentí císařské vážil jest sobě lehce, co je škod nadělal.

³¹⁴ Jan Krystof Königsmarck (1600-1663). Na počátku třicetileté války byl v císařských službách a roku 1630 přešel na švédskou stranu. Od roku 1636 byl plukovníkem. Jeho jméno je nejvíce spojováno s dobytím Prahy 26. července 1648; Petr KLUČINA, *Třicetiletá válka*, s. 399.

³¹⁵ 2. listopadu 1648.

³¹⁶ 26. července 1648.

Obrazů posvátných málo sobě vážil, boleslavský obraz na posměch vystavil a to Marie Panny byl jest jim všem neznámý, jemu se rouhali.

Všechny všudy v zámku kostely obloupil, kalichy, monstrance, ctiborium také, směl se věci posvátných dotejkali rukama, nemůž křesťan být.

V kostele strahovském svatého Norberta tělo kázal vzíti, jestit věc jistotná, truhla v celosti není, stříbro všechno zloupli, z Čech je pryč vyvezli.

Jak přepěkných kusů dostal jest v rychlosti, prachu, kulí, kulek, volova v hojnosti, několik set soldátů, dostal jest i mušketu, munice v hojnosti.

Na tom Šindrbergku kusy veliké měl, a k Mostecký bráně přední silně střílel, kteráž pěkně stavěná, kunstovně udělaná, na skrz ji rozstřílel.

Boží umučení jak na mostě stálo, před kolikas lety bylo obnoveno, z kusu dolu sražený, jenom kus kříže stojí, všechno rozstřískaný.

I ten překrásný chrám, kostel jesovitský³¹⁷ přes dvacet nedělí nebyl odemčený, nemohli v něm svobodně mše svaté sloužit ve dne pro velké střílení.

Věže a vodárna staroměstských pánů od ohně nedávno vzala velkou škodu, byla zas vystavená a pěkně udělaná, znovy [sic] vzala zkázu.

Mnoho množství set ran z kusů jest stříleno k Staroměstský věži, vodárně stříleno na skrz všudy ze všech stran, prostřílená sem a tam, chránil ji Pán Bůh sám.

Podobně vodárna také Novoměstská 170 ran z kusů vydržela, kterouž nemoh roztlouci, musil ji tak nechati, kusy pryč odvésti.

Vzáctný pan falckrabě spolu s Witenbergkem³¹⁸ přitáhli na pomoc

/f. 49/

s pěchotou, rejtarstvem, švédský pěchoty jeho na letních mezi šancí všudy plno stálo.

Mezi všema všudy regimenty slavné povstalo troubení, bubnování zvučné, falckrabě pána svého příjezdu veselého vítali ho mile.

Veliké tažení měl od Holešovic, rejtarstvo pak jeho v velikých švadrových skrz Vinotice sou táhli, ležení si dělali až k Židovské peci.

Švédská pak pěchota ležení své měla mezi Vinohrady a vrchy ležela, modré, bílé a žluté praporce rozvinuté z daleka viděli.

³¹⁷ Jezuitská kolej s kostely sv. Klimenta a sv. Salvátora na Starém Městě pražském.

³¹⁸ Švédský generál Arvid Wittenberg. Přispěchal na pomoc Königsmarckovi 30. července a oblehl pravý břeh Vltavy; P. BĚLINA, *Dějiny Prahy I*, s. 386.

Kdež na všechny strany všudy se šancoval, proti všem třem branám šance velké zdělal, by mohl z kusů stříletí brány, zdi rozválet, o to usiloval.

Velkejch sedm kusů proti koňské bráně, z nichžto přenáramně do ní střílel silně, všechna jest rozstřílená, není k sobě podobná, bez makovic stojí.

Žalostiví patřte na to, ó křesťané, jak jsou bašty i zdi městské rozvalené, jest se nač podívati, nemůž se než splakati, žalostivá chvíle.

Nemohla obstáti ani Hořská brána, z granátův velikých jestit rozstřískaná, Pořícká brána taky musela upadnouti, když jesti střílel k ní.

Na 16 sáhů měl zdi rozvalené, na kolika místech miny založené, který velkou prudkostí rozválely zdi, dosti nebylo k platnosti.

Naši chudobice všechny rozbořili, okolo městských zdí domů nenechali, v zahradách šancovali, sruby velké dělali, aby se bránili.

Smutný žalostivý den byl, přenáramně stejskalo se jemu býti na tom světě, protože jsi bezpečně jíti nemohl po městě pro velké střílení.

Veliký chrám Páně svatého Jindřicha, jenž byl založený od čtvrtého Karla, z kusů všechen prostřílen, sloup jeden jest poražen, velkej kus klenutí.

Kdo by litovati neměl chrámu Páně, aby měl kamenný srdce v svém životě, kde veliký oltář stál, z kusů všechen rozstřískal, malý jeden taky.

/f. 50/

Tu páni hrabata i stavu panského, že dobře nebude, patřili jsou na to, jak na vše všudy strany z kusů stříleli do Prahy velkejmi koulemi.

Generál pan hrabě Conte,³¹⁹ ten vzáctný pán, soldátů, měšťanů pěkně napomínal, by hrdinsky, zmužile bránili se udatně, pochvalu zejskali.

V městech pražských všudy plno vojska stálo, pěšího, jízdného se zbraněmi bylo, neb z moždířův velikých počal střílet do Prahy granáty velkými.

Kdež to pan falckrabě i také Wittenbergk proti Bresu stáli, vybraná pěchota, kteří k šturmu běželi, horskou bránu dostali, brzo z ní musili.

Císařští soldáti, jakž o tom zvěděli, že švédská pěchota Horskou bránu mají, hned smůlu, síru, slámu házeli mezi bránu, tak ji zapálili.

³¹⁹ Zřejmě se jednalo o císařského generála, polního maršála hraběte Rudolfa Colloredo z Walsee (1585-1657). Zároveň byl velkopřevorem maltézského řádu; *Ottův slovník naučný* V, s. 518.

Kdož pro prudkost ohně obstáti nemohl, koho oheň zastih, musil tu zhynouti, některej hlavy, ruky neměl jest ani nohy, ležel tak opuchlý.

Z švédského ležení ze čtyř stran jsou táhli, naproti městským zdem všudy se stavěli, chtíc Prahy dobývati, sobě košťovávati, jak jim padne štěstí.

Z obojí pak strany střelba převeliká na obě dvě strany byla neslýchaná, smolný věnce házeli, na švédský lid padaly, kde laufgroby měli.

V klášteře i mniši bezpeční nebyli, nebo na vše strany velké lermo měli. Jesoviti, študenti, magistrové, doctoři silně se bránili.

Měšťští řemesníci i obyvatelé, kupci a handlíři, táhli naň vesele, by se pomohli bránit a svých statečků hájit, manželek i dítek.

Soldáti císařští, také i měšťané, silně se bránili, i obyvatelé, židovské pokolení muselo jít se zbraní, ač dosti neradi.

Na Starým, na Novým Městě šturmovali, i na velké zvony bili, tloukli, prali se zbraněmi, běželi pro mladost i pro starost, kdo jen měl s čímkoli.

V neděli hned z rána pořádně k šturmu hnál, mezi zdi a šance švédský lid se dostal, tu boží dopuštění bylo na všechny, strany krve vylévání.

Z velikých moždířův kamením je střílel na domy padalo i na lidi také

/f. 51/

zbil, schromil lidu dosti, přivedl do žebroty, bolest nad bolestí.

Víc než přes poledne stále jsou se bili, císařští soldáti ustoupit nechtěli, měšťané silně stáli, hrdinsky se bránili až do umdlévání.

Však jest na to patřil falckrabě generál, že švédská pěchota stojí jako skála, co je jich postřeleno, zbito, pomordováno, jako špalky leží.

Po tý pak krvavý lázni, na druhý den kdo naživě zůstal, byl z toho potěšen, manželka radost měla, že zdravého manžela před sebou viděla.

Švédských pak soldátů víc než dva tisíce a co poraněno jest jich mnohem více, neb jich nelitovali, quartýru dát nechtěli, zahynout musili.

Jmenovitě na den památný Dušiček³²⁰ falckrabě od Prahy maršírovat musel, neb nemohl nic svéstí, klad sobě za neštěstí, nám slavné vítězství.

Po vítězství slavném Pánu Bohu svému z takovýho daru děkovali jemu, že nás ráčil chrániti, nepřítel zprostiti, vzdávali mu chválu.

³²⁰ 2. listopadu 1648.

Z kostela velkého svatého Jindřicha s procesím slavně šli, do Starého Města v Tejně velkým kostele mše s[va]té jsou sloužené za ty těla zbité.

Když nepřítel odtáh, lidu na tisíce z měst pražských běželo tam se dívající za město, kde ti zbylí leželi jako skoti, čistova nit nazí.

Císařského lidu, také i měšťanů, všechněch všudy spolu i obyvalelů přes dvacet tisíc bylo, kromě lidu prostého, co zraněno více.

Sedmnácte tisíc ran, osm set některá z kusův střelby jest dal na ty obě města, chtíc města pokaziti, měšťany s prstí zmásti, neměl toho štěstí.

Ó Kriste králi náš, rač nás uslyšeti, pokoj v české zemi rač nám způsobiti, císaři křesťanskému, králi pánu našemu, srdce obměkčiti.

By knížata, páni spolu se smířili, v lásce a svornosti do smrti bydleli, Pánu Bohu sloužili, z toho se radovali až na věky. Amen.

/f. 52/

Druhá píseň aneb Lamentati města Prahy. Na melodii Kristián král denemarský.

Ach já přešťastná dáma, vlastní jméno majíc Praha, čehož sem dočkala smutná, ach škoda, že sem samotná.

V české zemi nejpěknější, byla též nejvznešenější, jsouce paní všech jiných měst, od nich mi se činila čest.

Neb hlavou království všeho nazvali jsou mě českého, toho titule jsou mi přáli, ve všem všudy zvelebili.

Tak že sem nic neoddalá, řížským [sic] městům jsouc podobná, ve všem všudy i v bohatství, ach běda jaké neštěstí.

Na mě nenadále přišlo, ó miserabilis fortuna, proč se tak brzy změnila, žes tak kolem zatočila.

Abych v takové neštěstí upadla a v posměch lidský, snášela takovou škodu na sobě také i v lidu.

Na mě připadlo nynější, totiž rok čtyřicátý osmý, v němž má chvíle konec běře, slávy se mě umenšuje.

Skrz nepřítel zlostného, Khönigsmarka ukrutného, generála Wittenberga, v tej executi consorta.

Ti jsou, jenž mě mojí krásu berou, věže, domy, z kusů boří, zdi, střechy vznešené, pálí ohněm, chtíc ze mě.

Popela si nadělali, do gruntu v nic obrátiti, vzíti mocně mou korunu, ach jakou já snáším bídu.

Přenešťastná dnem i nocí, nemaje boží pomoci neb moje municí všeckna nepříteli v ruce přišla.

Nevím, jak i Malá Strana, residenti Ferdinanda, pána mého vznešeného, toho jména již třetího.

/f. 53/

I domy vznešených pánův, knížat, hrabat i rytířův v rukou nepřátelských stojí, nad čímž mně mé srdce bolí.

Ach bolí, bolí velice, se mnou celá země pláče, že tak ničemně pevnost svou ztratila jsem, Stranu Malou.

Ó Colloredo regente,³²¹ nejpřednější comendante, cos jim toho času myslil, žes tak slabě zaopatřil.

Varty na šancích a branách, vůkol Malý Strany přitáh, zdažs nevěděl, že si slíbil, přísahou toho potvrdil.

Císaři pánův mocnému, že chceš opatrovat Prahu, bedlivě v noci i ve dne, brániti od nepřítele.

Toho jsi pak nedovedl, proto že jsi nedbalcem byl, lépes dal pozor na skleničky, nežli na šance, zdi městský.

Milejší bylo víno nežli pověst, dobré jméno, žádnýs auisi nevěřil, že pravda není, taks pravil.

By nepřítel měl ku Praze jít, nedal si sobě slova říct, místo runtu pankets držel, a s dámami kratochvíl měl.

Majíce naději v šance, všaks musel jíti do tance, v neděli na svatou Annu,³²² až k Zbraslavskému přivozu.

Jako nějaké pachole, to až k Vyšehradské bráně, šel jsi pěšky, jezdíc prve, hle k čemu ta tvá naděje.

Přivedla také v oufání nebos musel vinicemi utíkati k své starosti, zdalis neměl lidu dosti.

V pravdě Colloredo milý, žes jim neporučil v zbrani do šanců jít, města bránit, nepříteli na odpor být.

³²¹ Hrabě Rudolf Coloredo z Walsee.

³²² 26. července 1648.

Měl jsi ho dost, však těžko bylo opustiti dobré víno, zanechal si

/f. 54/

svou commendu, kterou jsi měl při tom lidu.

Pročež pro dvě tři sklenice, ztratils statku na tisíce, jak svého, tak i lidí jinších, z čehož nepřítel má svůj smích.

Jsouc v císařský residenti, vlastní pražanův municí, města jim kusy plundruje, žádnýho nic nelituje.

Jaké z toho naříkání povstává, pláč a kvílení, nejednomu jest známe to, ach nešťastný Colloredo.

Pohled' jak nedbanlivost tvá, mnoho zlého jest příčina, jak Praha přichází v zkázu, trátí královskou korunu.

Statek měšťanům se bere, bohatství ven vyvozuje, zdi, brány na zem padají, od střelby velké klesají.

Ouzkost mezi lidmi vznikla, ano nejedna panenka o svou poctivost přichází, aniž se i mně v tom chybí.

Jaké na pomstu volání, od nebožátek se činí, každý to může rozsoudit, tobě však jestit nač myslit.

Colloredo commendante, mně celé Prahy regente, jak budeš odpovídati, počet z toho vydávati.

Před Bohem i před císařem, jenž jesti tvým mocným pánem, nebudeš se moci vymluviti, když na tě budou svědčiti.

Já Praha i všeckny mé zdi, věže, brány, též kostely, jakou zkázu skrze tebe vzaly, domův, střechy mnohé.

Nad čímž nad vším ouvech [sic] běda, musím řícti nešťastná Praha, čeho sem dočkala smutná, jižť má sláva svůj konec má.

Prv jsem byla paní mocnou, nyní jsem skoro poddanou, neb comendant pro svou slávu ztratil zámek i Malou Stranu.

/f. 55/

Vejpis J[eho] C[ísařské] a král[ovské] Milosti, slavné a svaté paměti Ferd[inanda], toho jména třetího po obležení měst pražských slavnému Starému Městu pražskému vysazených a obdařených milostí.

My Ferdinand třetí, z boží milosti volený římský císař, po všechny časy rozmnožitel říše a uherský, český, dalmatský, charvatský a slovanský král etc., arcikníže rakouské, vojvoda burgunsský, markrabě moravské, vojvoda lucemburský, slezský, brabantský, štyrský, korytanský, granský, wirtenberský a tetský, kníže švábský, markrabě hořejších a dolejších Lužic, knížecí hrabě hobšpurské, tyrolské, pfürdské a gorgické, landkrabě flocké, markrabě S[va]jté římské říše nad Ensem a burkavské, pán v Windismarku, v Portenávě a Salinsu.

K věčné budoucí a neumírající památce oznamujem tímto listem všem, kterak my z císařské a královské vyvýšenosti a důstojenství, v kterým samým řízením božským postaveni sme, tolikéž z přirozené štědrosti a dobrotivosti naší, k vzdělání dobrého a poctivého poddaných našich věrných milých i jednoho každého, k těm pak obzvláště naklonění býti ráčíme. Kteříž jsou jak předkové jich, tak i oni sami chvalitebných, hrdinských a rytířských skutkův i počestného ve všelijakých činech svých obcování následovali, nám i vysoce vznešenému domu našemu rakouskému s pilností upřímně, věrně, stále nepohnutedlně a platně sloužiti hleděli a až posavád k milostivému zalíbení našemu to vykonávati nepřestávají. Anobř povinnost naše císařská a král[ovská] nás k tomu vede, abychom je pro taková jich ctná a chvalitebná chování bez odměny a

/f. 56/

milosti naší císařské a král[ovské] nezanechávali, ale raději skrze učinlivá a skutečná obdarování a zvelebení k dalším ctnostem stálejší věrnosti posili [sic] a podnětu přidávali, tak aby tím ochotněji dobré jméno své ctné a chvalitebné chování rozmnožovati snažně usilovali. I přivedši my sobě k milostivé paměti mnohé věrné a platné služby, které jsou nám a slavnému domu našemu rakouskému poctivý královský rychtář, purgkmistr, primas a rada, starší obecní a celá obec Starého Města našeho pražského, věrní milí, po ty tak dlouho trvalé a již z milosti boží upokožené příběhy vojenské, obzvláště pak jak při tehdejším v létu pominulém 1639 měst našich pražských od lidu švédského nepřátelském nebezpečném obklíčení, tak i když jest se týž švédský lid v jminulém 1648 roce nejprve hradu a residenti naší spolu s Menším Městem pražským nenadále zmocnil a tu hned Staré i Nové Města pražská silně oblehve, velmi prudce dobýval. Zmužilostí svou staročeskou skrz neustálé, horlivé a udatné odporování skutkem dokázali, tak že pro zachování nám, jakožto králi a panu svému dědičnému a vysoce vznešenému domu našemu rakouskému, též milé vlasti své

stálé věrnosti, týmž nepřátelům nijakž se poddati žádnými lahodnými slovy ani oulisnými, velikých věcí připovídáním uchlácholiti, ani těžkými pohružkami města vzdáti, méněji pak hroznou denní i noční z velikých i menších kusů střelbou, házením ohnivých kulí a kranátův [sic], též kamení, hlinírováním a těm podobnými nástroji se ustrašiti a od poddané věrnosti se odtisknouti dáti chtěli. Aniž sobě z toho, že se některé věže, domy, kostely, brány a do 510 krokův zdýli zdi městské od střelby podkopávání ohněm a prachem podkládání a jiných nástrojův zsulo i dále a více boří, vše v ohni plápolá a na to vsí mocí ze všech stran šturmuje, též všecko okolo týchž měst

/f. 57/

plundruje a plení, jako by o strach brali. Nýbrž takové prudké, dlouho trvalé obležení jich a měst dobývání za patnácte neděl pořád dnem i nocí s ochotným vynaložením hrdel opovážením a volným vynasnažením všeho jmění svého bez ohledu všelijakého nebezpečství, nedostatků mnohých věcí, manželek a dítek svých, bránivše se do nejposlednějšího přemožení svého srdnatě, zároveň lidu našemu vojenskému s ztracením nemálo osob, sousedů a čeledí svých, rádi a poslušně podstoupili. A tudy jak sobě, tak dědicům a budoucím svým společně i rozdílně neumírající památku, jméno, čest a chválu způsobili a pozůstavili. Nám pak královstvím a zemím našim, též vše obecnému pokoji velice a platně k obzvláštní věčné památce jich posloužili, ano i dáleji v takové poddané věrnosti a věrné deuoti poslušní býti se uznávají a zamlouvají.

I aby tehdy nad jmenovaní naši věrní a nám milí Pražané z takových nám příjemně prokázaných služeb a všemu světu ku podivu a příkladu známého hrdinského chování svého se budoucně těšiti a k dalšímu v tom setrvání i dědicové a potomci jich šlépěji následovati příčinu měli, ráčili jsme je z mocnosti a milosti naší císařské a královské následujícími císařskými a král[ovskými] milostmi obdařiti a opatřiti. Jakožto předně erb jejich předešlý městský hojněji a vzáctněji rozšířiti, aby ho tak, jakž se teď níže vysvětluje, nyní i na budoucí věčné časy, jak k nám, tak i potomkům našim, králům českým, neméně i k našim císařským a král[ovským] soudům, tribunálům, představeným vrchnostem, k vyššího i nižšího stavu osobám a sice k komu koliv procházejících obecních městských listech a psaních, buď zavřených neb otevřených, při právě i sice v malé neb velké formě pečeti s voskem červeným užívati i míti a vésti. Též jej ku poctivosti jich buď na kostelích, branách městských, rathauze i na všech jiných a poctivých místech, kdež by se jim tak koliv za slušné býti vidělo a zdálo, vymalovati, vytesati an eb

/f. 58/

vyrýti dáti, a tak bez všelijaké překážky jednoho každého člověka užívat mohli, milostivě povolit, totiž štít obdloužný červené neb rubínové barvy, v němž brána městská s zavěšeným šrankem otevřená se tříma věžmi, avšak prostřednější vyzší a širší nežli druhé dvě, s obyčejnými okny z čtverhranatě tesaného kamení postavené a s pěknými kranclmi bílými ozdobené. Od spodku té brány ruka pravá mužská s obnaženým mečem vzhůru napříč vynikající. A to, že jsou oni Pražané staroměstští z brány jich obecní Horské řečené, do kteréž nepřítel silný šturm byl pustil, a netoliko šancův okolo dotčené brány ležících, ale i na díle též brány s velikou sílu lidu a fúrii se již byl zmocnil, zmužile a srdnatě s pomocí boží zase vypudili, repraesentující a nad štítem tři otevřené turnýřské helmy z obouch stran červené neb rubínové a žluté neb zlaté, též bílé neb stříbrné barvy povlovně obletajícími fafernochy neboližto přikrývadly ozdobeny. Vedle téhož štítu z jedné i druhé strany lev bílé neb stříbrné barvy vzhůru proti sobě rozpjatě stojící, na hlavě korunu zlatou královskou mající, a těmi fafernochy od svrchu až dolu jako obtočený s vyplazitým červeným jazykem a vyzdviženým dvojnásobným vocasem, jenž každý z nich předními nohami, ten po levé straně pravou a druhý po pravé straně levou, jeden z těch třích helmův krajních a zase ten po levé straně levou a druhý po pravé straně pravou nohou zpřed dotčený štít od své strany krajní držíce. Z nichž každé 6 praporcův vojenských rozdílných barev, totiž žluté neb zlaté, černé aneb uhelné, červené aneb rubínové, bílé neb stříbrné, modré aneb blankytné a zelené, proto, že jest měšťanstvo staroměstské ve dvanácti praporcích obsaženo bylo, vzhůru rozprostřené vynikají. Nad prostředním pak helmem koruna zlatá císařská, nad níž jeden své přirozené barvy černý o dvouh hlavách pod dvěma korunami žlutými královskými vzhůru rozkřídlený vorel, kterýž se nad ty nad

/f. 59/

jmenované praporce od svrchu v rozích po levé a pravé straně křídly tak zapírá, jakoby je zastíniti a tudy pod ochranu svou přijíti chtěl. Majíce uprostřed prsův svých literu F se třemi štrychy žlutými neb zlaté barvy, jenž jméno naše Ferdinandus Tertius vyznamenávají. Jakožto všeckno vtípem a uměním mistrovství malířského uprostřed listu neb majestátu tohoto vymalováno a barvami hojněji vysvětleno jest. A aby za druhé oni věrní Pražané též erb tím vzáctněji výsti a jeho užívatí mohli, ráčili jsme je praedictem neb titulem slovným a na německo Ehrenewsten milostivě obdařiti a

o tom, aby tůž titul při vřech tribunalůch a expeditůch nařich ad notam vzat a po vře řasy, jak nynějšimu tak budoucímu

/f. 60/

ouřadu tēhož mēsta pražského náležitě dáván byl, tak také co by koliv budoucně v politických vojny, profiantu neb řeho podobného se dotýkajících vřechch jménem a na místě našem při nich Pražanech nařizovati se chtělo neb jmělo, vře skrze kancelář nařich královskou řeskou dvořskou, aneb v nepřítomnosti nařich prostředkem místodržících nařich král[ovských] a odtud directe tēž obzvláště k jednomu každému mēstu a ne více skrz vojenský generalitet, comisařství, profiantmistrství, třetí osobu, správu neb ouřad pocházelo, jináč od řádného se neexpedirovalo, jistě nařizení učiniti. Jakož jsou, za třetí, nejednou oznámení Pražané staroměstřtí to při nás v poníženosti vyhledávali, aby ta do zřizení zemského král[ovství] našeho řeského přičinou té v létu jminulém 1618 se zběhlé ohavné rebeliae dle uložení jistého dědičného posudního inferirovaná od tehdejších předkův jich, lidí nekatolických, slavnému domu našemu rakouskému zpronevěřilých, na obec Starého Města pražského uvedená a uvalená macula (níž to se jim, nynějšim Pražanům staroměstřským, lidem katolickým a po vřeckny řasy věrným dědičným poddaným našim proti tomu jim od slavné paměti císařské Ferdinanda druhého, pana otce našeho nejmilostivějšiho, udělenému perdonu a priuilegim [sic] od některých vřetečných osob nejednou vytejká) cassirovaná byla. Pročež aby taková macula (kterouž jsou připomenutí Pražané staroměstřtí svou již nejednou nám k obzvláštímu našemu král[ovskému] milostivému zalíbení skutečně a povinně dokázanou, stálo, tēž neproměnitelnu věností, obzvláště pak při nahoře dotknutým nedávným přetěžkým obležení krví svou svázali) více a dále přičítána nebyla, aniž se na ně vztahovati mohla a od

/f. 61/

niřádného v nejmenřim nyní i na věčnost vytejkána nebyla, ráčili jsme z mocnosti nařich císařské a král[ovské] tuž poškvru [sic] tímto listem našim zdvihnouti, zruřiti a dokonce v nic obrátiti. Neměně i tu milostivou resoluti nařich ke dskám zemským v král[ovství] našem dědičném řeském skrze obzvláštěni relati k tomu cíli, aby tam náležitě vepsaná byla, v řnámost uvěřti. Jakož pak oni sami Pražané takovým každým vytejkačem neb potupníkem se náležitě ujistili, a to k sluřnému ztrestání na nás neb

v nepřítomnosti naší na král[ovské] místodržící naše neb jim představenou vrchnost vznésti moci budou. Co se pak v zřízení zemském pod lit[erou] A 34 [...]

[2. rukopis]

Extract z vizitací J[eho] M[ilosti] D[...] panu, panu commisaru na město Soběslav s poddanými jich se vzta<ch>hující.

Město Soběslav pokládají 39 ½ osedlýho per se 39 ½

Předměstí 8 ½ [osedlýho] per se 8 ½

[Summa] 48 48 osedlýho

Ves Klenovice³²³ pokládají 7 nemohou platiti jenom ze [...]

Zvěrotice³²⁴ [pokládají] 12 ½ [platí z] 0 ½

Chlebov³²⁵ [pokládají] 6 [platí ze] 6

Záhoří³²⁶ [pokládají] 78 [platí ze] 6

Pleší³²⁷ [pokládají] 3 [platí z] 1

Čeraz³²⁸ [pokládají] 8 [platí ze] 6 <8>

Moklař³²⁹ [pokládají] 5 [platí ze] 3

Záluží³³⁰ [pokládají] 4 [platí ze] 4

Lastiboř malá strana³³¹ [pokládají] 8 [platí ze] 5 ½

Dobrní³³² [pokládají] 7 [platí ze] 6

Svynky³³³ [pokládají] 3 [platí ze] 3

Radimov³³⁴ [pokládají] 2 [platí ze] <6½>

Skalice³³⁵ [pokládají] 9 ½ [platí ze] 6 ½

Lhota³³⁶ [pokládají] 5 [platí ze] 3 ½

Obec Medvědice³³⁷ pokládají 26 ½ nemohou platit jenom ze 4 ½

³²³ Ves 2 km od Soběslavi.

³²⁴ Ves 2 km od Soběslavi.

³²⁵ Ves 2 km od Soběslavi.

³²⁶ Ves 7,5 k od Veselí nad Lužnicí.

³²⁷ Ves Pleše 9 km od Veselí nad Lužnicí.

³²⁸ Ves 3 km od Soběslavi.

³²⁹ Ves Mokrá 3 km od Soběslavi.

³³⁰ Ves u Vlastiboře 4,5 km od Soběslavi.

³³¹ Ves Vlastiboř 5 km od Soběslavi.

³³² Ves Debrník 6 km od Soběslavi.

³³³ Ves 11 km od Bechyně.

³³⁴ Ves 6 km od Soběslavi.

³³⁵ Ves 5 km od Soběslavi.

³³⁶ Ves u Hlavatec mezi Bechyní a Soběslaví 10,5 km od Veselí nad Lužnicí.

Bečice³³⁸ [pokládají] 6 [platí ze] 3

Hlavatce³³⁹ [pokládají] 1 [platí z] 1

/f. 62/

Duebí [?] [pokládají] ½

[Summa] 108 1/8 a nemohou se najíti ze 8 ½ osedlích

A tak učiní osedlých z města, předměstí a vesnic, a to ještě velice obtížně shledávající, v jedné summně [sic] 128 ½ osedlých.

O[mni] A[d] M[aiorem] D[ei] G[loriam]

/f. 63/

Roku 1707 bylo takový sucho, tak že téměř skoro celý léto málo co přšlo a že skrz takový sucho ječmeny, vovsy [...] uschly, že by <ale> ani mnozí sázeti nemohli. Potom ale když [...]enp[...], tehdy krupobití veliký bylo, tak že místy to, co nedoschlo, vše stlouklo. Tak potom <vobilí> žito hnedky ze 36 kr[ejcarů] na 1 z[latý] přišlo, dále na 1 z[latý] 10 kr[rejcarů]. Voves ze 30 kr[ejcarů] na 1 z[latý] 30 kr[ejcarů]. [...] pak když se takový vovsy a ječmeny sklízeti měli, tehdy přišly vláhy takový, tak že co v ty sucha poschlo, zase se zmladilo, jako by po jaru znovu seto bylo. Pastev a jinšího mnohem víc než prv bylo, kde však ale nic dozrání nemohlo.

Léta 1702 bylo obnovení rady města Soběslavi. Osoby pořádně v ní posazeny takto.

Předně pan primas p[an] Jan Waisman, pan Lukáš Ryba, p[an] Řehoř Rys, p[an] Václav Zelenka, p[an] Kašpar Zelenka, p[an] Kašpar Fera, p[an] Tomáš Nygrín, p[an] Jakub Tavot, p[an] Tomáš Hofmon, p[an] Tomáš Wolker, p[an] Jan Waykl, p[an] Jakub Šlechta.

Starší obecní Jan Libra, Václav Volš, Jan Lekeš, Pavel Ček, Mikuláš Hoffman, Jan Peršl, Michal Rybka, Vojtěch Kalivoda, Daniel Libra, Jáchym Klos, Pavel Lint, Václav Kratochvíle, <Jozef Nestler>, <Jaku[b]>

Pan rychtář p[an] Bernard Frestl

³³⁷ Ves Nedvědice 3,5 km od Soběslavi.

³³⁸ Ves 8 km od Tábora.

³³⁹ Ves 8 km od Soběslavi.

Radní písař p[an] Jan Hodkovský

Servus Jiřík Stromek

/f. 64/

Léta 1706 dne [...] ³⁴⁰ Junii bylo jest obnovení rady města Soběslavi. Osoby pořádně v ní posazeny takto.

Předně pan primas pan Jan Waisman 1, pan Václav Zelenka 3, pan Kašpar Zelenka 4, pan Lukáš Ryba 2, <pan Jan Řehoř Rys 3>, pan Kašpar Fera 5, pan Tomáš Nykrín 6, pan Jakub Tavot 7, pan Tomáš Wolker 8, pan Jan Waykel 9, pan Jakub Šlechta 10, pan Bernard Frestl 11, pan Jan Mařík 12.

Starší obecní Jan Libra jinak Roubík, Jan Lekeš, Pavel Ček, Jan Peršl, Michal Rybka, Vojtěch Kalivoda, Daniel Libra, Jáchym Klos, Pavel Link, Václav Kratochvíle, Josef Nestler, Jakub Hrdlička.

Pan písař p[an] Jan Hodkovský

Servus Jiřík Stromek

Pan rychtář pan Tomáš Hofman

/f.65/

Při obnovení týž rady válčili někteří z rady, ze starších obecních a někteří z o[b]ce naproti před řečenému p[anu] primasovi, panu Janovi Waysmanovi, tudy jej snad zkazit mínili, totiž to tito, a mezi jinšíma největší příčina <...>.

Pan Tomáš Hoffman<...>, pan Jakub Šlechta <řezník>, Pavel Ček <provazník>, Jáchym Klos <soukeník>, Vojtěch Kalivoda <...>, Michal Rybka <...>, Jan Peršl <pekař>, Jan Khol felčar <felčar>, Václav Brylek <...>, Jiřík Waykel <...>, Jan Buzek <řezník>.

Kterážto válka vrchnosti k dosazení puchaltera (kterého mnoho let dosaditi město hájilo) dobře jest sloužila, tak že (jak při obnovení rady a takovejch nevolech jest bylo) hned p[an] inspektor o puchalterovi jest jednal. Oni ale ti nesvorní sousedé, kteří o dobrý obecní jednati se do[mní]vali <zatím> a to všecko k horšímu jest bylo) jako pyny [?] na to, které nejlepší obecní jest bylo, aby totiž puchalter nebyl, mlče státi zostali. Z té příčiny na tom zostalo, že puchalter města Soběslavi ihned dosazen jest byl a jemu od té hodiny ročně 10 z[latých] a půl sudu piva dávatí jest se mělo a až posavad

³⁴⁰ Datum v textu chybí.

dávati musí. Že pak ale před řečený pan primas naproti tomu jest nebyl, nic divnýho nejni, nebo on tak nevinně obžalovaný mlčeti přinucen byl. Byť třebas i mlčeti nemusel, kterak by také sobě protivný obyvatele (což sobě každý pomysliti může) zastával.

Roku 1707 začaly sou zdi v koleji, které byly od Jeho V[ysoce] O[svícené] k[nížecí] M[ilosti] ze Švancenberku (titul) darovaný městu se přikrejvali za primaství p[ana] Joanesa Frantce Waismana. Kteréhožto roku se i taky přikryly.

/f. 66/

Léta téhož 1708 dne 7. Februarii jest vyzdvižena kašna od Barhtoloma sada[...] Zaklapilem za primaství p[ana] Jana Waismana a od ní dáno 25 kop a nětco příměnků.

Léta 1708 v těchž zdech v koleji vyzvedl se loch a lednice, tak že léta 1709 led se pokládal a pivo do něho se sváželo.

Léta 1709 na Tři krále³⁴¹ byl mráz veliký, jakýho staří lidé vod mnoha let nepoměli, a trval pořád <tejden> přes 2 neděle.

Léta téhož byl přijat od prvního Januarii radní písař [j]ménem a příjmením Lukáš Kašparides na místě Jana Frantze Hodkovskýho, kterejžto pro jeho nedostatečnost ze služby propuštěn jest byl. Potomě vejběřčím masa učiněn byl.

Léta téhož po těch mrazích předešlých namrzly tak veliký ledy, tak že když se lámaly, ani voda potokem ani řekama hrubě jíti nemohla. Z té příčiny vod koukalo víc, zahrady zpátkem do města topila, že ani mlynář městský mlýti nemohl, až i taky do spilky v pivovaře voda topila, proto ani tam spílati pos[...] nemohli. Musili k panu Mužíkovi, toho času [.o.piv...ou] do šelepu spílati.

Léta téhož od 20. Januarii začal jest se [...], že všeho, nač by se koliv pomysliti mohlo, kterejžto kdyby dlouho trvati měl, možná lidu by obstáti nebylo, nebo z kontribucí se nic ani jinších platů neulovilo, nad čímž dosti ještě nebylo, i také změny vedle clases obyvatelé polouletní platiti musili.

/f. 67/

Roku téhož na samý svátky svatodušní³⁴² byl mráz bílej, kterej vovotci škodnej byl, nebo co po hroznej zimě ještě zůstalo a kvísti počalo, to pomrzlo na květu. Na to ale po

³⁴¹ 6. ledna 1709.

³⁴² 19. května 1709.

dva dny pořád sněhová metelice trvala, na to ale hojnost přivalu[...]ých robly na cestách nadělaly na to.

Léta téhož, jmenovitě na Boží tělo,³⁴³ hodil hrom za městem do stodoly Smrčkový, odkud celý jeho stavení shořelo. Toho času celý skoro ten měsíc veliký lijávy ještě byly, odkud hrozný přivaly se zbýhaly, tak že mnohý rybníky, když již vody držeti nemohly, popouštěti musily, z čehož tak velká voda byla, že celý zátoky <i tobolky> zatopila, kde mnoho vobilí setýho bylo i mnoho tání na lukách za pazdernou dolejší. Pole všechny i s vosetím pod vodou byly, v tobolkách dolejší pole i s lukama též podobně, co jinde ta[...].

Roku téhož byla renovati v městě tomto Soběslavi. Osoby předně posazený byly tyto. Předně pan primas pan Jan Waisman, p[an] Václav Zelenka, p[an] Kašpar Zelenka, p[an] Kašpar Fera, p[an] Jakub Tavot, p[an] Tomáš Hofmon, p[an] Bernard Trestl, p[an] Jan Waykl, p[an] Jakub Šlechta, p[an] Jan Mařík, p[an] Pavel Ček, p[an] Jan Vycenc. Starší obecní: Jan Peršl, Michal Rybka, Vojtěch Kalivoda, Daniel Libra, Jáchym Klos, Pavel Link, Václav Kratochvíle, Jozef Nestler, Jakub Hrdlička, Jiřík Lekeš, Tomáš Wolker, Matěj Příhoda

Pan rychtář p[an] Václav Rys.

Pan písař radní p[an] Lukáš Kahsparides.

Servus Jiřík Stromek.

/f. 68/

Léta 1710 22. března Borkovice³⁴⁴ u Dráchova vyhořely, tak že ze 18 sedláků ani jednoho nevostalo, kdež ve dvouh hodinách 5 lidí na prach shořelo a mnoho jich se na smrt vopálilo.

Léta toho na místě radního písaře pana Lukáše Kašparidesa dostal se za písaře zdet [sic] pan Jan Zelenka.

Léta toho Bouška, kterej ves Borkovice, ač nerad, vypálil, osidlem se 30. Aprilis v lese rachovským oběsil, totiž v Kratošy.

Léta toho dne 15. Máji na den s[va]té <Alžběty>³⁴⁵ Žofie vo trhu týhodním v Mezimostí zabil jest pan baron Gerhard ze Soběslavě jednoho bednáře jménem Hazuka, jinak Novákovskýho z předměstí, syna, na silnici, a to beze vší příčiny, kterého svýma

³⁴³ 30. května 1709.

³⁴⁴ Ves 4 km od Veselí nad Lužnicí.

³⁴⁵ Svátek sv. Alžběty je slaven 19. listopadu.

hajduky tak zohavil, že ani nebožtík k sobě podobný jest nebyl. Teprv třetí den potom, když se skrže vyslaný k tomu spatřil, pochován jest byl. 21. máje z nařízení krajského ouřadu byli vysláni komisaři s lidma se zbraní, aby téhož pana Gerharda z Hamru³⁴⁶ vězně vzali. On ale převědouce to, dříve do Hradce do kláštera se uchejlil, kdežto vartou asi s 20 mužů osazen byl.

Potom předce vzetí neušel, když p[an] baron Matiašovský jej v Hamru jal a do Bílý věže do Prahy dodal. Kde dlouhý čas sedíc, aby pod meč hladu [sic] dal ortelírován. Zatím ale po vyvedení jej na plac na lešení milostí obdařel byl a do smrti vězeti měl, což i také se vyplnilo a on do smrti seděl.

/f. 69/

Fundaci Svatého Marka v městě Soběslavi.

Léta páně 1659 dne 24. Aprilis, to jest ten čtvrtek před slavností s[vatéh]o Marka evangelisty Páně římského počtu 12. od šťastného volení a korunování J[eho] M[ilosti] velikomocného a nejnepřemoženějšího císaře, římského, uherského a českého krále Leopolda Ignatia³⁴⁷ (titul) na království římské, po uherské 4 a české léta třetího. Mezi slovutnými a vz[ácnými] p[anem] purkmistrem a radou, staršími obecními i celou obcí města Soběslavě strany jedné, též slovutným a opatrným Zachariášem Markovským, měštěním a toho času primátorem na[d] dotčeného města strany druhé, stalo se dobrovolné, jednosvorné s bedlivým uvážením, jakož pak i také s vzáctnou radou, prostředkováním, milostivým schválením urozeného p[ana], [pana] Jana, svobodného pana z Eckerštorfu pana na Žďáře Pluhový[m] a Žimuticích, J[eho] M[ilosti] Císař[ské] rady a J[eho] V[ysoc]e O[svícen]é k[nížecí] M[ilosti] od p[ána], p[ana] Leopolda Vilíma,³⁴⁸ arciknížete rakouského (titul) panství třeboňského gubernátora, narovnáni, usnešení a z obojí strany ustanovení takové. Tak jakož sou nadepsaný purkmistr, rada, starší obecní a celá poctivá obec města Soběslavě témuž Zachariášovi Markovskému dluhu spravedlivého, totiž peněz na hotově k důležitým obecním potřebám v těch nešťastných nátiscích a obtížnostech vojenských pujčených pořádně pod obyčejný ourok ujistěného 1000 kop míšenských, povinnováni a dlužni. Do[t]čený pak Zachariáš Markovský vynasnažující se jakožto věrný katolický křesťan čest a slávu boží

³⁴⁶ Ves 5,5 km od Veselí nad Lužnicí.

³⁴⁷ Císař Leopold I. Habsburský.

³⁴⁸ Leopold Vilém, bratr Ferdinanda III. Habsburského.

blahoslavené Panenky Marie, též s[vatéh]o Marka evangelisty Páně, všelijak zvelebovati, a chtějíce za živobytí svého sobě, manželkám, dítkám, příbuzným i

/f. 70/

všech věrných křesťanův v očis[t]ci postaveným dušičkám v zásluhách Krista Ježíše s[va]to s[va]té oběti přehořkého umučení a nejsvětějších pět ran jeho poklad založiti, tuž summu i s ouroky z ní vycházejícími plným a věčným právem zcela a zouplna k záduší s[vatéh]o Marka a tý kaple, kterou jest z požehnání božského a s pomocí jeho s[va]tou na svůj náklad vlastní mimo některé z s[va]té almužny, s kterými nábožní lidé z pobožnosti a dobrovolně ku pomoci přispěli, s jistým milostivým povolením J[eho] O[svícení] k[nížecí] Emineti p[ána], p[ana] kardinála z Harachu, arcibiskupa pražského (titul),³⁴⁹ dal vystavěti, vykázal, postoupit a odevzdat, ano i mocí listu tohoto vykazuje postupuje a odevzdává na tento následující způsob, s tou přitom obzvláštní dispositi.

Předně ourok roční z těch jednoho tisíce kop míš[enských], ač by měl po 60 kopách m[íšenských] vycházeti, na šedesáte zlatých rejnsk[ých] toliko pouští, a ty v dispositi své svobodně za živobytí svého pozůstavuje. Po smrti pak své, aby bedlivěji a bez zadržování pořádně vypravován byl po 5 z[latých] rejnsk[ých] toliko ze sta, a tak z těch jednoho 1000 kop m[íšenských] ročně po 50 z[latých] rejnsk[ých] aby se ouročilo, s jistým a dobrovolným v plné radě consensem ustanovuje.

Za druhé aby kostelíček ten s[vatéh]o Marka buďto na stavení a nebo [na] světle, měšních a jiných kostelních potřebách někdy nedostatku netrpěl, na místě věčného věna z téhož ročního ouroku 10 z[latých] rejnsk[ých] vykazuje, kteréž do obzvláštní truhličky k tomu obzvláštně zaopatřené od níž pan farář klíček jeden, ouřad druhý a třetí

/f. 71/

ouředníci špitálu s[vatéh]o Víta míti budou, skládány a odtud potom s jich všechněch společným usnešením, an by potřeba ukazovala, vydávány a vynakládány býti mají.

A třetí. Jakož jest se poníženež doprosil J[eho] O[svícené] k[nížecí] Eminenci p[ána], p[ana] Arnošta kardinála z Harachu, arcibiskupa pražského (titul), aby svůj milostivý consens a schválení velebnému a dvojí cti hodnému knězi Pavlovi Theophilovi Proxovi

³⁴⁹ Arnošt Vojtěch z Harrachu, v letech 1622-1667 byl pražským arcibiskupem; *Ottův slovník naučný* X, Praha 1896, s. 907.

z Pressu phi[losophi]ea magistru,³⁵⁰ též s[vatéh]o Pisma kandidátu, toho času faráři města Soběslavě, i všem jintším [sic] budoucím jeho náměstkům a farářům dáti a z moci ouřadu svého arcibiskupského naříditi ráčil, aby v témž kostelíčku s[vatého] <Marka> Marka každého čtvrt léta, a to v den střední, an by však slavnost nějaká v týž den na překážce nebyla, tak že by do dne následujícího odloženo býti muselo, deset mší svatých za mrtvé, a to pět jmenovitě za duši jeho a Žofie, někdejší manželky, jako i Anny, vlastní cery jeho, druhých pak pět veřejně za všechny mrtvé tu v Pánu odpočívající věrné křesťany sloužil. Což do[t]čený p[an] farář Pavel Theophil Proxa z Presu k sobě přijavše, i nepochybně budoucí páni farářové přijíti odporni nebudou. Naproti tomu na časy budoucí věčné od jedné každé s[va]té mše Zachariáš Markovský po 30 kr[ejcarech], tak že v roce od 40 mší vynese 20 z[latých] rejnsk[ých] dávati se zavázal, nařídil a ustanovil. Na s[vatéh]o Marka³⁵¹ ale, jakožto pro titulární obzvláštní slavnost, jeden zlatej a na svatého Václava,³⁵² s[vatéh]o Zachariáše,³⁵³ s[va]té Anny³⁵⁴ a s[va]té Žofie³⁵⁵ po 45 kr[ejcarech]

/f. 72/

varhaníkovi s žakovstvem a figurování při týchž slavnostech po 30 kr[ejcarech], při jiných pak službách božích za mrtvé po 15 kr[ejcarech]. Ministrantům dvěma po jednom kr[ejcaru] od jedné každé mše. Kostelníku nařízenému ročně 1 z[latý]. Lidem chudým domácím i přespólním na den s[vatéh]o Marka na pouť příchozím 1 z[latý] almužny vydáváno a rozdáváno býti má.

To tehdy všeckno purkmistr a rada, starší obecní a celá poctivá obec města Soběslavě v společném shromáždění v místě radním při sobě uváživše, a poznávaje takové předsevzetí, též ustanovení Zachariáše Markovského chvalitebné býti, obzvláštně pak k rozmožení cti a slávy boží, též zvelebení pobožnosti křesťanské za <duš> duše všech

³⁵⁰ 6. května 1649 dosáhl titulu bakalář a 11. srpna 1650 získal titul magistr filozofie; Karel BERÁNEK, *Mistři, bakaláři a studenti pražské filozofické fakulty. Magistri, baccalaurei nec non studentes facultatis philosophicae pragensis 1640-1654*, Praha 1998, s. 13.

³⁵¹ 25. dubna.

³⁵² 28. září.

³⁵³ 14. března.

³⁵⁴ 26. července.

³⁵⁵ 15. května.

věrných, ano i ku pochvale vši poctivé obce se vztahovati, an sice i oni panu netoliko z prostředkův obecních, ale také svých vlastních to učiniti dle předestřených motiv sebe pohnuv a poněkud i povinně býti uznávali.

K žádosti jeho šetrné tuž hlavní a jistotnou summu na ten predepsaný a vyměřený způsob a intent s dobrým rozvážlivý rozmyslem společným mezi sebou jednosvorným usnešením pod věčný ourok i na místě budoucích potomkův svých bezelstně přijímají a tomu všemu náležitě za dosti činiti, žádných excepti do konce buďto non numeratae peccunia moratorii aneb jakých koliv jiných beneficíí právních sobě v moci své nepozůstávajíce, tím méně na pomoc sobě

/f. 73/

berouce, dobrou věrou sebe i potomky své zavazují.

Jestli by pak se jináče dalo a oni purkmistr a rada, starší obecní a poctivá obec neb potomci jejich toho plniti nechtěli, buďto zanedbávali, má p[an] farář, který koliv tu bude, an jeho se vlastně dotejče, s povinným ohlášením a žádosti za milostivou asistenci J[eho] O[svícené] k[nížecí] Eminenci p[ána], p[ana] Arnošta kardinála z Harachu, arcibiskupa pra[ž]ského (titul), též J[eho] M[ilosti] p[ana], p[ana] <z> Eckerštorfa z Eckerštorfu na Žďáře Pluhovým a Žimuticích (titul), panství třeboňského gubernátora a vicecolatora, nynějších i budoucích, na často psaných purkmistru a radě, starších obecních a poctivé obci, nynějších i budoucích, jak z summy na[d] do[t]čené hlavní, tak i z ourokův z ní zadržalých, i s těmi 20 zlatými rejnskými, které se jim pro snadnější a pilnější vypravování těch ročních 50 z[latých] z ouroku obecního spustily, toho postíhati a dobývati, na škodu jejich, jako by to vše listem hlavním na pargameně s rukojměmi a pečeti vysutými cele a dokonale podle obyčeje a řádu zemského, též notulae kanceláře pra[ž]ské opatřeno a ujištěno bylo. Tuž pak summu hlavní, pokudž by často psaný purkmistr a rada, starší obecní a poctivá obec opáčeného města Soběslavě budoucně za sebou míti, ouroku vyměřeného z ní časně a pořádně <vy> vypravovati odporni byly, aby nad jmenovaný nynější neb budoucí velebný a dvojí cti hodný p[an] farář, jakož s před do[t]čeno, s vz[ácnou] radou a pomocí J[eho] V[ysoce] O[svícené] k[nížecí] arciknížecími p[ána], p[ana] collátora, nynějšího i budoucích, tu, kde by za nejlepší a nejjistší v[...]cliti uznáno bylo na

/f. 74/

snad jmenovány intent, způsob a podvymožený ourok zaopatřiti ráčili, tak aby dle pobožného mínění fundátora dušičky všech věrných, obzvláště tu na tom krchově u s[vatého] Marka v Pánu odpočívajících, sufragium potřebného zbaveny nebyly, nýbrž jeho vždycky z milosti boží a skrze předrahé zásluhy Pána a Spasitele našeho Krista Ježíše dle tohoto nadání požívati mohli.

Na potvrzení i zpevnění i budoucí věčnou stálost toho často připomenuté strany, dáleji ještě doprosili se společně J[eho] O[svícené] k[nížecí] Eminenci, často psaného p[ána], p[ana] Arnošta kardinála z Harachu, arcibiskupa pra[ž]ského (titul), aby tuto pobožnou fundaci milostivě ratificírovati ráčil, jakož pak i také urozeného p[ána], p[ana] Jana Eckerštorfa z Eckeršrorfu, J[eho] M[ilosti] C[ísařské] rady a J[eho] V[ysoce] O[svícené] a[rcinížecí] M[ilosti] Leopolda Vilhelma, panství třeboňského gubernátora a vicecolatora, též nadepsaného p[ana] faráře města Soběslavě Pavla Theophila Proxu z Presu, že jsou podle jejich pečeti k tomuto listu své přivěsiti dáti ráčili.

Což vše i já níže podepsaný tak, jakž mezi stranami smluveno a zavřeno jest, v tuto formu instrumenti publici náležitě requisita a dožádání sem uvedl a dle jich smyslu vlastního a dokonalé vůle sepsal i s přivěšením pečeti mé větší a znamením obyčejným povinnosti a ouřadu mého notariaty stvrdil. Stalo se v městě Soběslavi léta dne in dictione při začátku položených.

Arn[ošt] card[inál] z Harachu.

Johan pan Eckerštorf.

Purkmistr a rada města Soběslavě.

Pavel Theophil Proxa z Presu, tam toho času soběslavský f[arář].

Zachariáš Marek Markovský, tehdejší pri[mas].

/f. 75/

Nyní následuje zpráva gruntovní a náležitě spořádané poznamenání všelijakého nákladu a vydání na kostelíček na novém krchově v městě Soběslavi pod titulem s[vatéh]o Marka, evangelisty Páně, od fundátora Zachariáše Marka Markovského, toho času primátora téhož města založený a věnem náležitým a fundací chvalitebnou zaopatřený, jak následuje.

Léta Páně 1650 dne 19. Martii projednána architectura a nebo stavení kostelíčka k věčné cti a slávě s[vatě]ho Marka, evangelisty Páně, mistru zedníku Francovi de Carde, měštěninu města Hradce Jindřichova³⁵⁶ na summu peněz hotových 350 z[latých]

Příměnka zedníkům

Žita 7 str[ychů] po 1 z[latém] 10 kr[ejcarech] [za] 8 z[latých] 10 k[rejarů].

Pšenice 2 str[ychy] [po] 1 z[latém] 45 kr[ejcarech] [za] 3 z[latý] 30 k[rejarů].

Ječmena 5 str[ychů] [po] 1 z[latém] 10 kr[rejkarech] [za] 5 z[latých] 50 k[rejarů].

Hrach 2 str[ychy] [po] 1 z[latém] 45 kr[ejcarech] [za] 3 z[latý] 30 k[rejarů].

Másla 60 žejdl[íků] [po] 7 kr[ejcarech] [za] 7 z[latých].

Sejra 2 cent[y] 30 l[iber] po 5 kr[ejcarech] [za] 19 z[latých] 10 k[rejarů].

Piva starého 2 sudy, sud za 9 z[latých] 20 kr[rejarů] [za] 18 z[latých] 40 k[rejarů].

Summa příjměnků 65 z[latých] 50 k[rejarů].

Summa obojího 415 z[latých] 50 kr[rejarů].

/f. 76/

Item projednána kruchta témuž zedníku a dáno od ní na hotově

Příjměnků

Žita 1 str[ych] za 1 z[latý] 10 k[rejarů].

Másla 10 žejdl[íků] po 7 kr[ejcarech] za 1z[latý] 10 k[rejarů].

Sejra 20 l[iber] po 5 k[rejkarech] za 1z[latý] 40 k[rejarů].

Summa příjměnků 4 z[latý].

Summa obojího 44 z[latý] 50 k[rejarů].

Projednány zdi okolo kerchova a dvoje velký vrata mezi nimi 170 sáhů, do každého sáhu po 30 kr[ejcarech] činí v summě 93 z[latých] 53 k[rejarů] 5 d[enárů].

Příměnků

Žita 8 str[ychů] za 9 z[latých] 20 k[rejarů].

Ječmene 4 str[ychy] za 4 z[latý] 40 k[rejarů].

Hrach 2 str[ychy] za 3 z[latý] 30 k[rejarů]

Pšenice 2 str[ychy] za 3 z[latý] 30 k[rejarů].

Másla 42 žejdl[íků] za 4 z[latý] 54 k[rejarů].

³⁵⁶ Město v jižních Čechách.

Sejra 84 l[iber] za 7 z[latých].

Summa příjměnků 32 z[latých] 54 k[rejcárů].

Summa obojího 126 z[latých] 47 k[rejcárů] 3 d[enáry].

Od stavení sedmerých božích muk po 1 z[latým] 30 kr[ejcarech] činí 40 z[latých] 30 k[rejcárů].

/f. 77/

Čtvrté

Od vystavení kopky na peněžích dáno 23 z[latých].

Příjměnků

Žita 2 str[ychy] za 2 z[latý] 2 k[rejcary].

Ječmene 1 str[ych] za 1z[latý] 10 k[rejcárů].

Hrachů 2 věrt[ele] za 52 k[rejcárů].

Summa příjměnků 4 z[latý] 22 k[rejcárů] 3 d[enáry].

Summa obojího 27 z[latých] 22 k[rejcárů] 3 d[enáry].

Páté

Kameníkovi od lámání kamene (mimo to, kdo co daroval z města a předměstí z pustých domů) dáno za dva sloupy pod kruchtu, víceji kamene a práh v kůrů dáno 30 z[latých].

Příjměnků

Máslo 10 žejdl[íků] za 1z[latý] 10 k[rejcárů].

Sejra 20 l[iber] za 1z[latý] 40 k[rejcárů].

Summa 2 z[latý] 50 k[rejcárů].

Summa obojího 32 z[latých] 50 k[rejcárů].

Šesté

Za kazatedlnici z kamene vytesanou 18 z[latých].

Příjměnků

Žita 1 str[ych] za 1 z[latý] 10 k[rejcárů].

Ječmene 1 str[ych] za 1 z[latý] 10 k[rejcárů].

Hrachů 2 věrt[ele] za 52 k[rejcárů] 3 d[enáry].

Summa 3 z[latý] 12 k[rejcárů] 3 d[enáry].

Summa obojího 21 z[latých] 12 k[rejcárů] 3 d[enáry].

/f. 78/

Sedmé

Za pět tabulých kamenných, totiž na tři oltáře v kostelíčku a dva v kopce dáno 27 z[latých].

Osmého

Řezbáři panu Volfkangovi Ecktovi, kynstlíři a měštěninu v městě Hradci Jindřichovém, od udělání velkého voltáře a postavení v témž chrámě Páně dáno 150 z[latých].

Ode dvouch oltářův menších, který byly dělány v městě Čáslavi,³⁵⁷ dáno 112 z[latých].

Za kazatelnicí, která v kostelíčku stojí, na penězích hotových 40 z[latých].

Summa řezbářům 302 z[latých].

Devátého

Malíři od malování velkého oltáře 130 z[latých].

Od malování menších [sic] dvouch oltářův 100 z[latých].

Od malování kazatelnice 20 z[latých].

Summa malířům 250 z[latých].

Desátého

Truhláři od dělání rámu do oken, dveří kostelních a vokenic k věži na hotově dáno 27 z[latých].

Příjměnků

Másla 10 žejd[líků] za 1 z[latý] 10 k[rejcárů].

Sejra 20 l[iber] za 1 z[latý] 40 k[rejcárů].

Summa 2 z[latý] 50 k[rejcárů].

Summa obojího 29 z[latých] 50 k[rejcárů].

Item truhláři veselskému od dveří kostelních, stolic dělání, v kapličkách táflování, též pudy kladení dáno na hotově 26 z[latých].

/f. 79/

Příjměnků

Žita 1 str[ych] za 1 z[latý] 10 k[rejcárů].

Hrach 1 věrt[el] za 26 k[rejcárů] 1½ d[enaru].

³⁵⁷ Město ve východních Čechách.

Másla 4 žejd[líky] za 28 k[rejarů].

Sejra 10 l[iber] za 50 k[rejarů].

Summa 2 z[latý] 54 k[rejarů] 1½ d[enaru].

Summa obojího 28 z[latých] 54 k[rejarů] 1½ d[enaru].

Item od 2 vrat velkých při krchově děláni 3 z[latý] 30 k[rejarů].

Summa truhlářům 62 z[latých] 14 k[rejarů] 1½ d[enaru].

Jedenácté

Sklenáři za 2711 koleček dáno na hotově 11 z[latých].

Od vsazení jednoho každého po 4 d[enarech] činí 30 z[latých] 11 k[rejarů] 5 d[enarů].

Za olovo 1 z[latý] 30 d[enarů].

Dvanácté

Zvonaři budějovskému za tři zvony, který vážily 550 l[iber], to jest 5½ cent[nýře] každý po 40 z[latých] činí 220 z[latých].

Od vyrytí liter a obrazů na nich 3 z[latý].

Od hřídele 4 z[latý].

Za srdce do zvonu 3 z[latý] 22 k[rejarů] <...>

Summa 230 z[latých] 22 k[rejarů].

Třináctého

Řemenáři za vopasky dáno 48 k[rejarů].

Čtrnáctého

Kováři od všelikých potřeb 8 z[latých].

Patnáctého

Kameníkovi od kování ráků jako i pantů děláni ke dveřům 15 z[latých] 31 k[rejarů].

Od řasování zvonu 17 z[latých] 30 k[rejarů].

Summa 32 z[latých] 1 k[rejar].

/f. 80/

Šestnáctého

Tesaři od projednání krovu a výžky dáno mistru na hotově 81 z[latých] 40 k[rejarů].

Příjměnků

Žita 3 str[ychy] po 1 z[latým] 30 k[rejarach] [za] 3 z[latý] 30 k[rejarů].

Pšenice 2 str[ychy] za 3 z[latý] 30 k[rejarů].

Ječmene 3 str[ychy] za 3 z[latý] 30 k[rejarů].

Hrachu 1 str[ych] za 1 z[latý] 45 k[rejarů].

Másla 20 žejd[líků] za 2 z[latý] 20 k[rejarů].

Sejra 50 l[iber] za 4 z[latý] 10 k[rejarů].

Sud piva za 4 z[latý] 20 k[rejarů].

Summa příjměnků 28 z[latých] 5 k[rejarů].

Summa obojího 109 z[latých] 45 k[rejarů].

Sedmnáctého

Cihláři od všelijakého díla cihel, háku a prejsů 102 z[latých] 9 k[rejarů]

Osmnáctého

Přikrývači od přikrývání krovu dáno na hotově 35 z[latých].

Příjměnků

Žita 2 str[ychy] za 2 z[latý] 20 k[rejarů].

Ječmene 1 str[ych] za 1 z[latý] 10 k[rejarů].

Másla 10 žejd[líků] za 1 z[latý] 10 k[rejarů].

Sejra 20 l[iber] za 1 z[latý] 40 k[rejarů].

Piva půl sudu za 4 z[latý] 40 k[rejarů].

Facit 11 z[latých].

Summa obojího 46z[latých].

Devatenáctého

Klomfarovi od pobíjení velký bání plechový 11 z[latých].

Od horní bání špice a korouhve 13 z[latých] 5 k[rejarů].

Od pobíjení 2 křížů plechem 3 z[latý] 45 k[rejarů].

Za barvu i za volej na velkou bání 14 z[latých].

Za barvy jako i od barvení věže 8 z[latých] 30 k[rejarů].

Za soudek plechu 28 z[latých] 18 k[rejarů].

Summa 78 z[latých] 38 k[rejarů].

/f. 81/

Dvacátého

Následují všelijaké potřeby a materialia, a dáno za ně

Za vápno z Chejnovské vápenice, též od pana Smrčky z Hořic³⁵⁸ 949 měř. Item k tomu pojímající jednu pec nepodařilou z zdejší vápenice, ale ta se do zdi hodila 234 z[latých] 27 k[rejcarů]

Za železo 29 z[latých] 30 k[rejcarů].

Za hřebíky všelijaké 16 z[latých] 20 k[rejcarů].

Za prkna mimo domácích 30 z[latých] 3 k[rejcarů].

Za kolečka, lopaty, škopky a jiné potřeby 6 z[latých] 12 k[rejcarů].

Za provazy 2 z[latý] 13 k[rejcarů].

Od svěcení zvonu 9 z[latých] 39 k[rejcarů].

Za železo na kříže v božích mukách od díla a malování jich 13 z[latých] 12 k[rejcarů].

Summa všeho 341 z[latých] 36 k[rejcarů]

Dvacátého prvního

Náklad za mešní i jiné kostelní potřeby

Za jeden kalich velký ve 43 loty dáno 49 z[latých].

Od díla 12 z[latých] 54 k[rejcarů].

Za dva partatily 6 z[latých].

Za vornát červený i za <korpol> korporál 24 z[latých].

Za tykytový šátek 2 z[laté] 20 k[rejcarů].

Za černý vornát [s] stříbrnými šňůrkami 22 z[latých].

Za 3 antipendium malíři dáno 18 z[latých].

Za jednu albu jako i komži velkou 6 z[latých] 45 k[rejcarů].

Za dva ručníky 24 k[rejcarů].

Za 21 svícňů cínových malých i větších 21 z[latých].

Za kaditedlnici 45 k[rejcarů].

Za 2 komžičky 1z[latý] 45 k[rejcarů].

Summa 164 z[latých] 53 k[rejcarů].

Summa summarum všeho toho a všelijakého nákladu vynáší 2538 z[latých] 11 k[rejcarů] ½ d[enáru].

/f. 82/

³⁵⁸ Ves 6 km od Přeštic v jihozápadních Čechách.

Na kteroužto summu všechný pomoci učiněno. Předně od Jich mnoho vz[ácné] p[ro]octivo]sti p. p. p. a vši obce mimo fůry od sedláků k témuž záduší učiněné.

Obilí

Žita 23 str[ychů] po 1 z[latém] 10 k[rejcarech] [za] 26 z[latých] 50 k[rejcarů].

Pšenice 6 str[ychů] 1 v[ěртеle] po 1 z[latým] 30 k[rejcarech] [za] 9 z[latých] 23 k[rejcarů] 3 d[enáry].

Ječmene 13 str[ychů] 2 v[ěртеle] po 1 z[latým] 10 k[rejcarech] [za] 15 z[latých] 47 d[enárů].

Hrach 6 str[ychů] po 1 z[latým] 30 k[rejcarech] [za] 9 z[latých].

Másla 181 žejd[líků] po 7 k[rejcarech] [za] 20 z[latých] 7 k[rejcarů].

Sejra 460 l[iber], cent po 8 z[latých] 20 k[rejcarech] [za] 38 z[latých] 20 k[rejcarů].

Piva 2½ sudu za 23 z[latých] 20 k[rejcarů].

Summa 142 z[latých] 47 k[rejcarů] 3 d[enáry].

Na hotových peněžích

Paní Apolena Fimonová dala 35 z[latých].

Item obzvláště na sedmacích 3 z[laté] 27 k[rejcarů] 2 d[enáry].

Martin Přeňovský 2 z[laté] 9 k[rejcarů].

Matouš Podruh 1 z[latý] 30 k[rejcarů].

Jan Martínků 3 z[laté].

Vít Kožehoh 3 z[laté].

Dorota Koprová hrnčířka 3 z[laté].

Summa 60 z[latých] 6 k[rejcarů] 2 d[enáry].

Což srazice z té hlavní summy nákladní, vynachází se pravého vlastního nákladu od pana fundátora Zachariáše Marka Markovského 2335 z[latých] 17 k[rejcarů] 1½ d[enáru].

/f. 83/

Léta 1712 byla taková nouze vo slámu, že lidé mnoho střech již dlouho pošitejch votrhati museli a dobytku dávat, nebo slámy na 1 z[latý] i vod mnohejch na 1 z[latý] 30 k[rejcarů] mandel se prodával.

Léta toho u Černého rybníka nad accihem pojezdnej byl zabit.

Léta 1713 taková dražota povstala, že žito k novému na 5 [...] jest přišloa takový nedostatek na chlebě byl, že do Soběslavě na dvě, na tři míle lid pro chléb [...]asti musil.

Léta 1718 v neděli masopustní³⁵⁹ začaly na kvap jíti dolů sněhy, tak že pro <pro> velikou tloušťku ledu voda se u brány veselský vydmula až na přední kerchov k s[vaté]mu Marku, povalíc kus zdi, jest topila. Jakož i k Daníkovům na práh k svědnici vytopila a zpátkem do brány veselský, topíc do příkopa, padala, tak že vokolo vody velikou škodu vzdělala.

Léta 1716 padly u Soběslavě kroupy některý jako vejce slepičí, tak že vobilí (které ještě zrna nemělo celého) tuze ztloukly.

Téhož léta z nákladu Maruše Buskové dal se dělati v Klatovech³⁶⁰ zvon umíráček, který vážil 170 l[iber] za 113 z[latých], a tažený na věž byl.

Téhož léta nějaká žena Kateřina Kramšová v Chlebově dítě do studny hodíc, byla 7. Septembris s'ata, pak kolem probita.

Léta 1717 8. Aprilis byli justificírováni dva nunváči [sic] vod Brunova ze vsi Slavětína,³⁶¹ druhý ze vsi Lhoty, pro obírání řezníkův, blíž Rožmitála.³⁶² Předně s'ati, na kolo dáni, hlavy na špice jme jich [sic] byly. Jednoho starého Jiřík Adamic ze Slavětína, druhého mladého ze vsi Lhoty Jiřík Závada, který ještě mladý mládenec asi 20 letý, a jak živ nikdež nebyl, až tu mezi nunvače za čeledína se dal a tak po svém přimění Závada nešťastně zavadil.

/f. 84/

Extract z psaní císaře tureckého k J[eh]o Císařské M[ilo]sti římskému Leopoldovi prvnímu.

Machomet,³⁶³ syn císařů nejslavnější a pověsti po všem světě nejzvěšenější, syn boží turecký, řecký, macedonský král, v Samaři, v Vakylymu král, Velikého a Malého Egypta král, všem obyvatelům země, ráje zemského, kníže a syn Machometa, obhájce míst pohanských, správce ráje zemského a strážce hrobu Boha tvého, všech císařův světa tohoto pán, od Východu až k Západu král všech králův, pán drze[...] života, vítěz

³⁵⁹ 27. února 1718.

³⁶⁰ Město v jihozápadních Čechách.

³⁶¹ Ves 5 km od Březnice.

³⁶² Buď se mohlo jednat o Rožmitál pod Třemšínem 7 km od Březnice nebo o město Rožmitál 8 km od Kaplice.

³⁶³ Zřejmě se jedná o Mohameda IV. (1648-1687).

nad milium a městy, parchezky, veliký křesťanův a každého bezbožného protivník, radost dřeva kvetoucího, probošt i gpardian Boha tvýho ukřižovaného, pán naděje lidu pohanského.

Pozdravena činím císaře Leopolda, jestliže jest tvá žádost a jestli si přítelem naším a ouřadu našeho rota tého moc povšecky časy rozšířenou býti žádám. Od některé[ho] času zrušil si a urazil si přátelství naše v ničemž nic [?] od nás uražen, ano žádným válečným způsobem aneb p[...] ním k tomu pohnut, tak že v tejně radě s králi a rad[ami] tvými odjítí si se opovážil jednati a obmysliti, jak by si nás od sebe odstrčiti a odhoditi mohl. U kterýž to věcí jak nevážně a nerozmyslně učinil, patrně jest, pročez tobě zná[mo] bud', že ty i vešken lid tvůj v strachu živý býti máte a mimo smrti nic jiného očekávati, kterou si ty sám na se[be] i na národ tvůj uvalil, nebo tobě v známost uvaz[...] za, chci nad tebou <sviz> zvítěziti a tobě se protiviti

/f. 85/

východu až k západu a známej činíti Majestát náš a Velebnost až do končin okršku země. Meč <můj> náš a sílu naší zkusíš s velikým tvým zlým a škodou, o čemž my tobě na vědomí dáváme, ač jest tobě známost velikosti a síly naší. A poněvadž v některých městách a zámcích naději tvou zakládáš, my sme sobě ustanovili, že všecky vyvrátiti chceme a s zemí srovnati, nač by koliv oči naše patřiti mohly, aniž na potom od nás přátelství našeho a lásky očekávati máš. V pevnostech tvých troufáš, nebo tak za hodné a spravedlivé sme býti usoudili, tebe i všeliký lid tvůj bez prodlení zkaziti a zmordovati, zem německou dobýti, hubiti, plundrovati a po sobě památku šlápěje krvavého meče našeho zanechati, tak aby ta věc všemu světu v známost a vědomost přišla. Přitom také aby se nám náboženství naše vštípití a založití a Boha tvého ukřižovaného navěky vykořeniti a zkaziti. Jakožto hurtou my nic dokonce se nebojíme, nic on tobě prospěti moci nebude, aby tě z rukouch našich vytrhl. Mimo míním také kněze tvé posvěcené k radlici vorání odsouditi, k prsům mateřským psy a zvěř kojiti dáti. Zdravě tehdy sobě poradíš, jestli od víry a náboženství tvého odstoupíš, jinak žádné pokuty ohně ujíti moci nebudeš. Na tom neb jest dosti, věčně již porozuměti můžeš vůli naší, jestliže chceš. Skrze kterouž úmysl náš a mysl naší dosti patrně sme otevřeli.

Léta 1663 slívali s[vatéh]o Petra a Pavla zvon tu soboku na s[vatého] Jiljí³⁶⁴ mezi 13. a 14. hodinou. Vážily jej v koleji ten outerý před s[va]tým Matoušem.³⁶⁵ Váží 30 centnářů 81 l[iber]. Světily jej tu neděli³⁶⁶ před svatým Václavem a hned jej táhli na věž mezi 15. a 16. hodinou.

[1]650 léta kostel s[vatéh]o Marka začal se stavěti.

Léta 1485 věž velká stavěna. Mistru dáno 220 k[op] m[išenských], 15 strychů žita, 2 věrt[ele] hrachu, pruch [sic] slanin, 6 věder piva bílího aneb patok, 2 cent[nýře] železa, 1 cent[nýř] vocele, 60 dělníkův.

Léta 1733 stavila se na rynku kamenná kašna. Od ní dáno kameníkovi z Počátek [...] a do Vánoc i svatý Florián se vyzdvihl. Od něho dáno kameníkovi z Německýho Brodu³⁶⁷ 40 z[latých]. Malíři od týž kašny dáno 12 z[latých], však ale něco oleje obec k tomu dala.

/f. 86/

Léta 1724 jeden mušketýr, který pagnetem probodl do smrti [si] u kolejskejch vrat syna vdovy Barvický jménem Tomáše Frestla.

Téhož léta okolo Vánoc byly deště, tak že se na řekách a potocích voda se zvodnila, až celý zátoky zatopila, obzvláště od Nadýmače voda tuze rostla, jaká mnoho času vídána nebyla.

Téhož léta zima tak teplá bez sněhu byla, že do s[vatéh]o Matěje³⁶⁸ v kuželky hráti a kdekoliv špacírovati se mohlo.

[Třetí rukopis]

Léta 1730 5. Julii vyčten byl ortel od slavný apelati pražský jistýmu Janovi Jiřímu Zelenkovi, který sobě jméno Ludvík Zelenka dal, aby pro svoje krádeže, jakož i pro rescript císařský, že cikán byl a jich roty se držel, na hrdle provazem trestán byl. Že ale nad paměť lidskou toho času žádný na spravedlnosti do Soběslavi nevisel a trámy velmi sešly byly, jakož i zed' všechna zrouchána, tehdy tehdy [sic] k obnovení cí[sařský] majestát předně, starší obecní, za nimi pak sousedé všech řemesel všichni ven

³⁶⁴ 1. září 1663.

³⁶⁵ 21. září 1663.

³⁶⁶ Neděle 23. září 1663.

³⁶⁷ Město v jihovýchodních Čechách.

³⁶⁸ 24. února 1724.

vyjít musili a tam před pány radní a všichni po nich každý 3 krát kladivem hoditi musil. Pak do té hodiny do utracení jeho od sousedův předměstských a podruhův varta držána byla. Když ale ven tak v orduňku se šlo, tehdy

/f. 87/

před pány napřed šel pan rychtář ložní s řemeslníky těmi, kteří při tej spravedlnosti co dělali měli, pak teprva po spravení spravedlnosti 12. Julii delinquent oběšen byl.³⁶⁹

Léta 1730 napadl okolo s[vatéh]o Martina,³⁷⁰ to jest ve Vlčinci [?] měsíci sníh, který více neslezl a ležel až do Velkonoci,³⁷¹ tak že pod ním obilí ozimní, totiž žito (ač pšenice předce obstála) skoro všechno vyhynulo, a lidé na větším díle žita ozimní zavorávati, někteří jař žito, někteří ječmen aneb hrách síti musili, což trvalo, než zaseli před s[vatý]m Duch[em].³⁷² A tak z 1 z[latého] 15 k[rejcarů] žito okamžení na 2 z[latý] 30 k[rejcarů] přiskočilo a pšenici za 3 z[latý] platiti musili. Skrže kterou neourodu někteří hospodařové ledva jeden mandel žita, někteří něco málo víc, sklidili.

Léta 1731 na Navštívení Panny Marie³⁷³ po půlnoci asi 2 hodiny pořád takový bejskání bylo, že bez ustání se blejskalo a hrom jedno po druhý, někteří praví, že přes 20 krát, někteří přes 30 krát, bil. U Fíra starýho do domu hodil a komín jemu tuze roztloukl. U Jiříka Fery též do bedra na dvoře hodil, vokno roztloukl. Kříž

/f. 88/

ke Klenovicům jdouc <rozla>] rozrazil, semo tam při městě hodil a buď Bohu chvála, předce nepálil. V Záluží³⁷⁴ ale u Roháčka stavení spálil. V Borkovicích³⁷⁵ podobně, v Zářiči³⁷⁶ tkadlce zabil, v Chotěmicích³⁷⁷ nějakýho Malinu taky obrazil, a tak hrozný strach daleko široko ta bouřka a to hromobití způsobilo, že jeden každý [v] velikým strachu postavený jsa, jsoudný den býti soudil. Ani u Borkovic kupy na lukách

³⁶⁹ K tomuto případu blíže Jaroslav DIBELKA, *Anatomie*, s. 149-172; K problému romského neosedlého obyvatelstva v Čechách Pavel HIML, *Milost místo smrti (v procesech s cikány v Čechách první poloviny 18. století) aneb jak nepočítat s historií*, Dějiny – teorie – kritika 2, 2005, č. 1, s. 7-43.

³⁷⁰ 11. listopadu 1730.

³⁷¹ 25. března 1730.

³⁷² 13. května 1730.

³⁷³ 2. července 1731.

³⁷⁴ Buď ves Záluží u Budislavi 9,5 km od Soběslavi nebo Záluží u Vlastiboře 4,5 km od Soběslavi.

³⁷⁵ Ves 4 km od Veselí nad Lužnicí.

³⁷⁶ Ves 7,5 km od Soběslavi.

³⁷⁷ Ves 11 km od Soběslavi.

šanonané nebyly, který od hromu zapálený hasiti musely. Aby Bůh všemohoucí města před ohněm nebyl chránil, snad celý město shořeti by bylo musilo, nebo pro neslýchaný a nevídaný ustavičný blesk žádný bránění z domu vyjít by nebyl směl.

Roku toho na podzim povstalo nakažení dobytka v městě Soběslavi, tak že přes tři sta dobytka hovězího vyhynulo v městě, a některým něco málo zůstalo a některým nic. Kterýžto nakažení daleko široko se rozmohlo, tak že v městě pohodlný sám třetí ledva voziti stačil a všecko zdělával dle patentu. A v Růženici zakopával, však ale skrze poddaný šachta jemu dělati se dáti,

/f. 89/

dobytky dobýjeli. Na patent se neohlížeje, takového dosti pojedli a nic jim z toho nebylo. Odkud zlý rok mezi lidmi nastal, z čehož každý souditi může, poněvadž mnohý ani jednoho mandele žita ozimného nezklidil, mnohý nětco málo, leda co ozimného obilí zavoral a na místě toho ječmen aneb jarý žito sel. V tom požehnání boží je pravda měl, však ale některéj co síti neměl, některý ale byt i co sýti měl, myslíc, že žita se spravějí, nic nezavorával, a tak zkrátka přijít musel. Na který rok lidé velmi dlouho pamatovati budou.

Na tu roku toho v měsíci Novemberis takový povětrí v noci skrze vítr se stalo, že mnoho stavení a střech potrhalo, místy a daleko široko i stavení převrhovalo. Tu zajisto třetí metla od P[ána] Boha na lid jest přišla, z čehož buď jméno Páně pochváleno až navěky a Pán Bůh rač nás hříšný dále chrániti.

/f. 90/

Léta 1733 25. Aug[usty] mezi sedmou a osmou hodinou večer v Pánu usnul dvojí cti hodný, vysoce učený pan Jakub Hettík, děkan a spoluvicarius v městě Soběslavi, kterému P[án] Bůh rač dáti lehké odpočívání. Byl duchovní hněvivý, nedlouho však v štole, mírný, v kostelních službách velmi pořádný.

Léta Páně 1736 na 4 neděle i více vždycky skora každý den, a to od s[vatéh]o Merdarda³⁷⁸ a přes s[va]tou Markytu³⁷⁹ do 18. Julii, pršky byly, až na to 18. Julii na ráno od Tučap³⁸⁰ velká voda přišla, která Zmrhal strhala. Od Dírného na Přehořov³⁸¹

³⁷⁸ 8. června 1736.

³⁷⁹ 13. července 1736.

³⁸⁰ Ves 6,5 km od Soběslavi.

³⁸¹ Ves 2,5 km d Soběslavi.

ještě větší, poněvadž u Lhoty Červený rybník dírenský u zámku, Svitáka u Lhotky za Přehořovem dva, přehořovskému panu u zámku i u mlejna soběslavským Nadýmač do Potočního, >Potoční> u trub na dví a skrz Potoční, poněvadž velká voda šla, taky Voblouk i Mosteční do řeky strhala, z čeho u Sob[ěslavě] hrozná povodeň byla a ještě k ní voda z rybníků třeboňských, z řeky hradecký, která tam hrozných škod podělala, připojena byla. Odkud jeden každý sobě pomyslití může, že voda hrozná býti musila, a vobilí i luk vokolo řeky a potoků mnoho pokazila a zatopila. Hlinákovi málo co necha[la],

/f. 91/³⁸²

jez i pilu jemu vzala Cikharovi i zájezek, u Venclíčkovéjch do gruntu rozválela a ačkoliv za mostem veselský brány nic zanešino nebylo, předce ještě vejš než kámen na zdi s[vatéh]o Marka³⁸³ před padesáti letou vodu ukazuje, topila. Nadýmač toho času ze všech houpaček vyčištěna byla, a takový skrze stržení dílem v Potočním zůstaly, dílem u Voblouku po polích, dílem v Karvancích, dílem pod Nadýmači po polích a lukách. Most ale u panskýho mlejna a u vovčina předce vobstály, však ale hnutý předce byly. A co dále vo tý vodě řícti mám, nežli

/f. 92/

toliko to, že neřkuli v Čechách, nýbrž i taky v Rakousích, v Moravy, v Slezku, v Landlu a daleko ještě jinde tak se rozvodnila, že žádný jak živ rovný tej neviděl, poněvadž do kolika krajin se roztáhla a mnoho škod vzdělala. A ta voda Nadýmač do Potočního strhala a Potoční do potoka pod splavem, který taky do gruntu až do skály pobrán byl, na dvouch místech se protrhl. Od trub ale nadýmačkových, kde strž do Potočního se udělala, zrovna všechno do Voblouku a Mostečního rybníka se hnalo a tu cestu vysokou nad Vobloukem protrhlo. Voblouk podobně, kde trouby byly do Mostečního a Mosteční do řeky, odkud jeden každý sobě pomyslití může, jaký tu škody zdělány byly.

/f. 91/

Léta Páně 1734 dne 25. Junii ovdověla Hůlový dcera, po nebožtíkovi Čmelovi zůstala těhotná a po smrti manžela jejího p. p. páni takto rozsudek učinili, aby totiž to po vzetí

³⁸² Mezi zápis o povodni, který začíná na f. 91 a pokračuje na f. 92, je vložen zápis o ovdovělé dceři jménem Hůlová.

³⁸³ 25. dubna 1736.

co k němu přinesla, <že> on Čmel, švagr její, do každý strany pod 1 strych polí vejminek a pod 1 vůz sena louku odevzdal, a to do smrti její a do smrti dítěte toho jí užívati nezbraňoval. Když by oba P[án] Bůh povolati ráčil, tehdy takový vejminek k živnosti připadnouti má.

/f. 92/

Roku 1739 od s[vatéh]o Šimona Judy³⁸⁴ až do roku [1]740 v jednom kusu dobytek stál v chlívých zavřenej, tak že skoro všechny vrchnosti na ovčí dobytek sena kupovati musely, kterej 1 centnýř za 1 z[latý] 15 k[rejarů] platili, a předce ovčí místem na ovčiních nic, místem málo zůstalo a jehňat dokona málo, protože ov[ce] žádnýho mlíka neměly, poněvadž skoro cel[ou] zimu řezanku jísti musely. Z které příčiny velký nedostatek v slámě byl a zima až k s[vatém]u D[...] trvala, tak že po křížovejch dn[ech] na dobytky žádné trávy nemaje, lidi [...].

/f. 93/

Léta 1740 okolo s[vatéh]o Jakuba³⁸⁵ zase nahoře vokolo Dešnýho se rybníky potrhaly a ještě větší povodeň nežli roku 1736 učinily, tak že spravený Nadýmač rybník, též Potoční, jakož i Vobloučný i taky Mostečný zase, tak že ještě větší voda snad vo sáh než roku [1]736 jest byla a vokolo vod veliký škody zdělala, místem vobilí, místem sena i stavení pobrala. Kteráž to povodeň začátek svůj vzala u večer. Oblaky se zdvihly, kroupy z nich daleko široko obilí potloukly a příval veliký byl, a odtud povodeň taková se vyskytla. Co se toho potlučení dotýče, to ubohejm dírenskejm již nad všemi jiná místa největší škodu učinilo, nebo jak vokna po celý vsi, v v [sic] zámku, tak obilí vozimní i ječní všechno do země vtlouklo. Jinde ale i u nás aspoň ozimní sklizeno bylo a takový kroupy toliko jednou stranou škodu tu způsobily. Pročež buď P[án] Bůh pochválem, že nás všechny metličkou boží navštíviti ráčil, Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal. Ovšem velikou ourodu nám ukázati ráčil, však ale pro naše nepravosti nám zase vzal a i ještě s povodněma trestal.

³⁸⁴ 28. října 1739.

³⁸⁵ 27. prosince 1740.

Téhož roku neminulo málo ten den před s[va]tým Tomášem³⁸⁶ u večer takový povětrí bylo, vo kterým snad žá[dný] neslyšel, skrze které mnoho stavení a s[...] rozvráceno a roztrháno.

A kde jakej les by[l]³⁸⁷ žádného nechybilo, nýbrž v nich na mnoho mno[ž]ství tisíc kmenů povětrí to zvyvrácelo a polámalo, Libous i Karvánky³⁸⁸ mnoho trpěly, Svákov³⁸⁹ hůř, Luž[n?]³⁹⁰íce málo zůstalo, za potoky a za Radomovem,³⁹⁰ též nad Kuchyňkama, každý hospodář splakati by musil nebo skrze škodu tu taková polámanina [...]k let se vykliditi nemohla.

/f. 94/

[Čtvrtý rukopis]

Léta Páně 1660 dne 8. Januarii v městě Hradci Jindřichovém³⁹¹ při váze městské jest odvážena pánev do města Soběslavě olova, kteráž vážila čisté váhy pražské 147 l[iber].

Proti kteréž jest odvedeno mědi staré 897 l[iber].

Počítajíc dvě za jednu novou činí 448½ l[iber].

A tak zástavek placení čistý mědi 1021½ l[iber].

Počítajíc jednu každou libru po 24 k[rejcarech] vynáší peněz 408 z[latých] 36 k[rejcary].

Na to ihned odvedeno 150 z[latých].

A tak zůstává k doplacení takové pánve na termíny, kteréž takto se platiti mají. První termín na konec masopustu³⁹² vynáší 129 z[latých] 18 k[rejcary]. Druhý termín o svatým Duše též 129 z[latých] 18 k[rejcary].

/f. 95/

[Třetí rukopis]

Roku 1749 dne 4. Septembris přilétaly kobyly za most a roztáhly se k zátokám jakož i na Lhotu blíž Lhotky, který přišly od Komárova.³⁹³ Ty od zátok dostaly se

³⁸⁶ 20. prosince 1740.

³⁸⁷ Na tomto místě byl vložen zápis čtvrtého rukopisu.

³⁸⁸ Dnešní okrajová část Soběslavi.

³⁸⁹ Ves 2 km od Soběslavi.

³⁹⁰ Ves Radimov.

³⁹¹ Město v jižních Čechách.

³⁹² 7. února 1660.

³⁹³ Ves 6 km od Soběslavi.

ke Karvánkům, ostatní za Lhotu ke Skalici. A netrvaly jen do zimy, pak pomrzly a z nic co zlého nepošlo, nic ale méně na nich se svinský dobytek velmi vypásl a na ně k vypasení Podlaha Lastibořský poslal 15 vepřů k Zářeckýmu, aby na kobyilkách se vypásly, a předce buď Bohu chvála to co komu neškodilo.

Roku 1752 dne [...] Septembris pan Grunholtzer, radní pán, vyšel se podívati za svým čeledínem na vrch k Vesci na své pole, tam náhle v Pánu skonal, kterého na voze přivéztí umrlýho musili, kterýmu P[án] Bůh de[j] lehké odpočinutí.

[R]oku toho dne [...] Augusti veliká bouřka byla v Bechyni³⁹⁴ a hlásnýho se zvoníkem, Kramářovým synem, zabilo. A po městě <taho> taková hrůza byla, jak řkouc soudný den, též ani planýře [sic] nechybilo, z kterého oka kruhy vyrazilo, i taky v kostele farním mnoho pošramotilo.

[R]oku toho dne 5. Oktobris dcera Trpeka v domě <nebožtí[...] svého zabila otce> v domě jeho aneb otce jejího zamordovala chlapečka, bratra svého, tak že jakož to mordýřka odvážena, sekrou tloukla a sekala a jej jako hovado v kuchyni ležet nechala a sama na reuisi vzala, což každému divno bylo, kterak se nad tím ubohým mladým pocholátkem zapomněla a z jaké příčiny.

³⁹⁴ Město v jižních Čechách.

Obrazové přílohy

Seznam obrazových příloh:

1. Rukopis Václava Františka Ignidese Vobratánského (*Soběslavských paměti – 20*)
Rukopis Václava .F. I. Vobratánského ze žádosti o povolení stavby studny
(SOkA Tábor, AM Soběslav inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41)
2. Rukopis Jana Libry (*Soběslavské paměti – f. 68*)
3. Rukopis Jana Libry ze stížnosti Žofie Příhodové (SOkA Tábor, AM Soběslav,
inv. č. 1084, sign. III I 3, kart. 138)
4. Rukopis třetího neznámého autora (*Soběslavské paměti – f. 95*)
5. Rukopis čtvrtého neznámého autora (*Soběslavské paměti – f. 94*)
6. Rodokmen Václava Františka Ignidese Vobratánského
7. Rodokmen Jana Libry

R. 1710 z: Dizejna Borkowozz V Drajfira
 wyfozely kat z 18 dowlaki ani godnofo nerozpaty,
 kedy zvevrouny forquaf 5 lici na Pracy forzelo a
 mnofo ggyf na mnt rozpalyto.

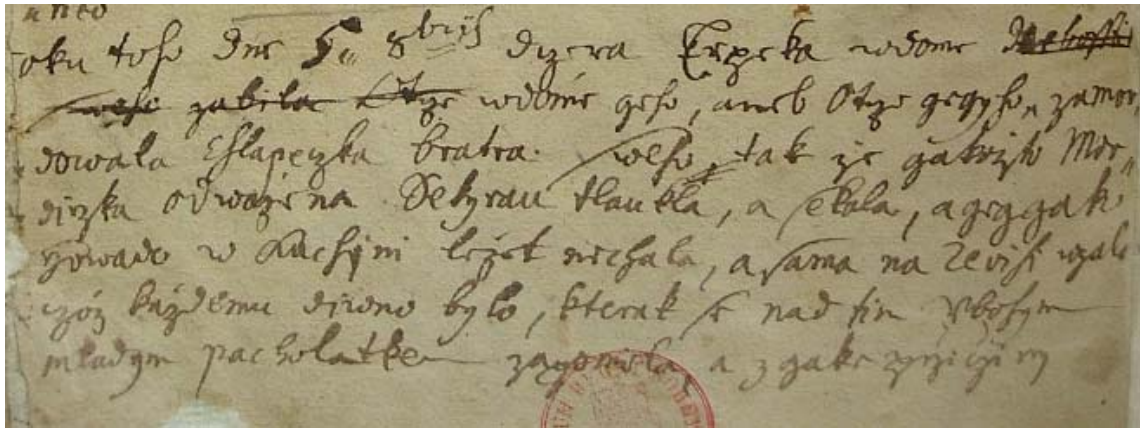
R. 1711 na myfte Radnyo Ppans P. ubafde Eastra
 - wprya, rozpaty za Wazoz zdet P. Jan Zelenka

R. 1712 R. 1713: Wauftka ktorej ved Borkowozz, aly nerad,
 rozpatyly on Pkon s 30 dylilif w k. p. rozpofy
 Pym obryfk. totiz w Pracy

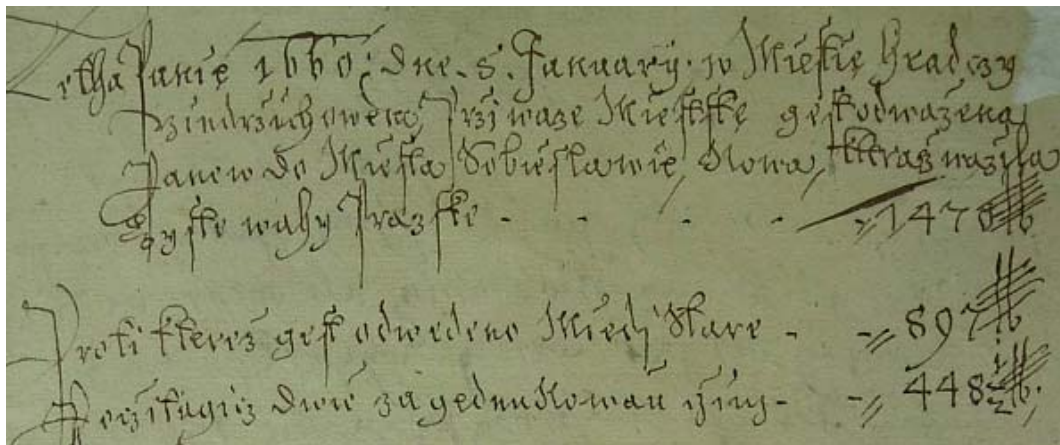
Rukopis Jana Libry

Obrzowilafniti cftiggy, a mno prawedlywa vizinaczi, ggy Cefzo
 wati mila, tomu na ziadny wufko wofyti nemofy, a newofy, obuzla
 Pm, kdzj na to domnim, ze w Ponu W huly brati muz, so druby
 bratu mem Wazlawowy Lybrom, od dritiztoy mno odyzzil, a obrz
 am gey vizinlafniti tak wraony ze bratr so bratu dedit ma, pogy
 ale zyzymu mooy Wlafnu Wicy Wkazal, a gatu w diti muzym.
 Zbrat a takomys vizizim, geyti gdnau P W M gakiyto Dym Wron
 P Olyz mo Afifenti zo Repromizniggy se Wtkam, wlyem z Manuk,
 nirowana buda, te Jauftandlywe Radige gauce za W M

Rukopis Jana Libry

Rukopis třetího neznámého autora *Soběslavských pamětí*

Rukopis čtvrtého neznámého autora *Soběslavských pamětí*

Václav František Ignides Vobratánský (?-?) + Rozina Vobratánská (?-19.9.1702)

Jan Daniel Voršila Jakub Kateřina Václav Dorota Ferdinand
Lukáš

(30.9.1649-?) (19.10.1651-?) (23.8.1653-?) (9.7.1655-?) (29.9.1657-?) (1.5.1663-?) (30.6.1665-?) (12.10.1667-?)

Zachariáš Libra (?-?)		+		Eva Librová (?-?)
Pavel Vojtěch	Václav	Eva	Daniel	Žofie Příhodová
(?-9.5.1697)	(15.11.1656-?)	(25.2.1659-?)	(1.5.1661-?)	(3.5.1664-?)

1 m. ?

Kateřina Maxmilián
(?-3.6.1665) (?-17.12.1665)

2 m. Žofie
(sňatek 22.5.1674)

Polyxena	František	Jan Štěpán	Ignác František	Pavel
(23.9.1675-30.7.1676)	(21.11.1676-?)	(24.12.1678-4.10.1756)	(30.1.1680-11.6.1737)	(?-?)

1 m. Anna Wajsmonová
(sňatek 15.7.1699)

Daniel	Jan	Kateřina
(14.7.1700-5.8.1701)	(25.12.1701-?)	(27.10.1703-?)

2 m. Anna Hanzová
(sňatek 9.1. 1706)

Anna	Lidmila	Alžběta	Žofie	Zachariáš
(7.5.1710-?)	(2.6.1712-?)	(17.8.1715-?)	(17.3.1717-?)	(31.8.1720-?)

Děti Jana Libry Daniel (nar. 14.7.1700), Jan (nar. 25.12.1701), Jan (nar. 21.11. 1706), Alžběta (nar. 8.11.1708) Dorota (nar. 19.10.1713), Rozina (nar. 17.12.1719), Barbora Rozálie (nar. 30.8.1722) a Rozálie (nar. 21.8.1727) se nedožily dospělého věku.